

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη
Μεταπτυχιακή Διατριβή

Χρήση και Αξιοποίηση των Αδειών «Creative Commons» στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά. Το Λειτουργικό Καθεστώς της Επαναχρησιμοποίησης των Δεδομένων στην Ευρώπη.

Απόστολος Χουλιάρκης

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Μαρίνα Μαρκέλλου

Νοέμβριος 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Χρήση και Αξιοποίηση των Αδειών «Creative Commons» στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά. Το Λειτουργικό Καθεστώς της Επαναχρησιμοποίησης των Δεδομένων στην Ευρώπη.

Απόστολος Χουλιάρκης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Μαρίνα Μαρκέλλου**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση πτυχιακού τίτλου σπουδών στην Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη από τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Νοέμβριος 2018

Περίληψη

Η μεγάλη χρήση του Διαδικτύου σε όλο τον κόσμο, διαμορφώνει πλέον νέες συνθήκες για το πώς μοιραζόμαστε αυτά που δημιουργούμε ή αγοράζουμε. Στις μέρες μας, εκατομμύρια έργα, όπως άρθρα, φωτογραφίες, βιβλία, μουσική, βίντεο και πολιτιστικά αγαθά διατίθενται σε ψηφιακή μορφή. Τα ψηφιακά αυτά αγαθά έχουν την πολύ σημαντική ιδιότητα ότι είναι άυλα και έτσι όταν μοιραζόμαστε ένα αντίγραφο, δεν στερούμαστε το πρωτότυπο.

Την τελευταία δεκαετία, ο τομέας της πολιτιστικής κληρονομιάς έχει κάνει μεγάλα βήματα προς τα εμπρός για να κάνει ανοιχτές τις συλλογές του στο διαδίκτυο. Τεράστιες ποσότητες υλικού έχουν ψηφιοποιηθεί και έχει δοθεί μεγάλη σκέψη στο τρόπο κατά τον οποίο μπορεί να διατεθεί το υλικό.

Η παρούσα εργασία, συνδυασμός βιβλιογραφικής και εμπειρικής έρευνας φιλοδοξεί κατά πρώτον να εξετάσει την χρήση και την αξιοποίηση των αδειών “Creative Commons” από τους πολιτιστικούς οργανισμούς της Ευρώπης και τον ρόλο που διαδραματίζουν στα πλαίσια του κινήματος της Ανοιχτής Κουλτούρας.

Κατά δεύτερον, η εργασία επιχειρεί να προσδιορίσει την σχέση μεταξύ της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς και της επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων. Πιο συγκεκριμένα, αποπειράται να καταγράψει τους τρόπους πρόσβασης και χρήσης του ψηφιοποιημένου πολιτιστικού υλικού, τις μεθόδους προώθησης της ευρύτερης δυνατής πρόσβασης στο ψηφιακό υλικό και της ευρύτερης επαναχρησιμοποίησης του υλικού για εμπορικούς και μη σκοπούς, την ενθάρρυνση των πολιτιστικών ιδρυμάτων και την συμβολή τους στην περαιτέρω ανάπτυξη της Europeana. Τέλος, να περιγράψει τις τρέχουσες εξελίξεις και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πολιτιστικοί οργανισμοί στην Ελλάδα και την Κύπρο αναφορικά με την επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων τους μέσω υπηρεσιών όπως η Europeana.

Summary

The great use of the Internet around the world, shapes new conditions for how we share what we create or buy. Nowadays, millions of works, such as articles, photographs, books, music, videos and cultural goods are available in digital form. These digital goods have the very important attribute that they are intangible and so when we share a copy, we do not deprive the original.

Over the past decade, the cultural heritage sector has made some steps forward to open its collections on the cross-network. Huge quantities of material have been digitized and great thought has been given on how the material can be disposed of.

The present thesis, a combination of bibliographic and empirical research, aims at examining the use and exploitation of Creative Commons licenses by cultural organizations in Europe and how these permits are shaped by the Open Culture movement.

It seeks to identify the relationship between Digital Heritage and reuse of data. In particular, it attempts to record ways of accessing and using digitized cultural material, promoting the widest possible access to digital material and wider reuse of material for commercial and non-commercial purposes, encouraging cultural institutions and their contribution to the further development of Europeana and finally to outline the current developments and challenges facing cultural organizations in Greece and Cyprus regarding the re-use of their data through services such as Europeana.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	1
Summary	2
Εισαγωγή	6
Σκοπός και στόχοι της εργασίας.....	9
Δομή της εργασίας.....	11
Κεφάλαιο 1	13
Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά.....	13
1.1 Ορισμός της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.....	14
1.2 Σημασία της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς	3
1.3 Σύγχρονες Πρακτικές και Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά	5
1.4 Προκλήσεις Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.....	7
Κεφάλαιο 2	10
Η Ανοιχτή Πρόσβαση στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά.....	10
2.1 Ορισμός Ανοιχτής Πρόσβασης.....	10
2.2 Εξέλιξη της Ανοιχτής Πρόσβασης.....	12
2.3 Το κίνημα της ελεύθερης κουλτούρας και η επαναχρησιμοποίηση του ψηφιοποιημένου υλικού	14
Κεφάλαιο 3	17
Το κίνημα OpenGLAM και η Europeana.....	17
3.1 DM2E	18
3.2 Η Europeana και η ομάδα εργασιών της	20
3.3 Η Κοινότητα OpenGLAM.....	24
3.3.1 Δραστηριότητες του κινήματος OpenGLAM	27
Κεφάλαιο 4	32
Creative Commons	32
4.1 Πνευματικά Δικαιώματα και Άδειες CC	33
4.2 Ιστορική Αναδρομή CC	36
4.3 Βασικές Αρχές των Αδειών CC.....	39
4.3.1 Το Στοιχείο των Αδειών	41
4.3.2 Άλλα CC Εργαλεία.....	43
Κεφάλαιο 5	46

Χρήση και Αξιοποίηση των Αδειών CC στην Europeana.....	46
5.1 Μεθοδολογία Έρευνας.....	52
5.2 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων.....	54
5.3 Η Περίπτωση της Ελλάδας.....	67
5.4 Η περίπτωση της Κύπρου	73
Κεφάλαιο 6	76
Συμπεράσματα.....	76
6.1 Επιμέρους συμπεράσματα.....	76
Βιβλιογραφία.....	81
Παραρτήματα.....	86

Ευρετήριο Εικόνων Γραφημάτων και Πινάκων

Εικόνα 1: Μοντέλο Creative Commons	39
Γράφημα 1: Μέσο ποσοστό διαθέσιμων μεταδεδομένων στο διαδίκτυο για ελεύθερη χρήση	26
Γράφημα 2: μέσο ποσοστό των συλλογών που διατίθενται στο διαδίκτυο για ελεύθερη χρήση	27
Γράφημα 3: Χρήση διαφορετικών δηλώσεων δικαιωμάτων CC στην Europeana 13/1/2015.....	47
Γράφημα 4: Εκτιμώμενο ποσό αναλογικής συλλογής που έχει αναπαραχθεί ψηφιακά ή χρειάζεται να αναπαραχθεί.....	49
Γράφημα 5: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού ανά τύπο επαναχρησιμοποίησης.....	55
Γράφημα 6: Τύπος άδειας ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης ανά τύπο οργανισμού.....	58
Γράφημα 7: Τύπος άδειας περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης ανά τύπο οργανισμού.....	61
Γράφημα 8: Μη επιτρόμενη επαναχρησιμοποίηση ανά τύπο οργανισμού	63
Γράφημα 9: Συνολικό ποσοστό χρήσης αδειών στην Ευρώπη	65
Γράφημα 10: Οι χώρες με τα περισσότερα δημοσιευμένα δεδομένα στην Europeana.....	67
Γράφημα 11: Η περίπτωση της Ελλάδας	68
Γράφημα 12: Η περίπτωση της Κύπρου.....	74
Πίνακας 1: Ποσοστά αδειών επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα	56

Πίνακας 2: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού με άδειες ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα.....	57
Πίνακας 3: Αριθμός πολιτιστικών οργανισμών ανά τύπο ελεύθερης άδειας CC..	59
Πίνακας 4: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού με άδειες περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα.....	60
Πίνακας 5: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα – 2.....	60
Πίνακας 6: Αριθμός πολιτιστικών οργανισμών ανά τύπο περιορισμένης άδειας CC	62
Πίνακας 7: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού μη επιτρεπόμενης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα.....	63
Πίνακας 8: Αριθμός πολιτιστικών οργανισμών που δεν επιτρέπουν την επαναχρησιμοποίηση.....	64
Πίνακας 9: Ποσοστό αδειών χρήσης ανά τύπο οργανισμού.....	64
Πίνακας 10: Ελεύθερη χρήση τεκμηρίων ανά χώρα προέλευσης.....	86
Πίνακας 11: Περιορισμένη χρήση τεκμηρίων ανά χώρα προέλευσης	87
Πίνακας 12: Άδειες με προστασία πνευματικών δικαιωμάτων ανά χώρα προέλευσης	88
Πίνακας 13: Πολιτιστικά ιδρύματα ανά χώρα και τύπο οργανισμού.....	117
Πίνακας 14: Πολιτιστικά ιδρύματα ανά τύπο άδειας CC	155

Εισαγωγή

Οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία, τα μουσεία και οι γκαλερί καθιστούν δυνατή την ευκαιρία στο ευρύ κοινό να μπορεί να μοιραστεί την εμπειρία ενός κοινού πολιτισμού. Οι βιβλιοθήκες εξασφαλίζουν ότι ο πλούτος των λογοτεχνικών έργων παραμένει διαθέσιμος στο κοινό. Δανείζοντας τεκμήρια, οι βιβλιοθήκες φροντίζουν για μια μορφή διανομής προς το δημόσιο συμφέρον. Τα αρχεία διατηρούν ποικιλόμορφη συλλογή πολιτιστικής κληρονομιάς. Η ελεύθερη πρόσβαση στα αρχεία έχει μακρά παράδοση. Τα μουσεία ανοίγουν τις συλλογές τους στο κοινό με σκοπό την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία. Όλα αυτά, οδηγούν σε καινοτομίες που αφορούν το ψηφιακό περιβάλλον. Οι γνώσεις σχετικά με τη διατήρηση και τη διαθεσιμότητα μεταφράζονται σε τεχνικές λύσεις. Για ένα ευρύ φάσμα υλικών είναι τεχνικά δυνατό να διατίθενται ψηφιακά στο Διαδίκτυο. Τα οφέλη της ψηφιοποίησης γίνονται αντιληπτά σε διαφορετικά επίπεδα από τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς. Περιλαμβάνουν ευρύτερη και ευκολότερη πρόσβαση, διατήρηση πρωτοτύπων, δυνατότητες προσθήκης αξίας σε εικόνες και συλλογές καθώς και δυνατότητες εμπορικής εκμετάλλευσης. Η ψηφιοποίηση επίσης, μπορεί να φροντίσει για περαιτέρω διανομή υλικού και να προσελκύσει μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών και χρηστών.

Τα έργα ψηφιοποίησης δημιουργούν ευκαιρίες για συνεργασία με άλλους φορείς πολιτιστικής κληρονομιάς και εμπορικούς και εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς δεν είναι οι κάτοχοι των δικαιωμάτων των ψηφιακών υλικών που διαθέτουν. Οι ιδιοκτήτες της υλικής ενσωμάτωσης ενός έργου τέχνης δεν κατέχουν αυτόματα τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας για ένα έργο. Χρειάζονται την άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων όταν θέλουν να διατηρήσουν μια ιστοσελίδα και χρειάζονται άδεια όταν θέλουν να κά-

νουν τις ψηφιακές τους συλλογές διαθέσιμες στο Διαδίκτυο. Η πολιτιστική κληρονομιά αυτή καθαυτή δεν αποτελεί ξεχωριστή έννοια του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Η εκκαθάριση δικαιωμάτων, η διαδικασία αίτησης άδειας από τους κατόχους δικαιωμάτων, θεωρείται επιβάρυνση από τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς συμβάλλει στην ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό, βελτιώνοντας την πρόσβαση του κοινού σε διάφορες μορφές πολιτιστικών και γλωσσικών εκφράσεων. Η ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η αξιοποίησή της μέσω διαδικτύου και η στήριξη της οικονομικής εκμετάλλευσής της αποτελούν επίσης δραστηριότητες στο επίκεντρο του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη. Η ψηφιοποίηση πολλαπλασιάζει τις ευκαιρίες πρόσβασης στην κληρονομιά και τη συμμετοχή του κοινού, ενώ τα ψηφιακά εργαλεία όπως η τριδιάστατη σάρωση μπορούν να διευκολύνουν στη συντήρηση και στην αποκατάσταση του φυσικού φορέα πολιτιστικών αγαθών.

Η πολιτιστική πλατφόρμα της Europeana (www.europeana.eu) παρέχει ήδη πρόσβαση σε περίπου 50 εκατομμύρια πολιτιστικά αντικείμενα από περισσότερους από 2.500 οργανισμούς: οι πόροι των ευρωπαϊκών πολιτιστικών ιδρυμάτων είναι τώρα πιο ανοιχτοί προς το Διαδίκτυο και ευρύτερα επαναχρησιμοποιούμενοι. Η Europeana συμβάλλει στην ανάπτυξη και εφαρμογή προτύπων και διαλειτουργικότητας σε αυτόν τον τομέα και παρέχει έναν χώρο όπου οι επαγγελματίες του πολιτισμού μοιράζονται την ψηφιακή πολιτιστική πληροφορία. Επιτρέπει στους Ευρωπαίους πολίτες να έχουν πρόσβαση στην πολιτιστική τους κληρονομιά και να συνεισφέρουν τις προσωπικές τους εμπειρίες, π.χ. σε σχέση με ιστορικά γεγονότα όπως ο Παγκόσμιος Πόλεμος Ι. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις: το ψηφιακό πολιτιστικό περιεχόμενο πρέπει να διαχειρίζεται, να συντηρείται και να διατηρείται σωστά, τα ψηφιακά δικαιώματα πρέπει να εκκαθαριστούν και το υλικό που διατίθεται σε μηχανικά αναγνώσιμες μορφές να διατεθεί σύμφωνα με ανοικτά πρότυπα, με κάποια ανάλυση, διαλειτουργικότητα και πλούσια μεταδεδομένα.

Η νομοθεσία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς, έχουν τον τελικό στόχο, να διασφαλίσουν την διαθεσιμότητα και τη διάδοση της πολιτιστικής παραγωγής για το σύνολο της κοινωνίας.

Ο τομέας GLAM αποτελεί την συντομογραφία των Galleries, Libraries, Archives και Museums. Η έννοια του GLAM έχει εδραιωθεί μέσω ψηφιακών πρωτοβουλιών όπως η Europeana, η κοινή πύλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ευρωπαϊκές ψηφιοποιημένες βιβλιοθήκες, αρχεία και μουσεία. Επί του παρόντος, ο διεθνής τομέας GLAM αντιμετωπίζει ταχείες και ριζικές εξελίξεις σχετικά με μέσα ενημέρωσης, στις πλατφόρμες και στα κανάλια που χρησιμοποιούνται από όλους μας. Κατά τη διάρκεια μερικών δεκαετιών, το Διαδίκτυο και τα κοινωνικά μέσα ενημέρωσης έχουν μετατραπεί σε σταθερά καθιερωμένες πρακτικές και ρόλους ανάποδα. Τα ακροατήρια έχουν γίνει χρήστες, οι οποίοι ενδέχεται να μην είναι πλέον ικανοποιημένοι με την παθητική λήψη πληροφοριών και περιεχομένου. Έχουν συνηθίσει να συμμετέχουν ενεργά οι ίδιοι, συμβάλλοντας στις δικές τους γνώσεις, στάσεις και δημιουργικότητα. Όλα αυτά δημιούργησαν τη βάση για το OpenGLAM, ένα διεθνές λαϊκό κίνημα που προσπαθεί να κάνει το ανοιχτό πρότυπο για τον τομέα GLAM και να καθιερώσει κοινές αρχές για μια νέα πρακτική OpenGLAM βασισμένη στην κουλτούρα της κοινής χρήσης που βρίσκεται μέσα στο κοινωνικό Διαδίκτυο. Εδώ, η ανοιχτότητα πρέπει να εξεταστεί με δύο τρόπους:

- Μια ανοιχτή και φιλόξενη στάση απέναντι στις προσεγγίσεις των χρηστών και τις συνεισφορές στο έργο των ιδρυμάτων της GLAM (η "συμμετοχή του χρήστη" περιλαμβάνει δημοφιλείς ονομασίες όπως πληθοπορισμός, επιμέλεια του πλήθους, επιστήμη των πολιτών κ.λπ.)
- Ανοικτή πρόσβαση στα ψηφιοποιημένα περιουσιακά στοιχεία των μουσείων με τη μορφή εικόνες, δεδομένα κ.λπ.

Το Creative Commons είναι μια εναλλακτική λύση από την παραδοσιακή αδειοδότηση πνευματικών δικαιωμάτων, προσφέροντας στους δημιουργούς και τους κατόχους δικαιωμάτων ένα απλό και ευέλικτο σύνολο εργαλείων που καθορίζουν

τον τρόπο με τον οποίο τα έργα τους μπορούν να μοιράζονται και να επαναχρησιμοποιούνται. Αυτό ανοίγει νέες ευκαιρίες για τον τομέα του πολιτισμού να εκθέσει περιεχόμενο και να ενθαρρύνει την κοινή χρήση και επαναχρησιμοποίηση στον Ιστό.

Ανεξάρτητα από την επιλογή της αδειοδότησης, είναι ζωτικής σημασίας να γνωστοποιήσουμε με σαφήνεια όλα τα δικαιώματα και τους περιορισμούς που σχετίζονται με τη χρήση των εικόνων. Ένα από τα πλεονεκτήματα των αδειών Creative Commons είναι ότι ανακουφίζουν τους χρήστες από την επιβάρυνση της ανίχνευσης τους δικαιούχους να ζητήσουν ειδική άδεια χρήσης μιας ενός έργου. Η άδεια δηλώνει - με απλή γλώσσα και με μηχανικά αναγνώσιμο κώδικα - τι είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί. Αυτό εξοικονομεί πολύ χρόνο τόσο για τους χρήστες όσο και για τα ιδρύματα. Οι χρήστες επωφελούνται επίσης από την ύπαρξη πολλών ιδρυμάτων και καλλιτεχνών που χρησιμοποιούν το ίδιο σύστημα. Αυξάνει τις πιθανότητες αναγνώρισης και εξοικείωσης των ατόμων με τις άδειες και τι συνεπάγεται και μειώνει τον κίνδυνο απώλειας τους σε ένα περιβάλλον διαφορετικών τύπων αδειών ή παρερμηνεύει τις εντολές των δικαιούχων.

Η βελτίωση της πρόσβασης σε πολιτιστικούς οργανισμούς, ενσωματώνοντας την ένταξη και την ποικιλομορφία, προϋποθέτει τη χρήση δημιουργικών ιδεών για την αντιμετώπιση των φυσικών, πνευματικών και κοινωνικών εμποδίων που εμποδίζουν τους πολίτες να επωφεληθούν από τις υπηρεσίες ενός οργανισμού. Οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα πολιτιστικά ιδρύματα κυμαίνονται από την τήρηση των νομοθετικών απαιτήσεων των διατηρητέων κτιρίων μέχρι την κατανόηση και την κάλυψη των διαφορετικών αναγκών διαφορετικών ανθρώπων. Στις προκλήσεις αυτές ήρθε να προστεθεί η πρόκληση του ψηφιοποιημένου περιεχομένου που διαθέτουν τα μουσεία στο διαδίκτυο.

Σκοπός και στόχοι της εργασίας

Η παρούσα εργασία, είναι ένας συνδυασμός βιβλιογραφικής και εμπειρικής έρευνας. Ένας από τους στόχους της είναι να εξετάσει την χρήση και την αξιοποίηση

των αδειών “Creative Commons” που διατίθενται στους πολιτιστικούς οργανισμούς της Ευρώπης και πως αυτές οι άδειες συμμορφώνονται στο πλαίσιο της “Ανοιχτής Πρόσβασης”. Επίσης, επιχειρεί να προσδιορίσει την σχέση μεταξύ της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς και της επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων.

Το έναυσμα για την εκπόνηση αυτής της εργασίας είναι να καλύψει την υπάρχουσα έλλειψη πλήρους καταγραφής και ανάλυσης όλων των διαθέσιμων οργανισμών στη βάση της Europeana ως προς τις άδειες που χρησιμοποιούν για την ευρύτερη επαναχρησιμοποίηση του υλικού τους για εμπορικούς και μη σκοπούς. Το εργαλείο που επιλέχθηκε για να γίνει η παρούσα έρευνα, είναι η ψηφιακή πλατφόρμα της “Europeana”, καθώς όπως αναφέρθηκε, αποτελεί την μεγαλύτερη βάση δεδομένων ψηφιοποιημένων τεκμηρίων πολιτιστικής κληρονομιάς για την Ευρώπη και για τα τέσσερα διαφορετικά θεματικά πεδία που εξετάζει η παρούσα εργασία (Γκαλερί, Βιβλιοθήκες, Μουσεία και Αρχεία).

Επιπροσθέτως, επιλέχθηκαν η Ελλάδα και η Κύπρος ως οι μελέτες περίπτωσης διαμόρφωσης των συμπερασμάτων, αφού διερευνήθηκαν οι τρέχουσες εξελίξεις και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πολιτιστικοί οργανισμοί αναφορικά με την επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων τους.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι διδύατος: Αρχικά να παρουσιάσει και να αποτιμήσει την παρούσα κατάσταση της χρήσης των αδειών “Creative Commons” που αξιοποιούνται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς της Ευρώπης και διαθέτουν το υλικό τους στην Europeana και έπειτα, να κατατάξει την Ελλάδα και την Κύπρο μέσα σε αυτό το πλαίσιο και να κάνει ένα απολογισμό της θέσης τους σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη.

Οι επιμέρους στόχοι που καλείται να καλύψει η Μεταπτυχιακή Διατριβή είναι:

- Να εξετάσει την Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά.
- Να διερευνήσει τα θέματα πνευματικών δικαιωμάτων στους τομείς της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

- Να αναλύσει και να παρουσιάσει την Ανοιχτή Πρόσβαση και τον τρόπο κατά τον οποίο εξελίχθηκε.
- Να διερευνήσει περιπτώσεις Ευρωπαϊκών έργων που προωθούν την Ανοιχτή Πρόσβαση στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά.
- Να παρουσιάσει την Ψηφιακή Πλατφόρμα της Europeana και τη σημασία της.
- Να περιγράψει το κίνημα OpenGLAM και πως αυτό διαμορφώνεται μέχρι και σήμερα.
- Να παραθέσει ως παραδείγματα την παρούσα κατάσταση στην Ελλάδα και την Κύπρο.
- Να εκτιμήσει την στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της επανάχρησης των δεδομένων πολιτιστικής κληρονομιάς

Δομή της εργασίας

Το 1^ο Κεφάλαιο της εργασίας αφορά την Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά και τον τρόπο που αυτή διαμορφώνεται έως σήμερα. Αναφέρεται στη σημασία και τον ρόλο που διαδραματίζει καθώς και στις σύγχρονες πρακτικές που αξιοποιούνται στην Ευρώπη. Τέλος περιγράφει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει εξαιτίας της ραγδαίας προώθησης καινοτόμων ιδεών στην εφαρμογή μια ενιαίας ψηφιακής πολιτιστικής πολιτικής.

Το 2^ο Κεφάλαιο αναφέρεται στην Ανοιχτή Πρόσβαση σχετικά με την διαθεσιμότητα του ψηφιοποιημένου πολιτιστικού υλικού. Ορίζεται η Ανοιχτή Επιστήμη και το Κίνημα της Ανοιχτής Κουλτούρας, παρουσιάζεται η εξέλιξή τους και η σύνδεσή τους με την Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά.

Στο 3^ο Κεφάλαιο, γίνεται λόγος για το κίνημα OpenGLAM και τη Europeana. Γίνεται αναφορά σε παραδείγματα και σε έργα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και περιγράφεται το πρόγραμμα DM2E και η ομάδα εργασιών της Europeana. Αναλύονται οι δραστηριότητες του κινήματος OpenGLAM με πίνακες και εικόνες, ο σκοπός και οι στόχοι της δημιουργίας τους και η εξέλιξή του μέχρι τις μέρες μας.

Το 4^ο Κεφάλαιο αφορά τις άδειες Creative Commons. Γίνεται ιστορική αναδρομή, παρουσιάζεται η χρησιμότητά τους και το πεδίο εφαρμογών τους και αναλύονται οι βασικές αρχές τους. Τέλος, περιγράφεται η δομή και τα χαρακτηριστικά τους.

Το 5^ο Κεφάλαιο πραγματεύεται το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας. Παρουσιάζει την μεθοδολογία σχετικά με την ανάκτηση και την καταγραφή των δεδομένων, την ανάλυσή τους και τη δειγματοληψία καθώς και τους όποιους περιορισμούς εφαρμόστηκαν. Επίσης, εξετάζει τις μελέτες περίπτωσης στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Το 6^ο Κεφάλαιο αναλύει τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από την παρούσα εργασία και παραθέτει προτάσεις.

Τα δεδομένα της έρευνας καταγράφηκαν κατά τον μήνα Σεπτέμβριο του 2018 και πιθανόν να έχει υπάρξει κάποια μικρή αλλαγή στον ακριβή αριθμό που περιγράφει η εργασία. Ωστόσο, δεν επηρεάζεται η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων καθώς τα δεδομένα που ανακτήθηκαν αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής της Europeana.

Τέλος, ακολουθεί η βιβλιογραφία, η οποία συντάσσεται με το πρότυπο του Harvard όπως και οι παραπομπές καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας και έπειτα τα παρατίθενται τα παραρτήματα.

Κεφάλαιο 1

Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρο- νομιά

Τα αρχεία, οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία, θεωρούνται πολιτιστικά ιδρύματα, εκφράζοντας τις μνήμες των λαών, των κοινοτήτων και των ατόμων και παρέχουν υλικό που ενισχύει τη φαντασία, τη τέχνη και την μάθηση (Dempsey, 2000). Οι επιστήμονες της πληροφόρησης, που στελεχώνουν τους πολιτιστικούς οργανισμούς, αποτελούν το πιο σημαντικό στοιχείο ανάμεσα στην ιστορία που ενώνει την ιστορία της κουλτούρας και του πολιτισμού των λαών (Ibrahim, 2004). Ως εκ τούτου, θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν, ότι οι πολύτιμες αυτές πληροφορίες και οι πόροι που βρίσκονται υπό την επίβλεψή τους, θα μπορούσαν να εξαφανιστούν για πάντα εξαιτίας διαφορών παραγόντων, εάν δεν ληφθούν σοβαρά υπόψη τα οποιαδήποτε προληπτικά και αποτελεσματικά μέτρα (Zuraidah, 2008).

Στη σημερινή, ταχέως μεταβαλλόμενη βιομηχανία της τεχνολογίας και των επικοινωνιών, για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί οι πολιτιστικοί οργανισμοί, καλούνται να βρουν νέους, και δημιουργικούς τρόπους. Ένα βασικό στοιχείο της «Κοινωνίας της Γνώσης», που αποσκοπεί στην οικονομική τους ανάπτυξη, προβλέπει τη διαθέσιμη υποδομή, για την υποδοχή ψηφιακού περιεχομένου. Χωρίς το δικαίωμα της αποδοχής αυτής, η αποτελεσματική πρόσβαση και παροχή πληροφοριών, είναι αν όχι αδύνατη, τουλάχιστον ανέφικτη. Ο διαμοιρασμός περιεχομένου, επιτρέπει στους οργανισμούς να συγκεντρώνουν το υλικό τους σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο με αποτελεσματικούς τρόπους (Zuraidah, 2008).

Επί του παρόντος, οι πολιτιστικοί οργανισμοί συνδέουν ενεργά τις συλλογές τους με τα μέσα που αναδύονται από όλες τις πηγές γνώσεις. Δημιουργούν καινοτόμες

υπηρεσίες δικτύων, έχοντας ως βάση την ψηφιακή τεχνολογία και προσφέρουν τις τρέχουσες συλλογές τους σε ένα πλούσιο, διαδραστικό και ψηφιακό περιβάλλον.

1.1 Ορισμός της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Η πολιτιστική κληρονομιά, χάρη στο Διαδίκτυο και τις ψηφιακές τεχνολογίες που έχουν αναπτυχθεί κατά τον 21^ο αιώνα, εγκαινίασε μία νέα ψηφιακή εποχή δίνοντας στους πολίτες, πρωτοφανείς ευκαιρίες για πρόσβαση στο πολιτιστικό υλικό. Παράλληλα τα θεσμικά όργανα, μπορούν και απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό, αλληλοεπιδρούν με τους νέους χρήστες και αναπτύσσουν συνεχώς ένα δημιουργικό και προσβάσιμο περιβάλλον για ψυχαγωγία και εκπαίδευση.

Η καθολική αποδοχή της πολιτιστικής κληρονομιάς, φαίνεται να επηρεάζει άμεσα κάθε πτυχή του πολιτισμού μας. Η μετάβαση στη νέα αυτή μορφή της, δημιουργεί ένα νέο όρο, την «Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά». Με τον όρο αυτό, νοείται το σύνολο των αντικειμένων που είναι σε ψηφιακή μορφή και τα οποία αποτελούν σημείο αναφοράς σε ιστορικό, επιστημονικό, αισθητικό, πολιτικό, κοινωνικό και ανθρωπολογικό επίπεδο (UNESCO, 2016).

Τα αρχεία, οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία κατά τα προηγούμενα χρόνια, αντιμετώπισαν απαιτητικές προκλήσεις, όπως η αύξηση των αναγκών για υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών καθώς και η αναπόφευκτη ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ τους, για την ενσωμάτωση πληροφοριακών συστημάτων. Η σκόπιμη αυτή

πράξη της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς από το παρόν για το μέλλον, διαδραμάτισε επίσης σημαντικό ρόλο σε βασικά ζητήματα, όπως της παροχής πρόσβασης, της αλληλεπίδρασης, της ανταλλαγής γνώσεων και των πνευματικών δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με την UNESCO, η ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά, αποτελείται από ψηφιακά υλικά –με διαχρονική αξία- που πρέπει να διατηρούνται για τις μελλοντικές γενιές. Η ψηφιακή κληρονομιά, προέρχεται από διάφορες κοινότητες, βιομηχανίες, τομείς και περιφέρειες. Δεν είναι όλα τα ψηφιακά υλικά διαρκούς αξίας, αλλά εκείνα που απαιτούν ενεργητικές προσεγγίσεις διατήρησης, προκειμένου να διατηρηθούν εν συνεχεία της ψηφιακής κληρονομιάς (UNESCO, 2016).

Η ιδέα της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι γνωστή. Αποτελεί τις τοποθεσίες, αντικείμενα και άυλα πράγματα που έχουν πολιτιστική, ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία σε ομάδες και άτομα. Η έννοια της φυσικής κληρονομιάς είναι επίσης πολύ γνωστή: φυσικά, βιολογικά και γεωλογικά χαρακτηριστικά, οικοτόπους φυτών ή ζωικών ειδών και περιοχές αξίας για επιστημονικούς ή αισθητικούς λόγους από άποψη προστασίας.

Η ψηφιοποίηση της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσα από εργαλεία της ψηφιακής φωτογράφισης, απεικόνισης και ανακατασκευής των πολιτιστικών αγαθών (μνημεία και αντικείμενα που εμπεριέχονται σε μουσεία και συλλογές του δημοσίου πλούτου) αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην προστασία και στην ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου μιας χώρας (Chiou, 2015).

1.2 Σημασία της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Η σημασία της διατήρησης και πρόσβασης της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός έθνους, αποτελεί την κύρια ανησυχία όλων, ειδικά των πολιτιστικών ιδρυμάτων όπως οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία, τα αρχεία και οι γκαλερί τέχνης. Σε αυτά τα ιδρύματα έχουν ανατεθεί οι αρμοδιότητες της συλλογής, διατήρησης και διάθεσης

της ψηφιακής μορφής της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός έθνους για το κοινό καθώς και για τις μελλοντικές γενεές. Παρόλο που τα εν λόγω ιδρύματα διαφέρουν ως προς τις προσεγγίσεις τους όσον αφορά την απόκτηση, την τεκμηρίωση, την επεξεργασία, τη διαχείριση και τη διατήρηση αυτών των πόρων λόγω της φύσης των συλλεγόμενων υλικών και των συμβάσεων και πρακτικών των επαγγελματιών τους, έχουν τον ίδιο κοινό στόχο που είναι για το κοινό καλό (Solodovnik & Budroni, 2015).

Τα πολιτιστικά ιδρύματα είναι εγκατεστημένα για να εξυπηρετούν το κοινό και τους χρήστες τους. Οι ρόλοι τους ως κύριοι διαχειριστές των πληροφοριών πολιτιστικής κληρονομιάς για το κοινό, θα ήταν είναι να παρέχουν αποτελεσματικές υπηρεσίες για να διαδώσουν και να μετατρέψουν τις πληροφορίες σε μορφές που είναι προσιτές στο κοινό. Η ψηφιοποίηση θεωρείται ως μια μέθοδος που συμβάλλει στην παροχή ανάλογων υπηρεσιών στο κοινό, δεδομένου ότι του επιτρέπει να αναζητά πληροφορίες γρήγορα από οπουδήποτε οποιαδήποτε στιγμή (Zuraidah, 2008).

Η καθολική αποδοχή της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, επηρεάζει άμεσα κάθε έκφανση του πολιτισμού μας. Η πολιτιστική κληρονομιά με την ψηφιακή πλέον μορφή της, αποκτά ψηφιακή διάσταση και εμπλουτίζεται συνεχώς με νέο υλικό. Η αξία ενός κειμηλίου, ενός μνημείου ή μιας συλλογής με την διαδικασία της ψηφιοποίησης αναβαθμίζεται με πολλούς τρόπους (Ross et al., 2002):

- Δημιουργούνται καλής ποιότητας ψηφιακά αντίγραφα έργων τέχνης από κάθε είδους οργανισμό και προσφέρονται σε παγκόσμια κλίμακα.
- Προσεγγίζεται νέο και διαφορετικό κοινό με νέα ενδιαφέροντα και διαφορετικούς τρόπους κατανόησης και εκμάθησης.
- Το ψηφιακό υλικό γίνεται πιο ανακτήσιμο και επεξεργάσιμο με πολλούς εναλλακτικούς τρόπους.
- Δημιουργούνται ευκολότερα περισσότερες εκδόσεις ενός κειμένου.
- Ο τρόπος αναζήτησης σε συλλογές μουσείων, βιβλιοθηκών και αρχείων γίνεται ευκολότερος.

1.3 Σύγχρονες Πρακτικές και Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά

Διάφορα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς ξεκίνησαν προγράμματα μαζικής ψηφιοποίησης με στόχο την διατήρηση αξιόλογων και σημαντικών πόρων σε ψηφιακή μορφή. Ωστόσο, υπάρχουν εθνικές και διεθνείς προσπάθειες που επιδιώκουν να δημιουργήσουν ολοκληρωμένες ψηφιακές συλλογές με βάση το μοντέλο της περίφημης Αλεξανδρινής Βιβλιοθήκης (Fischman Afori, 2014).

Η ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά ωφελείται από μια σειρά πολιτικής, προγραμμάτων και χρηματοδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά το χρονικό διάστημα 2007-2013, 3,2 δισεκατομμύρια ευρώ επενδύθηκαν στην πολιτιστική κληρονομιά από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Η στήριξη για την προστασία και την προώθηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς περιλαμβάνει επίσης και βραβεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εγγραφή σε καταλόγους της πολιτιστικής κληρονομιάς, ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και το πρόγραμμα – πλαίσιο «Δημιουργική Ευρώπη» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προβλέπει επίσης την υποστήριξη των σχεδίων της ευρωπαϊκής συνεργασίας 2018 στο Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Πρόσφατα εκδόθηκε η επικαιροποίηση της «Χαρτογράφησης των δράσεων πολιτιστικής κληρονομιάς στις πολιτικές, τα προγράμματα και της δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Τον Μάρτιο του 2017 συγκροτήθηκε ομάδα εμπειρογωμόνων για την ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά (Education Audiovisual and Culture Executive Agency, 2017).

Το πιο σημαντικό παράδειγμα στον ευρωπαϊκό χώρο, όσον αφορά τον τομέα της λογοτεχνικής κληρονομιάς, είναι το έργο της Europeana της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος της Europeana, είναι η συγκέντρωση αφενός παλαιών και πολύτιμων έργων, όπως αντίβαρα βιβλία ή σπάνια χειρόγραφα, των οποίων η προσβασιμότητα θα ήταν διαφορετικά περιορισμένη, και αφετέρου ιδιαίτερα σύγχρονων έργων, όπως η επιστημονική βιβλιογραφία ή τα περιοδικά, που τίθενται στη διάθεση του κοινού για να συμβάλλουν σε εκπαιδευτικούς ή ερευνητικούς σκοπούς (Purday, 2009).

Το έργο της Europeana, ξεκίνησε στις 20 Νοεμβρίου 2008, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια του προγράμματος «Συνδέοντας την Ευρώπη». Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως υποδομή ψηφιακών υπηρεσιών που καθιστά τον πολιτισμό ευρέως προσβάσιμο, παρέχοντας δεδομένα, τεχνολογία, εργαλεία και υπηρεσίες στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης και στις δημιουργικές βιομηχανίες (Europeana Foundation, 2015).

Το πρόγραμμα COST Connect με θέμα «Πολιτιστική Κληρονομιά στην Ψηφιακή Εποχή» που τίθεται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018 και το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη Διάρκεια του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Φόρουμ στο Μιλάνο αποτελεί επίσης ένα πετυχημένο παράδειγμα σύγχρονων δράσεων στον τομέα της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς. Υποστηρίζει 15 δράσεις στον τομέα των ανθρωπιστικών επιστημών και των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, ιδιαίτερα κατάλληλες για τη συζήτηση σχετικών θεμάτων (Saleh, 2014).

Το COST επιτρέπει στους ερευνητές να αναπτύξουν από κοινού τις δικές τους ιδέες και να αναλάβουν πρωτοβουλίες σε όλους τους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας, προωθώντας ταυτόχρονα πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις. Οι δράσεις του COST είναι εντελώς από τη βάση προς την κορυφή και εστιάζουν στην πτυχή δικτύωσης. Οι συμμετέχοντες προέρχονται από οποιοδήποτε επιστημονικό υπόβαθρο και περιλαμβάνουν επίσης εταιρείες και ενδιαφερόμενους φορείς, όπως ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς. Οι δράσεις του COST είναι ανοιχτές και εύκολο να ενταχθούν (Saleh, 2014).

Με αυτό το πνεύμα, το COST διοργανώνει εκδηλώσεις “COST Connect”, στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι των δράσεων COST, (πρόεδροι, αντιπρόεδροι, μέλη των επιτροπών διαχείρισης) και των ενδιαφερόμενων που εργάζονται για την ανάπτυξη προγραμμάτων και έργων στον ίδιο θεματικό τομέα. Το COST στοχεύει να ενθαρρύνει την επικοινωνία μεταξύ ερευνητών και υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικής, να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δράσεις και τις

διάφορες ευκαιρίες χρηματοδότησης και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτές, να συζητήσει αναδυόμενα επιστημονικά θέματα στον τομέα και τις τρέχουσες προτεραιότητες. Το COST πιστεύει ότι υπάρχουν πολλά να μάθουμε μέσα από αυτές τις δραστηριότητες και τις πρωτοβουλίες. Το όραμά προγράμματος, είναι να καταπολεμήσει τον κατακερματισμό της έρευνας και να προσεγγίσει τους ενδιαφερόμενους φορείς και τους τελικούς χρήστες.

1.4 Προκλήσεις Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Η συμβολή της Πληροφορικής και των Τηλεπικοινωνιών στο πλαίσιο της σύγχρονης θεώρησης του πολιτισμού είναι καταλυτική. Η προώθηση καινοτόμων ιδεών στην εφαρμογή μια ψηφιακής πολιτιστικής πολιτικής και η μέγιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων οικονομικών εργαλείων αποτελεί μεγάλη πρόκληση (Caffo, 2014). Σήμερα, στην εποχή της ψηφιοποίησης, γίνεται ολοένα και πιο συναφής η εύλογη χρήση του ψηφιακού περιεχομένου. Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, η χρήση του περιεχομένου θα πρέπει να προβλεφθεί, για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των εθνικών ταυτοτήτων (Ernst & Young, 2011).

Οι προαναφερθείς διαδικασίες σύγχρονων πρακτικών, συνεπάγονται με έναν δύσκολο διεπιστημονικό λόγο, που περιλαμβάνει κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές διαστάσεις, καθώς και τεχνικά ζητήματα των εφαρμογών τους. Ωστόσο, οι νομικές πτυχές συχνά αποδεικνύονται βασικά θέματα για συζήτηση. Οι νομικές συνέπειες της ψηφιακής κληρονομιάς, ιδιαίτερα το παραδεκτό της αντιγραφής και της διανομής του περιεχομένου, βρίσκονται στο πεδίο των δικαιωμάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας (Weber & Chrobak, 2016).

Τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς που εμπλέκονται στη διαδικασία της ψηφιακής κληρονομιάς και των σχετικών αδειών ψηφιοποίησης, αντιμετωπίζουν διαφορετικά προβλήματα όσον αφορά τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Δύο είναι τα θέματα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέμα αυτό. Αφενός η

νομική εκτίμηση των ψηφιακών αντιγράφων των πρωτότυπων έργων, και αφετέρου το παραδεκτό της ηλεκτρονικής εγκατάστασης του ψηφιακού περιεχομένου και των συναφών υπηρεσιών (Dietrich & Pekel, 2012).

Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα γύρω από τις εννοιολογικές δικαιολογίες για τη δραστηριότητα της ψηφιοποίησης των συλλογών των θεσμικών οργάνων. Υπάρχουν τρία βασικά ζητήματα. Πρώτον, υπάρχει θεμελιώδης ασάφεια όσον αφορά το σκεπτικό της ψηφιοποίησης της συλλογής ενός πολιτιστικού ιδρύματος. Από μια παραδοσιακή νομική προοπτική, για παράδειγμα, η λογική της ψηφιοποίησης θεωρείται ότι συντηρεί αντικείμενα στη συλλογή. Οι εξαιρέσεις αρχειοθέτησης του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων αποσκοπούν στη διευκόλυνση αυτού του στόχου. Επιτρέπουν σε ένα αρχείο ή βιβλιοθήκη να δημιουργήσει ένα ψηφιακό αντίγραφο ενός αντικειμένου στη συλλογή του για σκοπούς συντήρησης, χωρίς τη συγκατάθεση του κατόχου των πνευματικών δικαιωμάτων, εάν φαίνεται πιθανό ότι το αρχικό στοιχείο κινδυνεύει από απώλεια, ζημιά ή καταστροφή. (Corbet, S. & Boddington, 2011)

Υπάρχει υψηλό ποσοστό πολιτιστικών και επιστημονικών πόρων που περιέχονται στις συλλογές των ιδρυμάτων μνήμης των οποίων οι κάτοχοι δικαιωμάτων δεν μπορούν να εντοπιστούν ή να αναγνωρισθούν. Εξαιτίας της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ενδέχεται να προκύψουν σοβαρά εμπόδια για έργα ψηφιοποίησης, δεδομένου ότι η συναίνεση του ιδιοκτήτη είναι δύσκολη ή αδύνατη.

Δημόσιοι θεσμοί, όπως οι βιβλιοθήκες ή τα αρχεία, που θα ήθελαν να κάνουν χρήση των αντίστοιχων ηλεκτρονικών πόρων, π.χ. τα ηλεκτρονικά βιβλία ή τα ηλεκτρονικά περιοδικά πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους άδειας χρήσης που ωστόσο υπερβαίνουν τα αποκλειστικά δικαιώματα δικαίου εις βάρος των ιδρυμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς και τελικών χρηστών αντιστοίχως (Fischman Afori, 2014). Εάν τα έργα δημοσιεύονται σε αναλογική και στη συνέχεια σε ψηφιακή μορφή, οι νομικές συνέπειες παραμένουν αδιευκρίνιστες και σε κάποιο βαθμό και οι τριβές δεν είναι κατανοητές.

Δίκαια και ισορροπημένα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, με στόχο την προώθηση της προστασίας και της διάδοσης της πολιτιστικής κληρονομιάς, τόσο σε αναλογική όσο και σε ψηφιακή μορφή, φαίνεται να είναι μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις στην αναπτυσσόμενη κοινωνία της πληροφορίας (Corbet, S. & Boddington, 2011).

Η συζήτηση για τις νομικές συνέπειες της ψηφιακής κληρονομιάς δείχνει την ανάγκη για μια συνολική παγκόσμια ή τουλάχιστον περιφερειακή λύση αντί για τον κατακερματισμό προαιρετικών καθεστώτων περί της της νομοθεσίας πνευματικής ιδιοκτησίας. Πρέπει να αναφερθεί και η ακαδημαϊκή πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Κώδικα Πνευματικής Ιδιοκτησίας¹, δεδομένου ότι προσπαθεί να σταθμίσει προσεκτικά τα δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα και να παράσχει νομικές εξαιρέσεις με αυξημένη ευελιξία σε σχέση με ένα μείγμα κοινού και αστικού δικαίου προσεγγίσεων (Kuhlen, 2013).

¹ Το εν λόγω έργο αποτελεί ένα πρότυπο νομοθεσίας που αποτελεί προϊόν ενός ερευνητικού προγράμματος στο οποίο συμμετείχαν ειδικοί του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας στην ΕΕ. Τα μέλη της ομάδας θεωρούν ότι ο εν λόγω Κώδικας μπορεί να χρησιμεύσει ως μοντέλο ή σημείο αναφοράς με στόχο την περαιτέρω εναρμόνιση ή ενοποίηση του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ευρώπη.

Κεφάλαιο 2

Η Ανοιχτή Πρόσβαση στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται η σχέση μεταξύ της ανοιχτής πρόσβασης και των συζητήσεων σχετικά με την αδειοδότηση και τη διαθεσιμότητα του περιεχομένου της ψηφιοποιημένης πολιτιστικής κληρονομιάς, υποδεικνύοντας ότι η αυξανόμενη ζήτηση της Ανοιχτής Πρόσβασης επηρεάζει την πολιτική των οργανισμών, καθιστώντας το περιεχόμενο της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς πιο προσιτό.

Το γεγονός αυτό, ενθαρρύνει τον τομέα της δημοσίευσης, την επαναχρησιμοποίησή της και την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας, με αποτέλεσμα η πρόσβαση στο ψηφιακό περιεχόμενο πρωτογενών ιστορικών πηγών να είναι ευκολότερη. Οι συνέπειες για τον τομέα είναι σαφείς: το κίνημα της Ανοιχτής Πρόσβασης εξαρτάται και ενθαρρύνει την ανοιχτή χορήγηση αδειών ψηφιακού πρωτογενούς ιστορικού υλικού, το οποίο με τη σειρά του προσφέρει νέες ευκαιρίες για την έρευνα στις τέχνες, τις ανθρωπιστικές επιστήμες και την πολιτιστική κληρονομιά.

2.1 Ορισμός Ανοιχτής Πρόσβασης

Ανοιχτή Πρόσβαση ορίζεται ως η παροχή απεριόριστης πρόσβασης σε υλικό επιστημονικής έρευνας. Συχνά συνοδεύεται με όρους όπως Ανοιχτή Έρευνα (Open Research), Ανοιχτά Δεδομένα (Open Data) και Ανοιχτή Επιστήμη (Open Science).

Ως Ανοιχτή Επιστήμη, ορίζεται η έρευνα που διεξάγεται με σκοπό την διαθεσιμότητα των μεθόδων, των δεδομένων και των αποτελεσμάτων, ώστε το κοινό να μπορεί να αναπαράγει, να ερευνήσει να επιβεβαιώσει και τελικώς να συνεισφέρει στις απαντήσεις των ερευνητικών ερωτήσεων. Πολλά έργα που παράγονται στα πλαίσια διάφορων επιστημών, επιλέγονται να διατίθενται ελεύθερα στο κοινό ή ένα σύνολο των δεδομένων τους, παρόλο που ισχύουν περιορισμοί αδειοδότησης (European Commission, 2016b).

Ωστόσο, εκείνοι που παράγουν ερευνητικό υλικό στο πλαίσιο των τεχνών, των ανθρωπιστικών επιστημών, του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, εξαρτώνται ως επί το πλείστον, από την πρόσβασή τους σε πρωτογενείς ιστορικές πηγές, οι οποίες συχνά ανήκουν σε πολιτιστικά ιδρύματα, σε χώρους και ιδρύματα κληρονομιάς όπως μουσεία, γκαλερί, βιβλιοθήκες ή ιδιωτικές συλλογές. Ενώ η ψηφιοποίηση δεν αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πρόσβαση στο υλικό, το οποίο μπορεί να είναι και στην πρωτότυπη αναλογική του μορφή, και ενώ τα ψηφιακά υποκατάστατα της πολιτιστικής κληρονομιάς δε πρέπει να μοιράζονται ανοιχτά αμέσως μόλις δημιουργούνται, έτσι και ορισμένες επιστήμες ζητούν τη δημοσίευση των δεδομένων από κάποιες πηγές στο πλαίσιο του κινήματος της Ανοιχτής Πρόσβασης (Loach, K. Roweley, J. Griffiths, J.,2016).

Η ανοιχτή πρόσβαση σε πρωτογενείς πηγές στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ενθάρρυνσή τους να δημοσιεύονται κατά τρόπο όσον το δυνατόν πιο προσβάσιμο έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τη φύση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες καθώς και τη φύση της ίδιας της έρευνας σε αυτούς τους τομείς (UNESCO, 2011).

Το παρόν κεφάλαιο εστιάζει στην τρέχουσα κατάσταση της ψηφιοποίησης, επισημαίνοντας παράλληλα ευκαιρίες για ερευνητές στους τομείς των τεχνών και των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, θέτοντας επιχειρήματα που αφορούν τα πλεονεκτήματα του ανοιχτού πολιτισμού.

2.2 Εξέλιξη της Ανοιχτής Πρόσβασης

Η μετατροπή του αναλογικού σήματος ή κώδικα σε ψηφιακό, αποτελεί πλέον μια συνήθη δραστηριότητα σε ολόκληρο τον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς δημιουργούνται ψηφιακές αναπαραστάσεις πολιτιστικών και πολιτισμικών έργων που συνήθως διατίθενται ηλεκτρονικά, ενθαρρύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την απομακρυσμένη προβολή και χρήση από τους επισκέπτες στο Διαδίκτυο (Chowdhury & Ruthen, 2015).

Για να καταστεί σαφέστερο τι συμβαίνει με τον τομέα της Ανοιχτής Πρόσβασης, είναι χρήσιμο αρχικά, να εξεταστεί ο τρόπος όπου οι φορείς της πολιτιστικής κληρονομιάς αξιοποιούν το πολιτιστικό περιεχόμενο το οποίο δεν είναι 'ανοιχτό'.

Στα πρώιμα στάδια της ψηφιοποίησης, υπήρχαν έργα τα οποία δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ή να κυκλοφορήσουν τα αποτελέσματα που προκύπτανε διότι οι πρωτογενείς ιστορικοί πόροι από τους οποίους και βασιζόνταν ανήκαν σε αυτούς. Επομένως η ψηφιοποιημένη αντιγραφή δεν είχε την επιτρεπόμενη άδεια επαναχρησιμοποίησης ούτε είχαν τεθεί δημόσια προς το κοινό ή οι άδειες χρήσης πνευματικής ιδιοκτησίας ήταν τόσο περίπλοκες ώστε να μην είναι εφικτές. Είναι λοιπόν δυνατόν, να ψηφιοποιηθούν τα έργα της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως οι φωτογραφίες, τα χειρόγραφα και τα έργα τέχνης και στην πραγματικότητα να μην είναι πιο προσιτά από ό,τι ήταν στο παρελθόν (Wu, 2017).

Δεν είναι ψηφιοποιημένο όπως προαναφέρθηκε το περιεχόμενο όλης της πολιτιστικής κληρονομιάς και δε μπορεί να διατεθεί ανοικτά, λόγω περιορισμών πνευματικής ιδιοκτησίας και νομικών πλαισίων που δεν υποστηρίζουν εύκολα τη διανομή και την επαναχρησιμοποίηση των συλλογών της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η ψηφιοποίηση της Λογοτεχνίας, προάγει τα ψηφιακά υποκατάστατα των πρωτογενών ιστορικών εγγράφων και αντικειμένων, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί σε απεριόριστο βαθμό από το κοινό. Επιτρέπει στους χρήστες να απολαμβάνουν αντίγραφα των αντικειμένων και των μουσείων εξ αποστάσεως και να αποφευ-

χθούν χωρικοί και χρονικοί περιορισμοί μια πραγματικής επίσκεψης στον εκάστοτε χώρο. Με τη σειρά της, η αυξημένη προσβασιμότητα του πολιτιστικού περιεχομένου υλικού, θα υποστήριζε μια διαδικασία εκδημοκρατισμού του πολιτισμού, η οποία απηχεί ανοιχτά τις κύριες προτάσεις της 'Νέας Μουσειολογίας' της δεκαετίας του 1970 και 1980 (Sartori, 2016).

Οι λόγοι που δίδονται συνήθως για τη ψηφιοποίηση υλικού σε ένα περιβάλλον πολιτιστικής κληρονομιάς περιλαμβάνουν: την άμεση πρόσβαση σε αντικείμενα υψηλής ζήτησης, μεμονωμένα στοιχεία εντός των αντικειμένων π.χ. άρθρα εντός περιοδικών, γρήγορη πρόσβαση σε απομακρυσμένα υλικά, δυνατότητα αποκατάστασης των εκτυπωμένων υλικών, δυνατότητα εμφάνισης υλικών που έχουν απρόσιτη μορφή όπως μεγάλου όγκου χάρτες, δυνατότητα συγκέντρωσης διασκορπισμένων συλλογών, την ενίσχυση ψηφιακών εικόνων από άποψη μεγέθους, ευκρίνειας, αντίθεσης χρώματος και μείωσης θορύβου, τη δυνατότητα διατήρησης εύθραυστων/πολύτιμων αντικειμένων ενώ υπάρχουν και αναπαραγωγές σε πιο προσιτές μορφές, τη δυναμική ενσωμάτωσης εκπαιδευτικού υλικού, τη βελτιωμένη δυνατότητα αναζήτησης, συμπεριλαμβανομένου του πλήρους κειμένου και την ενσωμάτωση ψηφιακών μέσων (φωτοτυπίες, φωτογραφικές εκτυπώσεις κ.α.) μειώνοντας το κόστος παράδοσης (Deegan, 2002).

Ωστόσο, η καθιέρωση της επιλογής της επαναχρησιμοποίησης του περιεχομένου παραμένει το επίκεντρο αυτών των δραστηριοτήτων. Παρόλο που δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ψηφιοποίηση έχει αυξήσει σημαντικά τον όγκο του διαθέσιμου πολιτιστικού περιεχομένου (European Commission, 2014a), ο ενθουσιασμός που συνοδεύεται οδήγησε σε υπερβολικές εκτιμήσεις, τόσο του φάσματος της διάθεσης του υλικού όσο και τον τρόπο χρηματοδοτήσεων της εφαρμογής. Παρά το γεγονός ότι έχουν τεθεί προσδοκίες ότι όλο το περιεχόμενο είναι πλέον διατεθειμένο ηλεκτρονικά στο Διαδίκτυο, μια έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για 2000 γκαλερί, μουσεία βιβλιοθήκες και αρχεία από 29 διαφορετικές χώρες, έδειξε ότι οι εθνικές τους βιβλιοθήκες, το 2012, μόνο το 4% του ιστορικού τους περιεχομένου ήταν διαθέσιμο σε ψηφιοποιημένη μορφή (European Commission, 2014b).

2.3 Το κίνημα της ελεύθερης κουλτούρας και η επαναχρησιμοποίηση του ψηφιοποιημένου υλικού

Το κίνημα της ελεύθερης κουλτούρας είναι ένα κοινωνικό κίνημα που προωθεί την ελεύθερη διανομή και τροποποίηση των δημιουργικών έργων, χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο καθώς και άλλα μέσα ενημέρωσης. Πρόκειται για έναν εντελώς περιοριστικό νόμο περί των πνευματικών δικαιωμάτων και απορρίπτει εντελώς τις έννοιες της πνευματικής ιδιοκτησίας. Πολλά μέλη του κινήματος, υποστηρίζουν ότι τέτοιοι νόμοι εμποδίζουν την δημιουργικότητα. Αποκαλούν μάλιστα αυτό το σύστημα ως «πολιτισμό δικαιωμάτων»

Σήμερα, ο όρος υποστηρίζεται από πολλά άλλα κινήματα, συμπεριλαμβανομένης της Ανοιχτής Πρόσβασης (ΑΠ), της κουλτούρας της αναπροσαρμογής και αναμετάδοσης (remix), της κουλτούρας hacking, της πρόσβασης της γνώσης (open knowledge), της εκμάθησης του ανοιχτού κώδικα, του κινήματος copyleft και του κινήματος του δημοσίου τομέα (public domain).

Σύμφωνα με τον Mayo Fuster Morell, το κίνημα της ελεύθερης κουλτούρας, ορίζεται ως ένα δίκτυο ατόμων και οργανισμών, που συνδέονται με περισσότερο ή λιγότερο πυκνά δίκτυα, δεσμούς αλληλεγγύης και στιγμές συρροής, μοιράζονται μια χαλαρή συλλογική ταυτότητα και ένα κοινό σύνολο αξιών και αρχών (κυρίως τη προσβασιμότητα και τη δημιουργικότητα, τα συμμετοχικά μορφότυπα, τις ρυθμίσεις δικτύων και τη κοινοτική ιδιοκτησία), η δράση των οποίων στο σύνολό τους, αποσκοπεί στην αμφισβήτηση των μορφών δημιουργίας γνώσεων και προσβασιμότητας, μέσω της συμμετοχής στην κατασκευή ψηφιακών κοινών και κινητοποιήσεων που στρέφονται κατά των μέσων ενημέρωσης και των πολιτιστικών βιομηχανιών, τα λόμπι και τους πολιτικούς θεσμούς (σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο) (Morell, 2012).

Ο οργανισμός Free Culture είναι ένα διεθνές φοιτητικό κίνημα για τον ελεύθερο πολιτισμό. Οι στόχοι του εκφράζονται στο μανιφέστο του ελεύθερου πολιτισμού. Το φοιτητικό κίνημα του ελεύθερου πολιτισμού είναι μία πρωτοβουλία των φοιτητών του Lawrence Lessig ιδρυτή του κινήματος των Creative Commons.

«Το Ίδρυμα Electronic Frontier Foundation και το Creative Commons κάνουν πολύ καλή δουλειά, αλλά οι άνθρωποι της εποχής μας δε φαίνεται να το γνωρίζουν», αναφέρουν χαρακτηριστικά. «Αν μπορούσαμε να δείξουμε στους μαθητές πώς αυτό είναι σχετικό με τη ζωή τους, θα ήταν πραγματικά ενθουσιασμένοι και θα εμπλέκονταν στο κίνημα.

Οι μηχανισμοί, το κόστος της ανάκτησης, η συντήρηση, η βιωσιμότητα καθώς και οι θεσμικές φιλοσοφίες σχετικές με την προσέγγιση των ψηφιακών πρωτογενών υλικών που βρίσκονται στη κατοχή των οργανισμών και σε περιβάλλον συνεχώς εξελισσόμενο αποτελούν τις κύριες συζητήσεις που γίνονται συνεχώς για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της κοινότητας της ανοιχτής πρόσβασης (Adam Smith, 2015).

Η ανοιχτή πρόσβαση και η επαναχρησιμοποίηση ψηφιοποιημένου υλικού υλοποιείται σε όλο τον πολιτιστικό χώρο και τον ευρύτερο τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένων και των πλαισίων χρηματοδότησης, των πιλοτικών συμπράξεων ψηφιοποίησης, της συγκέντρωσης μεταδεδομένων, έργων αρχειοθέτησης και ειδικών πλατφορμών ανοιχτής πρόσβασης (Europeana Foundation, 2015).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κάλεσε σχετικά πρόσφατα τα κράτη-μέλη να προωθήσουν ανεμπόδιστα και να βελτιώσουν τις συνθήκες για την πολιτική της πνευματικής ιδιοκτησίας του περιεχομένου του Διαδικτύου. Παρατηρούμε επίσης τα τελευταία χρόνια, όσους προωθούν την ατζέντα της Ανοιχτής Πρόσβασης με γκαλερί, βιβλιοθήκες, αρχεία και μουσεία. Το κίνημα OpenGLAM και συγκεκριμένα άλλα ιδρύματα έχουν κινητοποιηθεί, κάνοντας το περιεχόμενο της πολιτιστικής κληρονομιάς, όσο το δυνατόν πιο ανοιχτό (Terras, 2015b).

Πολλές ψηφιοποιημένες συλλογές που δεν δεσμεύονται πλήρως από την ανοιχτή πρόσβαση, θέτουν συχνά τους δικούς τους περιορισμούς στην επαναχρησιμοποίηση του υλικού, και οι χρήστες πρέπει να είναι προσεχτικοί και για να κατανοήσουν την αποδεκτή επαναχρησιμοποίηση (European Commission, 2016a).

Αυτό μπορεί να προκαλέσει μεγάλη σύγχυση στους χρήστες της ψηφιοποιημένης πολιτιστικής κληρονομιάς. Ο δικτυακός τόπος της Europeana, μια δικτυακή πύλη που παρέχει μια διασύνδεση με εκατομμύρια αντικείμενα από διαφορετικές ψηφιοποιημένες συλλογές σε όλη την Ευρώπη, έχει σήμερα 12 διαφορετικές δυνατότητες άδειας πνευματικής ιδιοκτησίας που μπορούν να εκχωρηθούν σε κάθε ψηφιακό στοιχείο και συχνά δεν καθιστά απολύτως σαφές γιατί και τι καλύπτουν (Europeana Foundation, 2015).

Το Google Art Project, το οποίο διαθέτει 40.000 εικόνες υψηλής ανάλυσης έργων τέχνης από 250 μουσεία παγκοσμίως, εξετάζει εξ ολοκλήρου το ζήτημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και αδειοδότησης και δεν παρέχει καμία πληροφορία αδειοδότησης δίπλα σε κάθε εικόνα που μπορεί να μεταφορτωθεί, αλλά υποστηρίζοντας πως οι εικόνες υψηλής ανάλυσης έργων τέχνης που εμφανίζονται στο χώρο της τέχνης, ανήκουν στα μουσεία και αυτές οι εικόνες ενδέχεται να υπόκεινται σε νόμους περί πνευματικούς δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο.

Το Street View Imaginary, ανήκει στην Google. Όλες οι εικόνες σε αυτόν τον ιστοτόπο παρέχονται με μοναδικό σκοπό να επιτρέψουν τον χρήστη να επωφεληθούν από τη χρήση του ιστοτόπου με τον τρόπο που επιτρέπεται από τους όρους παροχής υπηρεσιών της Google. Οι συνήθεις όροι παροχής υπηρεσιών της Google ισχύουν για τη χρήση όλων των ιστοτόπων της (Terras, 2015b).

Επομένως, οι ανάγκες του χρήστη και τα δικαιώματά του για επαναχρησιμοποίηση αυτών των εικόνων δεν είναι σαφείς. Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην ψηφιοποίηση του περιεχομένου ώστε να καταστεί ανοιχτά προσβάσιμο και να υποστηριχθεί με σαφή ανοιχτή δωρεάν άδεια για επαναχρησιμοποίηση. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ψηφιοποίηση χωρίς ανοιχτή άδεια περιορίζει την επαναχρησιμοποίηση και επομένως τη συνεχιζόμενη ρητορική για τον εκδημοκρατισμό της ψηφιοποίησης (Pekel, 2014).

Κεφάλαιο 3

Το κίνημα OpenGLAM και η Europeana

Ζούμε σε μια εποχή που οι περισσότερες, βιβλιοθήκες, αρχεία και μουσεία ψηφιοποιούν τις συλλογές και τις διαθέτουν στο Διαδίκτυο για να αυξήσουν την πρόσβαση, ενώ κάποια άλλα όπως το Rijksmuseum, το LACMA, η βιβλιοθήκη της Μ. Βρετανίας και το Internet Archive ενθαρρύνουν ενεργά την επαναχρησιμοποίηση των συλλογών τους. Ζούμε επίσης σε μια εποχή όπου είναι όλο και πιο εύκολο να λαμβάνουμε ψηφιακό περιεχόμενο, να το αναπροσαρμόζουμε, να παράγουμε νέο υλικό και να κατασκευάζουμε φυσικά αντικείμενα (με πολλές εμπορικές φωτογραφικές υπηρεσίες που δεν προσφέρουν τέλειες δυνατότητες ψηφιακής εκτύπωσης και φθηνότερες παγκόσμιες ευκαιρίες παρασκευής με τη βοήθεια τεχνολογιών Διαδικτύου).

Ένας από τους σημαντικότερους στόχους του προγράμματος “Europeana 2015-2020”, είναι η μετατροπή της από μία πύλη σε μια πλατφόρμα, που να επιτρέπει το κοινό να επαναχρησιμοποιεί και να επεξεργάζεται το υλικό, να αλληλοεπιδρά με τους άλλους χρήστες και να συμμετέχει στη δημιουργία καινούριου υλικού. Η Europeana δεν μπορεί να επιτύχει αυτό το όραμα μόνη της και χρειάζεται την υποστήριξη του Δικτύου της και άλλων πολύτιμων σχεδίων. Το έργο “Digital Manuscripts to Europeana Projects” (DM2E) είναι ένα από αυτά τα έργα (European Commission, 2016b).

Εεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2012 και επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη λύσεων και εργαλείων που βασίζονται σε δεδομένα που επιτρέπουν στις βιβλιοθήκες και τα αρχεία να παρέχουν ψηφιακά χειρόγραφα στην Europeana. Στην πορεία, το

έργο ανέπτυξε ένα νέο μοντέλο δεδομένων για χειρόγραφα και τεχνικές λύσεις που επιτρέπουν την περιγραφή, την επεξεργασία και τον εμπλουτισμό δεδομένων. Τα αποτελέσματα προωθήθηκαν εντός και επικυρώθηκαν από την κοινότητα των ψηφιακών ανθρωπιστικών επιστημών (European Commission, 2016b).

Το ευρύ όραμα της Europeana υποστηρίζεται από δραστηριότητες που λειτουργούν σε τρία διαφορετικά επίπεδα:

- Ένας πυρήνας όπου συλλέγει τα δεδομένα, το περιεχόμενο και την τεχνολογία.
- Ένα επίπεδο πρόσβασης όπου τυποποιείται και εμπλουτίζεται ο πυρήνας, παρέχοντας διεπαφές ανοιχτής πρόσβασης.
- Και ένα επίπεδο υπηρεσιών, όπου αναπτύσσονται προσαρμοστικές εμπειρίες για τρεις ομάδες χρηστών, επαγγελματιών, τελικών χρηστών και δημιουργών.

Το πρόγραμμα DM2E συμβάλλει θετικά και στα τρία αυτά επίπεδα.

3.1 DM2E

Το πρόγραμμα DM2E φέρνει επιπλέον 20.08 εκατομμύρια σελίδες χειρόγραφων από εθνικές βιβλιοθήκες, αρχεία και ερευνητικά ιδρύματα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Αυτά τα χειρόγραφα προέρχονται από σημαντικά έργα για ερευνητές των ψηφιακών ανθρωπιστικών επιστημών. Μέχρι να υλοποιηθεί αυτό το έργο, τα σύγχρονα χειρόγραφα υποεκπροσωπούσαν στην Europeana. Επιπλέον, το περιεχόμενο αυτό εμπλουτίζει την Europeana σε πολύγλωσσα δεδομένα. Το περιεχόμενο και τα δεδομένα καλύπτουν διάφορες γλώσσες: γερμανικά, λατινικά, γαλλικά, ιταλικά, αγγλικά, τσεχικά, αλλά και αραβικά, τουρκικά και εβραϊκά λιγότερο εκπροσωπούμενα στην Europeana (European Union, 2011).

Τα μεταδεδομένα δεν μπορούσαν να ενσωματωθούν στην Europeana χωρίς να ορίσουν ένα κατάλληλο πλαίσιο διαλειτουργικότητας. Το μοντέλο DM2E αναπτύχθηκε χρησιμοποιώντας το μοντέλο δεδομένων Europeana (EDM) και το εξειδικεύει για την υποστήριξη των απαιτήσεων του έργου. Το μοντέλο DM2E επιτρέ-

πει την περιγραφή των πλούσιων μεταδεδομένων για χειρόγραφα, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μελετητών χωρίς να παρεμποδίζουν τη διαλειτουργικότητα με την Europeana, καθώς το μοντέλο DM2E είναι χτισμένο πάνω από το Europeana. (European Union, 2011).

Οι συζητήσεις κατά τη διάρκεια του έργου επέτρεψαν τη δημιουργία συστάσεων χαρτογράφησης που ήταν χρήσιμες στην Europeana για τη βελτίωση του μοντέλου της. Το μοντέλο δείχνει επίσης πώς μπορεί να επεκταθεί το EDM έτσι ώστε να υποστηρίζει διαφορετικούς τύπους δεδομένων. Οι συζητήσεις γύρω από την ανάπτυξη του μοντέλου DM2E και των προφίλ εφαρμογών EDM γενικά ανοίχτηκαν επίσης στην ευρύτερη κοινότητα σε μια ομάδα εργασίας στην πρωτοβουλία Dublin Core Metadata (European Union, 2011).

Όλα τα εργαλεία DM2E είναι αποτέλεσμα πολλών εργασιών καινοτομίας. Αυτή η ευελιξία των υπηρεσιών συνάθροισης που κατασκευάζει το DM2E είναι αυτό που η Europeana ευελπιστεί να επιτύχει για τις δικές της υπηρεσίες συνάθροισης, αλλά και για το δίκτυο παροχών και συγκεντρωτικών. Αυτή η εντυπωσιακή υποδομή θα μπορούσε να ωφελήσει τις ίδιες τις υπηρεσίες της Europeana, αλλά και άλλους οργανισμούς του Δικτύου που έχουν τις ίδιες ανάγκες (European Union, 2011).

Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της κοινότητας και οι εργασίες διάδοσης που πρέπει να αναληφθούν από το πρόγραμμα DM2E είναι ο τομέας της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς. Καθώς ο στόχος του έργου είναι η ανάπτυξη να αναπτύξει μια ροή εργασιών για τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς για να ενσωματώσει τα μεταδεδομένα τους στην Europeana και το Linked Data Web καθώς και να παρέχει εφαρμογές για επιστημονική χρήση αυτού του υλικού είναι σημαντικό να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα εργαλεία που αναπτύσσονται, ώστε να παρέχεται ανατροφοδότηση στους προγραμματιστές του έργου και εγγύηση στην υιοθέτηση των τελικών εργαλείων. Το έργο εστιάζει στην ψηφιοποίηση των χειρόγραφων και οι προσπάθειες διάχυσης επικεντρώνονται κυρίως σε βιβλιοθήκες, αρχεία σε αντίθεση με τις γκαλερί έργων τέχνης και τα μουσεία, αν και δεν αποκλείονται (European Union, 2011).

3.2 Η Europeana και η ομάδα εργασιών της

Δεδομένου ότι δύο από τους κυριότερους στόχους του σχεδίου είναι να αναπτύξουν μια ροή εργασιών για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης των πολιτιστικών μεταδεδομένων στην Europeana και το Linked Data Web και να επιτρέψει σε ερευνητές και ψηφιακούς ανθρωπιστές να αλληλοεπιδρούν με το περιεχόμενό της, είναι απαραίτητο να υλοποιηθούν από νωρίς οι τεχνικές συνέργειες μεταξύ DM2E και άλλως σχεδίων της Europeana. Προκειμένου να ενισχυθεί η μεγαλύτερη συνεργασία με το σύμπλεγμα έργων της Europeana, είναι σημαντικό να συμμερίζονται σημαντικές τεχνικές εξελίξεις στα έργα αυτά. Υπάρχουν τρία βασικά έργα που έχουν εντοπιστεί ως ιδιαίτερα συναφή με το DM2E και τα εργαλεία που βρίσκονται υπό ανάπτυξη, και αυτά είναι η Europeana Inside, η Europeana Cloud και η Creative Europeana. Τα υποέργα που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του DM2E είναι τα εξής:

- EADH (European Association for Digital Humanities)

Η κοινότητα των ψηφιακών ανθρωπιστικών επιστημών είναι μια κοινότητα τεχνολόγων και ανθρωπιστικών επιστημόνων-ερευνητών, αποτελεί μια ξεχωριστή κοινότητα του προγράμματος DM2E. Ορισμένα βασικά δίκτυα και ιδρύματα έχουν αναγνωριστεί ως σημαντικά για τη διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος DM2E.

- DARIAH (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities)

Το DARIAH είναι ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο ψηφιακών ανθρωπιστών που στοχεύει στην ενίσχυση και υποστήριξη της ψηφιακής έρευνας σε όλες τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τέχνες. Στοχεύει επίσης στην ανάπτυξη τη διατήρηση υποδομών για την υποστήριξη ερευνητικών πρακτικών που βασίζονται σε τεχνολογικές πληροφορικής και επικοινωνιών. Το πρόγραμμα DM2E στοχεύει να ενσωματωθεί μέσα σε αυτό το αναδυόμενο δίκτυο, έτσι ώστε να προωθήσει την ενημέρωση σχετικά με τα τεχνικά εργαλεία που αναπτύσσονται και να ενθαρρύνει

την ευρύτερη συμμετοχή από ανθρωπιστικούς ερευνητές και τεχνολόγους από όλη την Ευρώπη.

- Το τμήμα Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών Kings College του Λονδίνου

Ο πρωταρχικός στόχος του τμήματος Ψηφιακών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Kings College του Λονδίνου είναι να μελετήσει τις δυνατότητες υπολογισμού υποτροφιών για τις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες, και σε συνεργασία με τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς ερευνητικούς συνεργάτες από όλους τους κλάδους, να σχεδιάσει και να κατασκευάσει εφαρμογές που υλοποιούν αυτές τις δυνατότητες και που παράγουν ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις έρευνας. Το DM2E στοχεύει να συνεργαστεί σε διάφορα μέτωπα, καθώς αποτελεί ένα από τα κορυφαία τμήματα ψηφιακής ανθρωπιστικής βοήθειας στην Ευρώπη.

- Ομάδα εργασιών Ανοιχτών Ανθρωπιστικών Επιστημών στο Ίδρυμα Ανοιχτής Γνώσης

Η ομάδα εργασίας για τις ανθρωπιστικές επιστήμες στο ίδρυμα ανοιχτής γνώσης είναι ένα παγκόσμιο εθελοντικό δίκτυο ερευνητών ανοιχτού κώδικα και ερευνητών των ανθρωπιστικών επιστημών που βρίσκονται πίσω από πολυάριθμα έργα ανοιχτής πρόσβασης όπως το TEXTUS, το Annotator, το Open Shakespeare και η ανοιχτή αλληλογραφία.

Το πρόγραμμα DM2E κοινοποιεί τα αποτελέσματα του έργου σε αυτή τη κοινότητα μέσω των κοινωνικών μέσων και της λίστας αλληλογραφίας. Επίσης, συνεργάζεται με αυτή την ομάδα για την οργάνωση των hackdays, προκειμένου να συμμετάσχουν προγραμματιστές ανοιχτού κώδικα που ενδιαφέρονται για τις ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες.

- Ανοιχτή κοινότητα σχολιασμού

Η Κοινότητα ανοιχτού σχολιασμού είναι μια ομάδα κοινότητας του W3C που στοχεύει στην ανάπτυξη κοινών προδιαγραφών βάσει RDF για τον σχολιασμό ψηφιακών πόρων. Μετά από διαβούλευση με τους συντονιστές των εργασιών, διαπιστώθηκε ότι η συνεργασία με αυτή τη κοινότητα είναι ουσιαστικής σημασίας καθώς είναι ο στόχος του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό οι τεχνικές εξελίξεις στο πλαίσιο των εργασιών να κοινοποιούνται και να συζητούνται εντός της κοινότητας. Το κύριο μέσο επικοινωνίας με αυτή την ομάδα είναι μέσω αλληλογραφίας.

- Το Παγκόσμιο Δίκτυο Ανοιχτής Γνώσης (Open Knowledge Foundation)

Το Παγκόσμιο Δίκτυο Ανοιχτής Γνώσης, είναι το μεγαλύτερο και πιο εκτεταμένο του είδους του, συνδυάζοντας προγραμματιστές ανοιχτού κώδικα, διαχειριστές ανοιχτών δεδομένων, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ερευνητές και δημόσιους υπαλλήλους. Το δίκτυο αυτό, δημιούργησε και διατήρησε μερικά από τα σημαντικότερα ανοιχτά εργαλεία δεδομένων και συνέβαλε σημαντικά στο αναδυόμενο δίκτυο Linked Open Data μέσω της πλατφόρμας CKAN. Το δίκτυο διαθέτει εκτεταμένες γνώσεις στον τομέα της αποθήκευσης και σύνδεσης των ανοιχτών μεταδεδομένων, την τεχνογνωσία που πρέπει να εκμεταλλευτούν τα έργα DM2E στο τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και ιδιαίτερα στην τεχνική ανάπτυξη.

- Η κοινότητα των ανοιχτών μεταδεδομένων

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η καταλυτική λειτουργία ενός δικτύου ανοιχτής πρόσβασης είναι ένας πυρήνας των στόχων των εργασιών του προγράμματος DM2E.

- Ίδρυμα Wikimedia

Το ίδρυμα Wikimedia είναι το ίδρυμα που υποστηρίζει το έργο της Wikipedia, την μεγαλύτερη ανοιχτής πρόσβασης εγκυκλοπαίδεια παγκοσμίως. Το ίδρυμα αυτό και η παγκόσμια κοινότητα των εθνικών κεφαλαίων αντιπροσωπεύει μία από τις

πιο δραστήριες κοινότητες εθελοντών που έχουν ως στόχο την οικοδόμηση ενός διασυνδεδεμένου συστήματος πολιτιστικού περιεχομένου και δεδομένων για χρήση από όλους. Το ίδρυμα Wikimedia υποστηρίζει επίσης τα προγράμματα DBPedia και Wikidata, τα οποία είναι αφιερωμένα στη δημιουργία δεδομένων Linked Data από τις τεράστιες ποσότητες πληροφοριών στη Wikipedia. Η αφοσίωση σε αυτή τη κοινότητα γίνεται εκτός σύνδεση μέσω εργαστηρίων και διεθνών εκδηλώσεων.

- Ίδρυμα Europeana

Το ίδρυμα της Europeana υπήρξε ένας από τους βασικούς υποστηρικτές των ανοιχτών πολιτιστικών δεδομένων στην Ευρώπη και η επιτυχία της στην εφαρμογή της Συμφωνίας Ανταλλαγή Δεδομένων που βασίζεται στις άδειες πνευματικής ιδιοκτησίας Creative Commons υπήρξε καταλυτική στην ανάδειξη ενός πολιτιστικού κοινού που ο καθένας έχει πρόσβαση και είναι ελεύθερος να χρησιμοποιεί.

Μία από τις βασικές πλατφόρμες μέσω των οποίων το DM2E μπορεί να διαδώσει τα παραδοτέα αποτελέσματα των εργασιών του στο ίδρυμα της Europeana είναι μέσω της Europeana Professional. Η Europeana Professional είναι μία πλατφόρμα στην οποία οι βιβλιοθηκονόμοι, οι επιμελητές και οι επιστήμονες της πολιτιστικής κληρονομιάς, μοιράζονται την εμπειρογνωμοσύνη των ευρωπαϊκών έργων.

- LODLAM (Linked Open Data in Archives and Museums)

Το LODLAM είναι μια κοινότητα επαγγελματιών της πολιτιστικής κληρονομιάς και ειδικών των Linked Data που επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα οικοσύστημα για τα αρχεία, τις βιβλιοθήκες και τα μουσεία.

- Creative Commons

Οι άδειες πνευματικών δικαιωμάτων, αναπτύσσουν, υποστηρίζουν και διαχειρίζονται τη νομική και τεχνική υποδομή που μεγιστοποιεί την ψηφιακή δημιουργικότητα, την ανταλλαγή και την καινοτομία. Η κοινότητα των Creative Commons,

αποτελείται από προγραμματιστές οι οποίοι εφαρμόζουν τις πιο συνήθεις άδειες χρήσης ψηφιακού περιεχομένου και δεδομένων που υιοθετήθηκε και για τα μεταδεδομένα της Europeana. Τα πνευματικά δικαιώματα Creative Commons, εμπλέκονται μέσω του δικτύου OpenGLAM. Τα μέλη της, παρουσιάζουν σε σημαντικά εργαστήρια και πολιτιστικούς φορείς βέλτιστες πρακτικές για τον τρόπο κατά τον οποίο η ανοιχτή πρόσβαση και τα ανοιχτά δεδομένα θα συνεχίσουν να συμμετέχουν σε μελλοντικές εργασίες και εκδηλώσεις.

3.3 Η Κοινότητα OpenGLAM

Προκειμένου να αξιοποιηθεί η αξία των εργαλείων που αναπτύσσονται στο DM2E, καθώς και να ενσωματωθούν πραγματικά τα ψηφιοποιημένα χειρόγραφα στο Linked Data Web, χρειάζονται αρκετοί άλλοι ανοιχτοί πόροι για να συνδεθούν και μια ενεργή κοινότητα επαγγελματιών και προγραμματιστών που ενδιαφέρονται για την πολιτιστική κληρονομιά να επεκτείνει και να επαναχρησιμοποιήσει τις εργασίες που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του DM2E. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Open Knowledge δημιούργησε την κοινότητα OpenGLAM: ένα παγκόσμιο δίκτυο ατόμων και οργανισμών που εργάζονται για να ανοίξουν πολιτιστικό περιεχόμενο και δεδομένα. Το OpenGLAM επικεντρώνεται στην προώθηση και προώθηση της ελεύθερης και ανοικτής πρόσβασης στην ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά, διατηρώντας μια επισκόπηση των ανοικτών συλλογών, παρέχοντας τεκμηρίωση σχετικά με τη διαδικασία και τα οφέλη του ανοίγματος πολιτιστικών δεδομένων, τη δημοσίευση τακτικών ειδήσεων και αντικειμένων ιστολογίου και την οργάνωση ποικίλων εκδηλώσεων (Estermann, 2017).

Από την αρχή του 2012, το OpenGLAM έχει εξελιχθεί σε μια μεγάλη, παγκόσμια, ενεργή κοινότητα με επίκεντρο τους εθελοντές (και μία από τις πιο σημαντικές ομάδες εργασίας Open Knowledge μέχρι σήμερα), υποστηριζόμενη από ένα δίκτυο οργανισμών όπως η Europeana, η Ψηφιακή Δημόσια Βιβλιοθήκη Αμερική, Creative Commons και Wikimedia. Εκτός από την ευρύτερη κοινότητα που συμμετέχει στη λίστα συζητήσεων του OpenGLAM, υπάρχει μια ομάδα εργασίας με 17 ανοικτούς ακτιβιστές πολιτιστικών δεδομένων από όλο τον κόσμο, ένα συμβουλευτικό συμβούλιο υψηλού επιπέδου που παρέχει στρατηγική καθοδήγηση

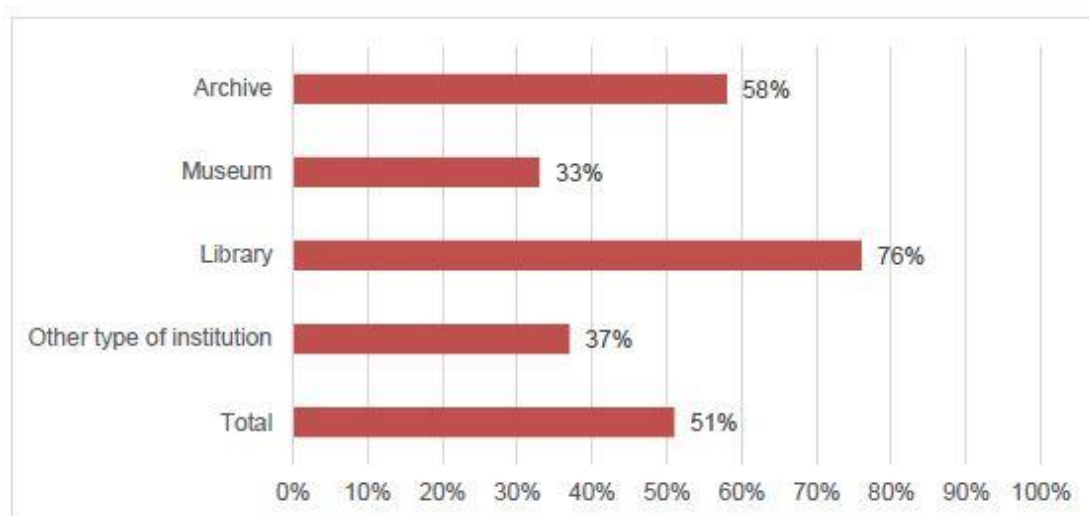
και τέσσερις τοπικές ομάδες που συντονίζουν τις δραστηριότητες του OpenGLAM στις συγκεκριμένες χώρες τους. Μετά το τέλος του προγράμματος DM2E, η κοινότητα του OpenGLAM θα συνεχίσει να πιέζει για διαφάνεια στην ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά (Solodovnik & Budroni, 2015).

Το OpenGLAM είναι μία πρωτοβουλία χρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία συντονίζεται από το Ίδρυμα Ανοιχτής Γνώσης, το οποίο δεσμεύεται να οικοδομήσει ένα παγκόσμιο πολιτιστικό κοινό με ελεύθερη ανοιχτή πρόσβαση. Στόχος του είναι να βοηθήσει τα πολιτιστικά ιδρύματα να ανοίξουν το περιεχόμενό τους και τα δεδομένα τους ακολουθώντας έναν ανοιχτό ορισμό δηλαδή να χρησιμοποιείται, επεξεργάζεται και δημοσιεύεται από οποιονδήποτε και για οποιοδήποτε σκοπό, επιτρέποντας έτσι την απεριόριστη πρόσβαση (Open Knowledge Foundation, 2018).

Τα βασικότερα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης θεωρούνται: η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού για τις συλλογές, μέσω μια δημοφιλούς ανοιχτής πύλης όπως είναι η Wikimedia Commons και το Internet Archive, η αυξημένη ανιχνευσιμότητα των εκμεταλλεύσεων τους μέσω της ανοιχτής πρόσβασης, όπως είναι η Europeana και η Google, και τέλος οι βελτιωμένες ευκαιρίες για το κοινό να συμμετέχει στην επιμέλεια και τον εμπλουτισμό των συλλογών τους (Terras, 2015b).

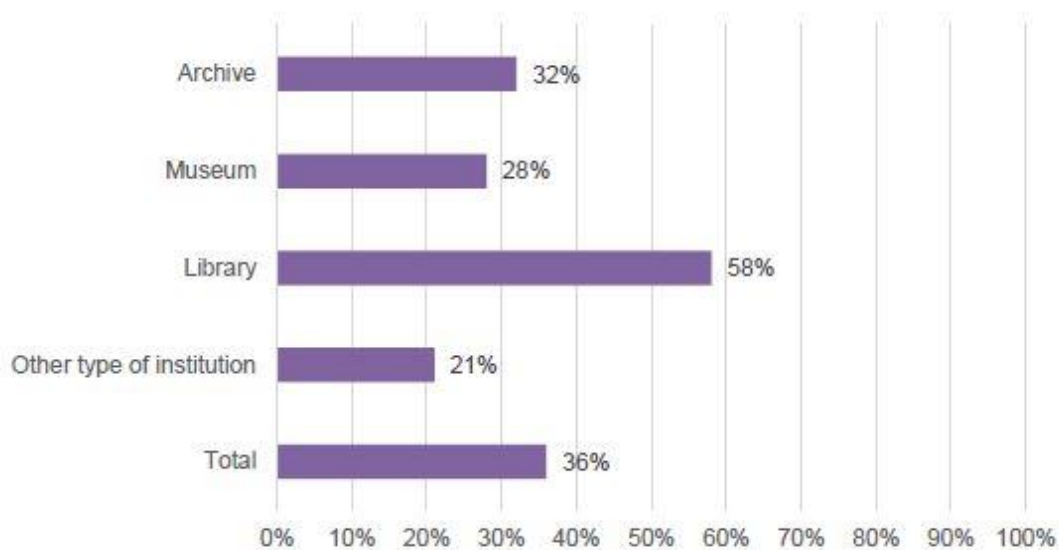
Επιπλέον καταλαβαίνουν τη σημασία της ανταλλαγής γνώσεων για την έρευνα, την καινοτομία και τη δημιουργικότητα. Για παράδειγμα, το πιο ανοιχτά εγκεκριμένο πολιτιστικό περιεχόμενο, επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς σε όλο τον κόσμο να επαναχρησιμοποιούν ένα έργο στην αίθουσα. Τα πιο ανοιχτά πολιτιστικά δεδομένα επιτρέπουν στους ερευνητές να σχεδιάζουν δεσμούς μεταξύ ανθρώπων, πραγμάτων και γεγονότων μέσω της χρήσης καινοτόμων τεχνικών όπως η ανάκτηση περιεχομένου και η απεικόνιση. Το ανοιχτό πολιτιστικό περιεχόμενο, επιτρέπει στους πολίτες από όλο τον κόσμο να απολαμβάνουν αυτό το υλικό, να κατανοούν την πολιτιστική τους κληρονομιά και να επαναχρησιμοποιούν αυτό το υλικό για την παραγωγή νέων έργων τέχνης (European Commission. Committee of the Regions, 2014).

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται, ανοιχτή πρόσβαση, ανοιχτά δεδομένα, ανοιχτό περιεχόμενο, ανοιχτή δημοσίευση, δείχνει ότι η OpenGLAM έχει πλήρη επίγνωση των συζητήσεων για τέτοιες δραστηριότητες στο επιστημονική κοινότητα της Ανοιχτής Πρόσβασης, καθώς η βελτίωση της πρόσβασης στο ψηφιακό περιεχόμενο πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί επέκταση των δραστηριοτήτων, παίρνοντας θέση σχετικά με την πρόσβαση σε ακαδημαϊκή έρευνα και τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα (Open Policy Network, 2016).

Γράφημα 1: Μέσο ποσοστό διαθέσιμων μεταδεδομένων στο διαδίκτυο για ελεύθερη χρήση

Τα στατιστικά δεδομένα διαθεσιμότητας μεταδεδομένων σε ψηφιακή μορφή και των συλλογών ψηφιακών αντικειμένων εισήχθησαν στην έκθεση ENUMERATE. Οι βιβλιοθήκες επικεντρώνονται κατά μέσο όρο στο 76% των μεταδεδομένων τους στο διαδίκτυο. Τα μουσεία αντιθέτως παρουσιάζουν καθυστέρηση καθώς το 33% των δικών τους μεταδεδομένων είναι διαθέσιμο. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ποσοστά αυτά δεν είναι σταθμισμένα. Τα ιδρύματα με μικρές συλλογές θεωρούνται ότι έχουν το ίδιο βάρος με τα ιδρύματα με μεγάλες συλλογές.

Γράφημα 2: μέσο ποσοστό των συλλογών που διατίθενται στο διαδίκτυο για ελεύθερη χρήση

Συνολικά, τα παρόντα δεδομένα φαίνεται να δείχνουν αύξηση της διαθεσιμότητας ψηφιακού περιεχομένου στο διαδίκτυο. Το 2015 ο συνολικός μέσος όρος ήταν 32%. το 2017 το ποσοστό αυτό είναι 36%. Ορισμένα σχόλια στην έκθεση ENUMERATE ανέφεραν ότι τα στοιχεία ήταν υπερβολικά, πιθανώς επειδή τα ιδρύματα με ψηφιακό περιεχόμενο σε απευθείας σύνδεση υπερεκπροσωπούνται (Nauta & Heuvel, 2017).

3.3.1 Δραστηριότητες του κινήματος OpenGLAM

Το κίνημα OpenGLAM αναλαμβάνει μια σειρά δραστηριοτήτων για να βοηθήσει τα πολιτιστικά ιδρύματα να ανοίξουν τις συλλογές τους, συμπεριλαμβανομένων των εργαστηρίων, των εγγράφων τοποθέτησης, της παροχής τεκμηρίωσης σχετικά με τις άδειες και τις μορφές που είναι ιδιαίτερα προσανατολισμένες στον πολιτιστικό τομέα και την πολιτιστική κληρονομιά. Επιπλέον η κοινότητα OpenGLAM λειτουργεί μια ομάδα εργασιών υπό την καθοδήγηση εθελοντών, η οποία ευαισθητοποιείται γύρω από τις αρχές της, οι οποίες ενθαρρύνουν την απελευθέρωση ψηφιακών πληροφοριών σχετικά με τα μεταδεδομένα, τη διατήρηση ψηφιακών αναπαραστάσεων έργων για τα οποία έχουν λήξει τα πνευματικά δικαιώματα δημοσίας χρήσης, ισχυρές δηλώσεις σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση τόσο της συλλογής δεδομένων όσο και των υποσυνόλων της συλλογής, τη

δημοσίευση ανοιχτής μορφής αρχείων που μπορούν να διαβαστούν από μηχανές και την αφοσίωση του κοινού με νέους τρόπους στο Διαδίκτυο (Terras, 2015a).

Συγκεκριμένες παραλλαγές αυτών των αρχείων περιλαμβάνει το ηλεκτρονικό περιοδικό “The Public Domain Review”, το οποίο παρουσιάζει υλικό δημοσίου χώρου που παρουσιάζεται σε συλλογές, δοκίμια, επιμέρους παραδείγματα και ανασχηματισμούς, το διεθνές ετήσιο συνέδριο *Sharing is Caring*, το οποίο αποτελεί μια ενεργή παρουσία των κοινωνικών μέσων ενημέρωσης, προωθώντας τις δραστηριότητες του OpenGLAM σε όλη την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των αναδυόμενων εκθέσεων, των ανοιχτών πολιτισμών, των τεχνικών εργαστηρίων, των ανοιχτών συλλογών και των νέων συνεχιζόμενων έργων στον χώρο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η κοινότητα OpenGLAM, με τον σκοπό της για τον τομέα αυτόν, αυξάνει την κατανόηση του πόσο σημαντική είναι η δημιουργία ενός ανοιχτού πολιτιστικού περιεχομένου για ένα ευρύ κοινό χρηστών, συμπεριλαμβανομένου του ακαδημαϊκού κόσμου και της βιομηχανίας. Η πρωτοβουλία αυτή βρίσκεται δίπλα σε άλλες ομάδες και οργανώσεις που προωθούν την Ανοιχτή Πρόσβαση στο περιεχόμενο της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένων των Open Cultuur Data στην Ολλανδία και της Ψηφιακής Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Αμερικής όπου το έργο τους εξασφαλίζει την κατανόηση των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων δημοσιοποίησης του περιεχομένου, ενθαρρύνοντας και άλλα θεσμικά όργανα να υιοθετήσουν την ανοιχτή σκέψη (European Commission, 2016a).

Οι συλλογές κατάφεραν να δημιουργήσουν μία πρωτοπόρα παραγωγή στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως την ανοιχτότητα της συλλογής του Rijksmuseum στο Άμστερνταμ, του εθνικού μουσείου της Ολλανδίας, που περιέχει έναν πλούτο διεθνούς σημασίας από έργα τέχνης και ιστορικά αντικείμενα. Το 2011, το Rijksmuseum άρχισε να εξετάζει τη δημοσίευση κάποιων από τις εικόνες τους στο Διαδίκτυο. Η πρωτοβουλία Open Cultuur Data Initiative, τους είχε προσεγγίσει για να ρωτήσει εάν θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν κάποιες εικόνες τους σε έναν διαγωνισμό, στα πλαίσια του Apps4Amsterdam, προκαλώντας έτσι μια έρευνα σχετικά με τη διαθεσιμότητα των εικόνων των έργων τέχνης τους, και

η οποία ανακάλυψε ότι υπήρχαν πάνω από 10.000 χαμηλής ποιότητας αντίγραφα των “The Milkmaid”, ένα από τα πιο διάσημα έργα ζωγραφικής του Johannes Vermeer, που κυκλοφορούσαν στο διαδίκτυο χωρίς την άδειά του Rijksmuseum, και σε χαμηλής ποιότητας ανάλυση. Οι χρήστες δε πίστευαν ότι τα καρτ ποστάλ στο μουσειακό κατάστημα έδειχναν την αρχική δημιουργία των έργων. Αυτό το γεγονός τους ώθησε να διαθέσουν εικόνες υψηλής ανάλυσης του αρχικού έργου με ανοιχτά μεταδεδομένα στο διαδίκτυο. Το άνοιγμα των δεδομένων αποτέλεσε την καλύτερη άμυνα εναντίον της χαμηλής ποιότητας διάθεσης έργων του μουσείου (Schmidt, 2018).

Σε αυτό το στάδιο το Rijksmuseum αποφάσισε ότι η υψηλής ποιότητας σαρώσεις των πιο διάσημων έργων τους θα πρέπει να γίνουν ανοιχτές στο κοινό. Προκειμένου να προωθηθεί η συλλογή του μουσείου σε ένα ευρύτερο κοινό, συνέχισαν να δουλεύουν για το ξεκαθάρισμα των δικαιωμάτων και να αποκτήσουν της σωστές περιγραφικές πληροφορίες. Αυτό είχε οδηγήσει σε 111.000 ψηφιακές εικόνες που ήταν δημόσιες και ελεύθερες στο κοινό χωρίς περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων. Κατ’ αυτό τον τρόπο ενθαρρύνεται η λήψη και η επαναχρησιμοποίηση των εικόνων με οποιονδήποτε τρόπο και η ανταλλαγή των αποτελεσμάτων με το Rijksmuseum (Pekel, 2014).

Υπάρχουν πλέον πάνω από 220.000 εικόνες υψηλής ποιότητας για δωρεάν λήψη, διαμοιρασμό, επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση στην ιστοσελίδα του μουσείου. Το μουσείο διατηρεί την υψηλή ανάλυση, τις ποιοτικές εκτυπώσιμες εικόνες τις οποίες και διαθέτει με μικρή χρέωση, αναφέροντας ότι η επισκεψιμότητα στον ιστότοπο και ο χρόνος που αφιερώνεται από κάθε μεμονωμένο χρήστη αυξήθηκαν σημαντικά, χωρίς να υπάρξει μείωση των εσόδων για την αδειοδότηση των εικόνων (Pekel, 2014).

Οι προσπάθειες του Rijksmuseum σε αυτόν τον τομέα αποτελεί την γέννηση της Ανοιχτής Πρόσβασης στην ψηφιακή μορφή, δεδομένου ότι ήταν οι πρώτοι που ξεκίνησαν δημόσια αυτή την εφαρμογή και προώθησαν σταθερά το μήνυμα ότι η ανοιχτή συζήτηση για την πολιτιστική κληρονομιά είναι το μονοπάτι που θα πρέπει να επιδιώξει, με σημαντική επιτυχία στην πορεία.

Από το 2011, υπάρχουν και άλλα ιδρύματα που ακολούθησαν το παράδειγμα του Rijksmuseum. Τον Μάρτιο του 2013 το μουσείο του Λος Άντζελες, έκανε 20.000 εικόνες τέχνης διαθέσιμες για δωρεάν πρόσβαση, τον Αύγουστο του 2013 ξεκίνησε το πρόγραμμα Open Content του Getty, το οποίο περιλαμβάνει περισσότερες από 100.000 εικόνες ανοιχτής πρόσβασης από το μουσείο J. Paul Getty και το Getty Research Institute. Επίσης η Βρετανική Βιβλιοθήκη έβαλε 1.000.000 εικόνες από τα βιβλία που ψηφιοποιήθηκαν με πνευματικά δικαιώματα δημόσιας χρήσης και η Wellcome Library διέθεσε ελεύθερα 1000.000 εικόνες από την Ιστορία της Ιατρικής το 2014. Η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον, τον Απρίλιο του 2014 είχε διαθέσει 45.000 εικόνες υψηλής ανάλυσης στα πλαίσια της Ανοιχτής Πρόσβασης. Άλλες γκαλερί, βιβλιοθήκες, αρχεία και μουσεία συμπεριλαμβανομένου του Statens Museum (Εθνικής Πινακοθήκης της Δανίας) που έχει τοποθετήσει 25.000 εικόνες προς ανοιχτή πρόσβαση και η Γκαλερί Τέχνης του Yale, που έχει διαθέσει 250.000 εικόνες έχουν ακολουθήσει παρόμοιες τακτικές (Terras, 2015b).

Εκτός από τις εικόνες έργων τέχνης, παρόμοιες ενέργειες συμβαίνουν και με άλλου είδους τεκμήρια, διαθέτοντάς τα μέσω ανοιχτής πρόσβασης και χωρίς πνευματικά δικαιώματα. Για παράδειγμα, η βιβλιογραφική βάση δεδομένων Internet Archive, διέθεσε πάνω από 8 εκατομμύρια βιβλία το 2015, ενώ η Early English Books Online τον ίδιο χρόνο μετέφερε 25.000 εγγραφές των κλασικών της βιβλίων προς ανοιχτή πρόσβαση. Ο κατάλογος των ιδρυμάτων που ανοίγουν τις συλλογές τους προς ελεύθερη πρόσβαση αναπτύσσεται συνεχώς και η τοποθέτηση αυτών των συλλογών σε ηλεκτρονική μορφή είναι συχνά συνοδευόμενη από μια σειρά διαφημίσεων για την οργάνωση (Brightenburg, 2016).

Υπάρχουν σαφώς και άλλα ιδρύματα του κλάδου OpenGLAM που θέτουν υλικό σε ηλεκτρονική μορφή, αλλά δεν χωρίς να τα διαθέτουν με τους όρους της ανοιχτής πρόσβασης και επαναχρησιμοποίησης. Παράδειγμα αποτελεί το Ίδρυμα Δημοσίου Καταλόγου του Ηνωμένου Βασιλείου, που ψηφιοποίησε πρόσφατα ολόκληρη την βρετανική εθνική συλλογή, διαθέτοντας σε ηλεκτρονική μορφή πάνω από 200.000 έργα τέχνης που ανήκουν στο κράτος και στις τοπικές αρχές, και

πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια φιλανθρωπικού σκοπού και προς όφελος του κοινού. Ωστόσο, η άδεια χρήσης τους, δηλώνει ότι οι εικόνες και τα δεδομένα που σχετίζονται με τα έργα μπορούν να αναπαραχθούν για σκοπούς μη εμπορικής έρευνας και ιδιωτικής μελέτης. Ο Smithsonian οργανισμός, έκανε πρόσφατα διαθέσιμες 40.000 εικόνες των ασιατικών συλλογών του, αλλά μόνο για μη εμπορική επαναχρησιμοποίηση. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ψηφιοποίηση των συλλογών με αυτόν τον τρόπο εξακολουθεί να ανοίγει δυνατότητες μελέτης και πρόσβασης, παρ' όλο που θέτει όρια στην επαναχρησιμοποίηση και την αναδιάρθρωση, και έτσι υπολείπεται ο ορισμός της ανοιχτής πρόσβασης για οποιονδήποτε σκοπό (Terras, 2015b).

Κεφάλαιο 4

Creative Commons

Τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν τελικό στόχο να διασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα και τη διάδοση της πολιτιστικής παραγωγής για το σύνολο της κοινωνίας.

Οι βιβλιοθήκες εξασφαλίζουν ότι ο πλούτος των λογοτεχνικών έργων παραμένει διαθέσιμος στο κοινό. Δανειοδοτώντας βιβλία, οι βιβλιοθήκες φροντίζουν για την μορφή διανομής προς το δημόσιο συμφέρον. Τα αρχεία διατηρούν ποικιλόμορφη συλλογή πολιτιστικής κληρονομιάς. Η ελεύθερη πρόσβαση στα αρχεία έχει μακρά παράδοση. Οι συλλογές των μουσείων, επίσης είναι ανοιχτές στο κοινό. Όλα αυτά τα καθήκοντα οδηγούν σε πρωτοβουλίες του ψηφιακού περιβάλλοντος. Οι γνώσεις σχετικά με τη διατήρηση και τη διαθεσιμότητα μεταφράζονται σε τεχνικές λύσεις. Για ένα ευρύ φάσμα υλικών, είναι τεχνικά δυνατό να διατίθενται ελεύθερα για το κοινό στο Διαδίκτυο. (Sanderhoff, 2014)

Τα οφέλη της ψηφιοποίησης όπως αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο, γίνονται αντιληπτά σε διαφορετικά επίπεδα από τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς. Περιλαμβάνουν ευρύτερη και ευκολότερη πρόσβαση, διατήρηση των πρωτοτύπων έργων, δυνατότητες προστιθέμενης αξίας σε εικόνες και συλλογές και δυνατότητες δημιουργίας εισοδήματος. Η ψηφιοποίηση επίσης, μπορεί να φροντίσει για περαιτέρω διανομή υλικού και να προσελκύσει μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών και χρηστών.

Τα έργα ψηφιοποίησης, δημιουργούν ευκαιρίες συνεργασίας και με άλλους φορείς πολιτιστικής κληρονομιάς και εμπορικούς και εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

Τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς δεν έχουν γενικά εξασφαλίσει τα δικαιώματα του ψηφιακού υλικού που θέλουν να διαθέσουν. Ο ιδιοκτήτης της απτής ενσωμάτωσης ενός έργου τέχνης δεν έχουν αυτόματα τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του έργου. Χρειάζονται άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων όταν θέλουν να διατηρήσουν μια ιστοσελίδα και χρειάζονται άδεια όταν θέλουν να κάνουν ψηφιακές εικόνες μιας συλλογής, διαθέσιμες στο Διαδίκτυο.

Η πολιτιστική κληρονομιά αυτή καθαυτή δεν είναι μια ξεχωριστή έννοια στη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Όταν τα καθήκοντα περιλαμβάνουν πράξεις που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, απαιτείται η συναίνεση του δικαιούχου των δικαιωμάτων. Η εκκαθάριση δικαιωμάτων, η διαδικασία αίτησης άδειας από τους κατόχους δικαιωμάτων, θεωρείται ως μια μορφή ειδικής επιβάρυνσης για τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς.

4.1 Πνευματικά Δικαιώματα και Άδειες CC

Το νομικό πλαίσιο περί προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων σε πολλές χώρες θεωρείται υπερβολικά άκαμπτο και δαπανηρό και αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην ανταλλαγή ιδεών και στην ενθάρρυνση της δημιουργικότητας. Πολλές φωνές υποστηρίζουν ότι προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα εκείνων που δημιουργούν έργα χωρίς να ενθαρρύνουν την ανταλλαγή αυτών των έργων με τη κοινότητα, ώστε να μπορούν να βελτιωθούν και να προστεθούν στις συλλογές τους (Lotts, 2011).

Η τεχνολογία αποτελεί σημαντική κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης της παραγωγής. Προωθεί πρακτικές και εργαλεία που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή, το άνοιγμα και την παραγωγή ομότιμων. Ωστόσο, οι κοινωνικές δομές απαιτούν επίσης αναθεωρήσεις. Το προεπιλεγμένο σύστημα πνευματικών δικαιωμάτων που βασίζεται στην αυτόματη αποκλειστικότητα, δεν εξυπηρετεί την συνεργασία. Παρόλο που οι κοινότητες δεν έχουν ασκήσει πίεση για νέα νομοθεσία, έχουν δημιουργήσει κοινοτικές οδηγίες. Επομένως, η συνεργασία εμποδίζεται. Η φιλοσοφία των αδειών Creative Commons, οι οποίες δημιουργήθηκαν το 2001 από τον Lawrence Lessig, στηρίζεται στην ιδέα της παράλληλης ύπαρξης με το καθεστώς

προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων, αλλά επιτρέπει σε αυτούς τους οποίους επιθυμούν να παραχωρήσουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στα έργα τους, διατηρώντας ταυτόχρονα μόνο τα πιο βασικά από όλα τα δικαιώματα, να το πράξουν εντός των νομικών πλαισίων. Αυτό επιτυγχάνεται παρέχοντας τις άδειες CC ελευθερία στη χρήση και παρέχοντας πληροφορίες και εκπαιδευτικά σεμινάρια σχετικά με την χρήση της (Bourcier & Dulong de Rosnay, 2004).

Παρ' όλα αυτά, οι άδειες CC έχουν αποτελέσει αντικείμενο έντονων συζητήσεων, βλέποντας μεγάλη επιτυχία και ενθουσιώδεις μετασχηματιστές καθώς και σταθερούς αντιπάλους και προβληματικές δυσκολίες κυρίως νομικής φύσεως μεταξύ των πολιτικών ιθυνόντων και των χρηστών. Οι άδειες CC έχουν επικριθεί για την προσπάθεια εξεύρεσης ισορροπίας μεταξύ της πνευματικής ιδιοκτησίας και της ανάγκης να ενθαρρυνθεί και να προωθηθεί η συνεργασία. Τα φιλοσοφικά θεμέλια του κινήματος έχουν αμφισβητηθεί, καθιστώντας την έρευνα ως προς το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι άδειες CC στον σημερινό κόσμο, εξαιρετικά ενδιαφέροντα. Πολλοί χρήστες και μελετητές υποστηρίζουν ότι οι άδειες CC είναι μια επέκταση της πνευματικής ιδιοκτησίας (Bourcier, 2010).

Οι άδειες CC δίνουν στους δημιουργούς τη δυνατότητα να υπαγορεύουν τον τρόπο με τον οποίο οι χρήστες μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών, επιτρέποντας σε τέτοιους χρήστες να αντιγράψουν έργα που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα, να παράγουν παράγωγα έργα, να τα διανέμουν κ.ο.κ. (Lamlert, 2014).

Οι άδειες CC είναι τυποποιημένες συμφωνίες μεταξύ κατόχου δικαιωμάτων και οποιουδήποτε άλλου πιθανού χρήστη, βάσει των οποίων ο χρήστης αποκτά το δικαίωμα δωρεάν πρόσβασης στο έργο και τη χρήση του, σύμφωνα με τη χορήγηση της άδειας. Ο χρήστης με τη σειρά του έχει συμβατική υποχρέωση να ενεργεί σύμφωνα με τις άδειες εκμετάλλευσης. Οι άδειες CC αναπτύσσονται στο πολιτιστικό περιβάλλον των Η.Π.Α. και μεταφράζονται πλέον σε ένα ευρύ φάσμα γλωσσών και δικαιοδοσιών (The National Archives, 2016).

Στο πλαίσιο του κινήματος Creative Commons, βρίσκεται ένα ευρύ όραμα για εθελοντική συμπεριφορά διαμοιρασμού στο ψηφιακό περιβάλλον. Στο ψηφιακό περιβάλλον, η ίδια η τεχνολογία έχει ισχυρό ρυθμιστικό αποτέλεσμα. Οι κάτοχοι των δικαιωμάτων μπορούν, με αποκλειστικές συμβάσεις και τεχνολογικά μέτρα, να ασκού σχεδόν τέλειο έλεγχο της πρόσβασης στα έργα τους. Αυτό είναι προβληματικό για τον τρόπο με τον οποίο ο νόμος περί πνευματικών δικαιωμάτων λειτουργεί στην κοινωνία. Σε προηγούμενες περιπτώσεις, το δίκαιο περί πνευματικών δικαιωμάτων δεν ήταν ποτέ τόσο εύκολο να εφαρμοστεί και υπήρχε πάντα μια κλίμακα επαναχρησιμοποίησης (Bourcier & Dulong de Rosnay, 2004).

Επιπλέον, τα πνευματικά δικαιώματα είναι ένα ισορροπημένο καθεστώς και ο έλεγχος μπορεί να θέσει σε κίνδυνο το κοινό συμφέρον που είναι επίσης ενσωματωμένο στο νόμο περί πνευματικών δικαιωμάτων. Βασική αρχή των Creative Commons είναι να εμπιστεύεται τις δυνατότητες των ανθρώπων να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους και να διευθετούν τις διαφορές τους μέσω της επαφής, ως εναλλακτικής λύσης για την επιβολή του νόμου, περιορίζοντας την πρόσβαση μέσω τεχνικών μέσων. Οι δυνατότητες στο ψηφιακό περιβάλλον επιτρέπουν την απρόσκοπτη διανομή και την άμεση επαφή μεταξύ δημιουργών και χρηστών. Η χρήση αδειών CC σηματοδοτεί κοινωνικούς κανόνες για την κοινή χρήση. Οι κοινωνικοί κανόνες είναι ένα μοντέλο που ανέπτυξε ο Lessig, δίπλα στην ίδια την τεχνολογία, όπου η ρύθμιση και η λειτουργία των αγορών εντόπισαν περιορισμούς σχετικούς με την αλλαγή στο διαδικτυακό περιβάλλον (Hua, 2014).

Οι άδειες CC εισήχθησαν κατά κύριο λόγο για να εξουσιοδοτήσουν τους δημιουργούς να αποφασίσουν τι επέκταση θέλουν να επιτρέψουν την επαναχρησιμοποίηση του υλικού στο οποίο δίνουν πρόσβαση. Έργα υπό CC αδειών μπορούν να συλλεχθούν, διατηρηθούν και διατεθούν και από ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς σύμφωνα με τους όρους της επιλεγμένης άδειας. Δίπλα στην Δημόσια Δήλωση με την οποία ο συγγραφέας παραιτείται από τα πνευματικά του δικαιώματα, υπάρχουν έξι τυπικοί συνδυασμοί των συνθηκών. Όλες οι άδειες απαιτούν σωστή απόδοση του συντάκτη. Ο δημιουργός μπορεί να κάνει τις παρακάτω επιλογές.

- Να περιορίσει την επαναχρησιμοποίηση, μη επιτρέποντας την αλλαγή του έργου και την κατασκευή νέων έργων σε αυτό (χωρίς παραγωγό) και / ή
- Να περιορίσει την επαναχρησιμοποίηση του έργου σε μη εμπορικούς σκοπούς (μη εμπορική) και / ή
- Να ορίσει ως προϋπόθεση ότι η νέα εργασία θα διατεθεί με την ίδια την άδεια και τους ίδιους όρους (κοινή χρήση).

Δίπλα στο εκτελεστικό νομικό κείμενο, υπάρχει μια «κοινή δήλωση» που υποστηρίζεται από εικονίδια: μια απλή έκδοση μιας σελίδας που συνοψίζει τις βασικές ελευθερίες και τις υποχρεώσεις που παρέχει η άδεια χρήσης στον χρήστη. Οι άδειες είναι επίσης αναγνωρίσιμες από το μηχάνημα. Τα μεταδεδομένα των αδειών μπορούν να βρεθούν από τις μηχανές αναζήτησης. Αυτό οδηγεί σε σημαντικό πλεονέκτημα τους χρήστες, επειδή σε ένα ερώτημα αναζήτησης, μπορούν να βρουν περιεχόμενο και πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα επαναχρησιμοποίησης αυτού το περιεχομένου (Hagedorn et al., 2011).

4.2 Ιστορική Αναδρομή CC

Στο τέλος της δεκαετίας του '90 ο κόσμος της καλλιτεχνικής – πολιτιστικής παραγωγής (εκδόσεις, μουσική, κινηματογράφος και κάθε είδους πολυμέσων), συνειδητοποίησε ότι αντιμετώπισε το πιο καινοτόμο κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο από την περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης: την έλευση των μαζικών ψηφιακών τεχνολογιών και παγκόσμιων δικτύων και επικοινωνιών (Elkin-Koren, 2006).

Μέχρι εκείνη την περίοδο, το μοντέλο πνευματικών δικαιωμάτων (που δημιουργήθηκε στην Αγγλία τον 18^ο αιώνα κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης και έγινε δημοφιλής στους επόμενους δύο αιώνες στις περισσότερες βιομηχανικές χώρες) ξεπέρασε όλα τα προηγούμενα κύματα τεχνολογικής καινοτομίας. Ωστόσο, ο αντίκτυπος αυτού του τελικού φαινομένου ήταν περισσότερο αποσταθεροποιητικός. Οι άνθρωποι άρχισαν να μη θεωρούν πλέον τα δημιουργικά έργα (τα οποία αποτελούν πραγματικό αντικείμενο της πνευματικής ιδιοκτησίας) ως ένα ολόκληρο αντικείμενο μαζί με τη φυσική τους υποστήριξη στην οποία ήταν

εφικτή. Ένα μυθιστόρημα, που πρέπει να διαβαστεί, δε χρειάζεται να εκτυπωθεί σε χαρτί ως βιβλίο, δεδομένου ότι θα μπορούσε να διαχυθεί με πολλούς τρόπους και μέσω διαφόρων καναλιών, χάρη στις τεχνολογίες της ψηφιακής τεχνολογίας και των επικοινωνιών. Ομοίως ένα μουσικό κομμάτι δεν χρειάστηκε να εκτυπωθεί σε δίσκο βινυλίου ή σε οπτικό δίσκο ούτε μια ταινία χρειάστηκε κασέτα VHS ή δίσκο DVD (Elkin-Koren, 2006).

Την ίδια περίοδο, παράλληλα με τον μαζικό πολλαπλασιασμό των ψηφιακών τεχνολογιών και των επικοινωνιών, υπήρξε ένα άλλο πολιτιστικό και κοινωνικό φαινόμενο, ένα από τα πιο ενδιαφέροντα στις τελευταίες δεκαετίες και αυτό είναι το ελεύθερο λογισμικό ανοιχτού κώδικα και η σχετική έλευση του μοντέλου copyleft. Ήταν στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών (από τα μέσα της δεκαετίας του '80), ότι το παραδοσιακό μοντέλο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, βασισμένο στην έννοια «όλα τα δικαιώματα που διατηρούνται», συζητήθηκε πραγματικά. Ως αποτέλεσμα, βρέθηκε ένα εναλλακτικό μοντέλο διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο εφαρμόστηκε με την επιβολή καινοτόμων αδειών (van Echoud & van der Wal, 2008).

Αυτό το νέο μοντέλο είχε ήδη φτάσει σε ένα ορισμένο επίπεδο ωριμότητας στον τομέα της πληροφορικής και είχε ήδη δει μερικά ενδιαφέροντα πειράματα σε άλλους τομείς της δημιουργικής παραγωγής. Στην πραγματικότητα, από τα τέλη της δεκαετίας του '90 έως την αρχή την νέας χιλιετίας, ενεργοποιήθηκαν πολλά πιλοτικά έργα που πρότειναν άδειες σχεδιασμένες για κείμενο, μουσική και γενικά καλλιτεχνικά έργα. Σε αυτό το κύμα πειραματισμού σχεδιάστηκε το έργο Creative Commons, ένα έργο το οποίο από την αρχή αποδείχθηκε ότι ήταν κάτι πιο δομημένο και μακρινό σε σχέση με τα έργα που είχαν εμφανιστεί στο παρελθόν (Kim, 2007).

Όταν αναφέρουμε τον γενικό όρο CC, ταυτόχρονα εννοούμε τον μη κερδοσκοπικό φορέα που βρίσκεται πίσω του. Το σχέδιο, που γεννήθηκε από την πρωτοβουλία των νομικών επιστημονικών και των επιστημόνων των υπολογιστών στο Κέμπριτζ και την Μασαχουσέτη, είναι στην πραγματικότητα πολύ αρθρωτό. Είναι

πλέον παρών σε περισσότερες από πενήντα χώρες ανά τον κόσμο και υποστηρίζεται από διακεκριμένους διανοούμενους από διαφορετικούς τομείς. Υπό τον έλεγχο του υπάρχουν και άλλα θεματικά υπό-έργα που είναι πραγματικά σημαντικά για την πολιτισμική τους οπτική γωνία (Hagedorn et al., 2011).

Ο κύριος στόχος αυτού του έργου είναι επομένως να προωθηθεί μια παγκόσμια συζήτηση σχετικά με τα νέα παραδείγματα της διαχείρισης των πνευματικών δικαιωμάτων και να διαδοθούν τα νομικά και τεχνολογικά εργαλεία (όπως οι άδειες και όλες οι σχετικές υπηρεσίες) που μπορούν να επιτρέψουν ένα μοντέλο διανομής πολιτιστικών προϊόντων (Hoorn, 2006).

Στην αρχή, οι υποστηρικτές του σχεδίου, οργάνωσαν ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό με τον οποίο εντοπίζουν τις δραστηριότητες διάδοσης που σχετίζονται με το έργο και κατ' αυτόν τον τρόπο να λαμβάνουν την οποιαδήποτε χρηματοδότηση. Από νομικής άποψης, ο οργανισμός CC είναι ένας φιλανθρωπικός οργανισμός, με απαλλαγή από τους φόρους, με έδρα στο Σαν Φρανσίσκο. Επί του παρόντος δεν έχει θυγατρικές. Η CC συνάπτει συμφωνίες με προεξάρχουσες οντότητες όπως τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα που ονομάζονται «ιδρύματα θυγατρικών» και τα οποία εκτελούν τοπικές, εθνικές και περιφερειακές δραστηριότητες CC, όπως η εκπαίδευση, εκδηλώσεις, εκχώρηση αδειών, προώθηση της υιοθέτησης εργαλείων CC και μεταφράσεις (Lotts, 2011).

Σχετικά με την ιστορία του έργου των CC, υπάρχει μια σύντομη εισαγωγή στην επίσημη σελίδα τους²:

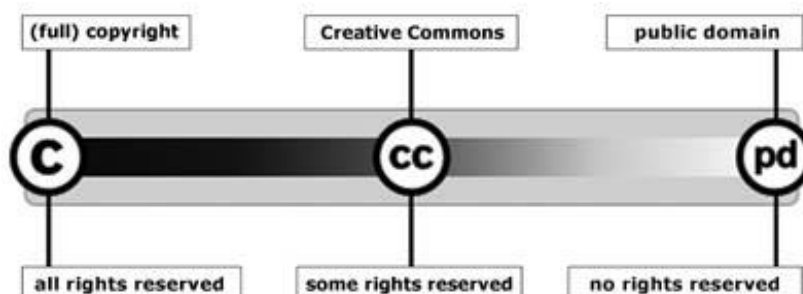
“Πολύ συχνά η συζήτηση για τον δημιουργικό έλεγχο τείνει στα άκρα. Σε έναν πόλο υπάρχει ένα όραμα για τον απόλυτο έλεγχο – ένας κόσμος στον οποίο ρυθμίζεται κάθε τελευταία χρήση ενός έργου και στον οποίο το «όλα τα δικαιώματα που επιφυλάσσονται» (και έπειτα κάποια) είναι ο κανόνας. Στο άλλο άκρο, υπάρχει ένα όραμα αναρχίας – ένας κόσμος στον οποίο οι δημιουργοί απολαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα ελευθερίας αλλά παραμένουν ευάλωτοι στην εκμετάλ-

² <http://wiki.creativecommons.org/History>

λευση. Η ισορροπία, ο συμβιβασμός και η μετριοπάθεια – όταν οι κινητήριες δυνάμεις ενός συστήματος δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που αποτίμησαν ισότιμα την καινοτομία και την προστασία - έχουν γίνει απειλούμενα είδη.

Τα CC εργάζονται για την αναβίωση τους. Χρησιμοποιούμε ιδιωτικά δικαιώματα για τη δημιουργία δημοσίων αγαθών: δημιουργικά έργα που διατίθενται δωρεάν για ορισμένες χρήσεις. Όπως το ελεύθερο λογισμικό και οι κινήσεις ανοιχτού κώδικα, οι αξιόνες μας είναι συνεργατικές και κοινωφελείς, αλλά τα μέσα μας είναι εθελοντικά και ελεύθερα. Προσπαθούμε να προσφέρουμε στους δημιουργούς τον καλύτερο τρόπο για να προστατεύσουν τα έργα τους, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνουν ορισμένες χρήσεις τους - να δηλώσουν "ορισμένα δικαιώματα που διατηρούνται" ».

Αυτή η αποστολή περιγράφεται καλά σε μια εικόνα στην οποία το Creative Commons αντιπροσωπεύει συμβολικά μια διάμεση σκίαση μεταξύ του μοντέλου "όλα τα δικαιώματα που διατηρούνται" (χαρακτηριστικό της κλασικής ιδέας για τα πνευματικά δικαιώματα) και του "no rights reserved" (χαρακτηριστικό μιας ιδέας δημόσιου τομέα ή ενός είδους της ιδέας χωρίς πνευματικά δικαιώματα).

Εικόνα 1: Μοντέλο Creative Commons

4.3 Βασικές Αρχές των Αδειών CC

Αρχικά, για να αποφύγουμε την εμφάνιση των πιο κοινών παρανοήσεων σχετικά με τις άδειες Creative Commons, θα πρέπει να ορίσουμε τις αρχές που ισχύουν για όλες τις άδειες ανοιχτού περιεχομένου.

Μια άδεια πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ένα νομικό μέσο με το οποίο ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων ρυθμίζει τη χρήση και τη διανομή του έργου του.

Έτσι, πρόκειται για ένα εργαλείο αστικού δικαίου το οποίο (με βάση τα πνευματικά δικαιώματα) βοηθά να ξεκαθαρίσει για τους χρήστες τι μπορεί ή δεν μπορεί να γίνει με το έργο. Ο όρος "άδεια" προέρχεται από το λατινικό ρήμα "licere" και γενικά αντιπροσωπεύει την άδεια, στην πραγματικότητα η κύρια λειτουργία του είναι να επιτρέψει τη χρήση των εργασιών (Guibault & Angelopoulos, 2011).

Με την εκκαθάριση της έννοιας της άδειας χρήσης μπορούμε να κατανοήσουμε πώς μια από τις κύριες παρεξηγήσεις σχετικά με τις αδειοδοτήσεις ανοικτού περιεχομένου είναι αβάσιμη, δηλαδή αυτή σύμφωνα με την οποία μια άδεια μπορεί να είναι μια μορφή περιορισμού ενός έργου που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα. Στην πραγματικότητα, η ίδια η άδεια δεν περιορίζει το έργο. Η προεπιλεγμένη πνευματική ιδιοκτησία περιορίζει τα δημιουργικά έργα, ενώ μια άδεια ανοικτού περιεχομένου μετακινείται ακριβώς προς την αντίθετη κατεύθυνση. Ένας από τους κύριους σκοπούς μιας άδειας ανοικτού περιεχομένου είναι να επιτρέπει ορισμένα είδη χρήσης που κανονικά δεν επιτρέπονται στο παραδοσιακό μοντέλο πνευματικών δικαιωμάτων (δηλαδή το μοντέλο "όλα τα δικαιώματα παραμένουν") (Guibault & Angelopoulos, 2011).

Για την ίδια αρχή, η εφαρμογή μιας άδειας δεν έχει καμία σχέση με την απόκτηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο δημιουργικό έργο και ακόμη λιγότερο με την απόδειξη ή την προστασία της δημιουργίας. Η εφαρμογή μιας άδειας σε μια δημιουργική εργασία αφορά μια μεταγενέστερη φάση όσον αφορά την απόκτηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και την απόκτηση πιστοποιητικού πατρότητας. Επομένως, ο συγγραφέας που αποκτά τα πνευματικά δικαιώματα στο έργο του (αυτόματα), τότε αποφασίζει να ρυθμίσει τα δικαιώματά του εφαρμόζοντας μια άδεια (Hagedorn et al., 2011).

Μια άδεια ανοικτού περιεχομένου παράγει αποτελέσματα σε μια ποικιλία απροσδιόριστων θεμάτων. Αυτά τα θέματα μπορούν να είναι απλοί τελικοί χρήστες της εργασίας (αναγνώστες, ακροατές, θεατές ...). αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις (εκείνες οι άδειες που επιτρέπουν την τροποποίηση και την εκ νέου δημοσίευση του έργου) μπορούν επίσης να είναι ενεργά θέματα στον ενάρετο μηχανισμό του φαινομένου ανοικτού περιεχομένου. (Hagedorn et al., 2011)

Επομένως, και σε αυτή την περίπτωση θα χρησιμοποιήσουμε έναν όρο που θα περιλαμβάνει όλους τους πιθανούς αποδέκτες της άδειας: αυτός είναι ο «δικαιούχος». Θα χρησιμοποιήσουμε την έκφραση "άδεια εργασίας" για να εκπροσωπήσουμε το έργο στο οποίο έχει εφαρμοστεί η άδεια.

Δεδομένου ότι πρόκειται για ζήτημα αστικού δικαίου (πιο συγκεκριμένα για το συμβατικό δίκαιο), δεν υπάρχουν συγκεκριμένες διαδικασίες ή διατυπώσεις που πρέπει να τηρούνται. Έτσι, κάθε συγγραφέας (ή άλλος κάτοχος πνευματικών δικαιωμάτων) είναι ελεύθερος να γράψει τη δική του προσωπική άδεια και να το εφαρμόσει στο έργο του. Ωστόσο, όπως κάθε νομικό μέσο, προκειμένου να επωφεληθούν από όλα τα εργαλεία και τις προσαρμογές που προβλέπει ο νόμος, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι τεχνικές λεπτομέρειες του αστικού δικαίου. Πράγματι, μια άδεια πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ένα νομικό έγγραφο το οποίο χρειάζεται προετοιμασία και εμπειρογνωμοσύνη.

Συνεπώς, το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι ότι μια κακώς γραπτή άδεια χωρίς την κατάλληλη γλώσσα ή χωρίς σημαντικές ρήτρες, πιθανότατα δεν θα εκτελέσει τη λειτουργία της ή θα μπορούσε να έχει ένα μούμερραγκ αποτέλεσμα στον δικαιούχο.

4.3.1 Το Στοιχείο των Αδειών

Στην επίσημη ιστοσελίδα του Creative Commons υπάρχει μια λεπτομερής εξήγηση για κάθε άδεια. Από τις πιο επιτρεπτές έως τις πιο περιοριστικές, οι άδειες CC είναι οι εξής:

- **Αναφορά Δημιουργού 4.0 (CC-BY)**

Αυτή η άδεια επιτρέπει σε άλλους να διανέμουν, να ανασυντάξουν, να τροποποιήσουν και να δημιουργήσουν το έργο, ακόμη και εμπορικά, αρκεί να αναφέρουν τον δημιουργό για την αρχική του δημιουργία. Αυτό είναι το πιο αποδοτικό από τις άδειες που προσφέρονται, από την άποψη του τι μπορούν να κάνουν οι άλλοι με το έργο κάποιου άλλου που έχουν άδεια χρήσης υπό την απόδοση.

- **Αναφορά Δημιουργού – Παρόμοια Διανομή 4.0 (CC-BY-SA)**

Αυτή η άδεια επιτρέπει σε άλλους να αναμειγνύουν, να τροποποιούν και να αξιοποιούν ένα έργο ακόμη και για εμπορικούς λόγους, αρκεί να αναδιανέμουν τις νέες δημιουργίες τους υπό τους ίδιους όρους. Αυτή η άδεια συχνά συγκρίνεται με αδειοδοτήσεις λογισμικού ανοιχτού κώδικα. Όλα τα έργα που βασίζονται σε ένα άλλο θα φέρουν την ίδια άδεια, οπότε και τα οποιαδήποτε προϊόντα θα επιτρέψουν την εμπορική χρήση.

- **Αναφορά Δημιουργού – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 (CC-BY-ND)**

Αυτή η άδεια επιτρέπει την αναδιανομή, εμπορική και μη εμπορική, εφόσον μεταβιβάζεται αμετάβλητη και μέσα σε αυτή, με πίστωση σε αυτόν που επιμελείται της τροποποίησης.

- **Αναφορά Δημιουργού – Μη Εμπορική Χρήση 4.0 (CC-BY-NC)**

Αυτή η άδεια επιτρέπει σε άλλους να αναμειγνύουν, να τροποποιούν και να αξιοποιούν ένα έργο μη εμπορικά και αν και τα νέα έργα τους πρέπει επίσης να αναφέρουν τον αρχικό δημιουργό και να είναι μη εμπορικά, δεν πρέπει να κάνουν χρήση των παράγωγων έργων τους υπό τους ίδιους όρους

- **Αναφορά Δημιουργού – Μη Εμπορική Χρήση – Παρόμοια Διανομή 4.0 (CC-BY-NC-SA)**

Αυτή η άδεια επιτρέπει σε άλλους να μορφοποιήσουν, να τροποποιήσουν και να αξιοποιήσουν ένα έργο μη εμπορικά, αρκεί να αναφέρουν τον αρχικό δημιουργό και να αδειοδοτήσουν τις νέες δημιουργίες τους με τους ίδιους όρους. Άλλοι μπορούν να κατεβάσουν και να αναδιανείμουν ένα έργο όπως ακριβώς και η άδεια χρήσης, αλλά μπορούν επίσης να μεταφράσουν, να κάνουν remixes και να δημιουργήσουν νέες ιστορίες βασισμένες στο συγκεκριμένο έργο. Όλες οι νέες εργασίες που βασίζονται σε αυτό θα φέρουν την ίδια άδεια, επομένως όλα τα παράγωγα θα είναι επίσης μη εμπορικά.

- **Αναφορά Δημιουργού – Μη Εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 (CC BY-NC-ND)**

Αυτή η άδεια είναι η πιο περιοριστική από τις έξι κύριες άδειες, επιτρέποντας την αναδιανομή. Αυτή η άδεια ονομάζεται συχνά άδεια "ελεύθερης διαφήμισης", επειδή επιτρέπει σε άλλους να κατεβάζουν ένα έργο και να τα μοιράζονται με άλλους, αρκεί να αναφέρουν τον δημιουργό και να τον παραπέμψουν, αλλά δεν μπορούν να τα αλλάξουν με οποιονδήποτε τρόπο και να το χρησιμοποιήσουν εμπορικά.

4.3.2 Άλλα CC Εργαλεία

Στα τέλη του 2007, το Creative Commons ξεκίνησε δύο νέα ενδιαφέροντα έργα που αποσκοπούν στον εμπλουτισμό της παροχής υπηρεσιών με τις απλές άδειες. Αναφερόμαστε σε δύο εργαλεία που διαδραματίζουν δύο διαφορετικούς ρόλους, χάρη στις οποίες οι δικαιούχοι μπορούν να επικοινωνούν με πρόσθετες πληροφορίες εκτός από τις πληροφορίες που παρέχονται ήδη από τη διαδικασία αδειοδότησης.

A. CC PLUS

Όπως γράφεται στον ιστότοπο του Creative Commons, το CC Plus είναι «απλότυπο που παρέχει έναν απλό τρόπο για τους χρήστες να αποκτήσουν δικαιώματα πέραν των δικαιωμάτων που τους παρέχει η άδεια CC». Το CC Plus είναι ένας μοναδικός σχολιασμός που υποδηλώνει ότι μπορεί να διατίθενται περαιτέρω δικαιώματα πέραν εκείνων που παρέχονται ήδη από την άδεια.

«Για παράδειγμα, η άδεια Creative Commons ενός έργου μπορεί να προσφέρει μη εμπορικά δικαιώματα. Με το CC Plus, η άδεια χρήσης μπορεί επίσης να παρέχει έναν σύνδεσμο με τον οποίο ένας χρήστης μπορεί να εξασφαλίσει δικαιώματα πέραν των εμπορικών δικαιωμάτων - πιο προφανώς εμπορικά δικαιώματα, αλλά και πρόσθετα δικαιώματα ή υπηρεσίες όπως εγγύηση, άδεια χρήσης χωρίς προμήθεια ή ακόμη και πρόσβαση σε απόδοση ή φυσικά μέσα».

B. CC0

Το CC0 είναι ένα άλλο ενδιαφέρον έργο του Creative Commons: είναι ένα εργαλείο που επιτρέπει στους δημιουργούς να τοποθετούν αποτελεσματικά τα έργα τους

στον δημόσιο τομέα μέσω της παραίτησης από όλα τα πνευματικά δικαιώματα στο βαθμό που επιτρέπεται από το νόμο.

Το CC0 δίνει τη δυνατότητα στους επιστήμονες, τους εκπαιδευτικούς, τους καλλιτέχνες και άλλους δημιουργούς και ιδιοκτήτες περιεχομένου που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα να παραιτούνται από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στα έργα τους και έτσι να τα τοποθετούν όσο το δυνατόν πληρέστερα στο κοινό, προκειμένου οι άλλοι να αναπτύσσουν, εργάζεται για οποιονδήποτε σκοπό χωρίς περιορισμούς βάσει της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Αντίθετα με τις άδειες των CC που επιτρέπουν στους κατόχους δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας να επιλέγουν από μια σειρά αδειών διατηρώντας ταυτόχρονα τα πνευματικά τους δικαιώματα, η CC0 παρέχει μια άλλη επιλογή - την επιλογή να εξαιρεθεί η πνευματική ιδιοκτησία και τα αποκλειστικά δικαιώματα που χορηγεί αυτόματα στους δημιουργούς.

Στην πραγματικότητα, γνωρίζουμε ότι τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλοι νόμοι σε όλο τον κόσμο επεκτείνουν αυτομάτως την προστασία πνευματικών δικαιωμάτων σε έργα συγγραφικού περιεχομένου και βάσεων δεδομένων, ανεξάρτητα από το αν ο δημιουργός ή ο δημιουργός θέλει αυτά τα δικαιώματα ή όχι. Η CC0 δίνει στους ανθρώπους που θέλουν να παραιτηθούν από αυτά τα δικαιώματα έναν τρόπο να το πράξουν, στο μέγιστο βαθμό που επιτρέπεται από το νόμο. Μόλις ο δημιουργός ή ο επόμενος κάτοχος ενός έργου εφαρμόσει το CC0 σε ένα έργο, το έργο δεν είναι πλέον δικό. Καθένας μπορεί στη συνέχεια να χρησιμοποιήσει το έργο με οποιονδήποτε τρόπο και για οποιονδήποτε σκοπό, συμπεριλαμβανομένων εμπορικών σκοπών, υπό την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που ενδέχεται να έχουν άλλοι στην εργασία ή τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται το έργο. Η CC0 λειτουργεί ως επιλογή "χωρίς δικαιώματα".

C. Public Domain Mark

Το Public Domain Mark ("PDM") είναι ένα εργαλείο που επιτρέπει σε οποιονδήποτε να επισημάνει και να επισημάνει μια εργασία που είναι απαλλαγμένη από γνωστούς περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων παγκοσμίως, όλα με τρόπο

που να γνωστοποιεί σαφώς αυτήν την κατάσταση στο κοινό και να επιτρέπει την εύκολη ανίχνευσή του. Το PDM δεν είναι ένα νομικό μέσο όπως η CC0 ή οι υπόλοιπες άδειες CC. Δεν υπάρχει συνοδευτικός νομικός κώδικας ή συμφωνία. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για την επισήμανση ενός έργου που είναι ήδη απαλλαγμένο από γνωστούς περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο, συνήθως πολύ παλιά έργα. Δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για την προσπάθεια αλλαγής της τρέχουσας κατάστασης του έργου βάσει του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας ή για να επηρεάσει τα δικαιώματα κάποιου ατόμου σε ένα έργο. Ακριβώς όπως το CC0, το PDM είναι αναγνώσιμο από τα εργαλεία των ηλεκτρονικών υπολογιστών, επιτρέποντας την εύρεση έργων που φέρουν ετικέτες με ευκολία μέσω του Διαδικτύου.

Οποιοσδήποτε μπορεί να χρησιμοποιήσει το PDM για να επισημάνει ένα έργο που είναι απαλλαγμένο από γνωστούς περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων. Πληροφορίες για το έργο, οι συντάκτες του και ο υπεύθυνος για την εργασία παρέχονται μέσω του PDM Chooser και ενσωματώνονται στην HTML που δημιουργήθηκε για το έργο. Όταν παρέχονται, αυτές οι πληροφορίες μπορεί να βοηθήσουν τους χρήστες του έργου να αξιολογήσουν την κατάσταση πνευματικών δικαιωμάτων του έργου για τον εαυτό τους και να μάθουν περισσότερα για το έργο. Και πάλι, έχετε υπόψη σας ότι το PDM δεν επηρεάζει το νομικό καθεστώς του έργου ή τα νόμιμα δικαιώματα του δημιουργού, του προσώπου που το αναγνωρίζει ή άλλων. Το PDM εξυπηρετεί μόνο τη λειτουργία σήμανσης.

Κεφάλαιο 5

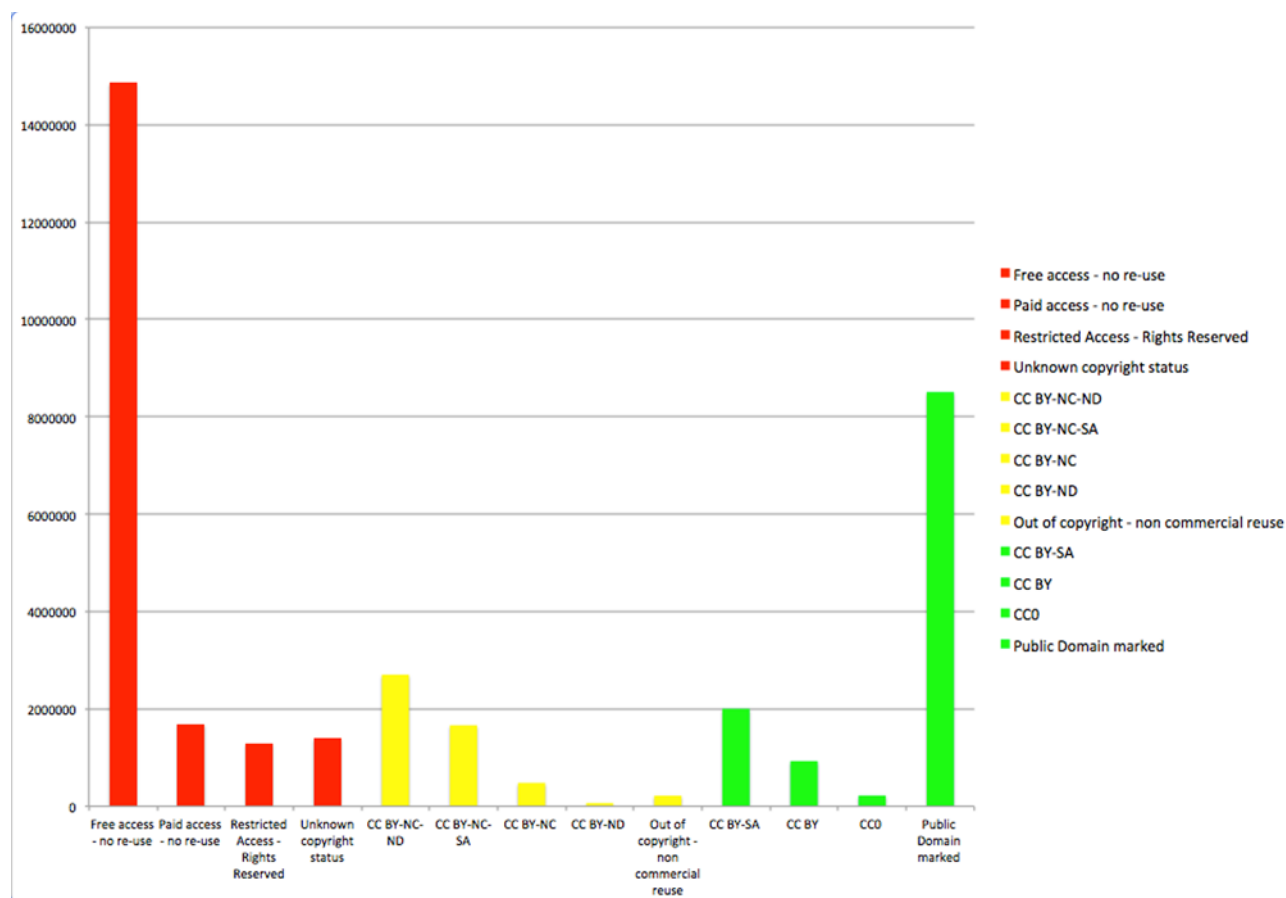
Χρήση και Αξιοποίηση των Αδειών CC στην Europeana

Ο οργανισμός των Creative Commons, δημοσίευσε πρόσφατα μια έκθεση που δείχνει τη θεαματική χρήση των αδειών τους. Επί του παρόντος, περίπου 900 εκατομμύρια έργα έχουν άδεια χρήσης με μία από τις 6 άδειες που προσφέρουν. Στην Europeana, μπορούν να βρεθούν περίπου 8 εκατομμύρια πολιτιστικά αντικείμενα με άδεια χρήσης Creative Commons δίπλα σε άλλα 9 εκατομμύρια εγγραφές που σημειώνονται χρησιμοποιώντας το σήμα Creative Commons Δημοσίου Τομέα.

Κάθε αντικείμενο που υπάρχει στη Europeana περιλαμβάνει μια τυποποιημένη δήλωση δικαιωμάτων που παρέχει στους τελικούς χρήστες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση πνευματικών δικαιωμάτων του έργου. Αυτήν τη στιγμή, χρησιμοποιούνται 13 δηλώσεις δικαιωμάτων που κυμαίνονται από κανέναν περιορισμό πνευματικών δικαιωμάτων μέχρι πλήρη προστασία πνευματικών δικαιωμάτων με πρόσθετες απαιτήσεις άδειας χρήσης. Οκτώ από αυτές τις δηλώσεις δικαιωμάτων παρέχονται από το Creative Commons: 6 άδειες, 1 αφοσιωμένη στον δημόσιο τομέα και 1 δήλωση δημοσίου τομέα.

Αυτές οι δηλώσεις δικαιωμάτων μας δείχνουν ότι το ένα τρίτο του περιεχομένου που υπάρχει στην Europeana είναι «ανοιχτό». Αυτό σημαίνει ότι το υλικό είναι είτε στο δημόσιο τομέα και χωρίς κανένα περιορισμό πνευματικών δικαιωμάτων, ή ο κάτοχος των δικαιωμάτων έχει κάνει το υλικό που είναι διαθέσιμο με μια από τις δύο ανοικτές άδειες Creative Commons (CC BY και CC-BY-SA). Οι άδειες που περιορίζουν την εμπορική χρήση (NC) και τη δημιουργία παράγωγων έργων (ND)

δεν θεωρούνται ανοικτές επειδή δεν επιτρέπουν την επαναχρησιμοποίηση από όλους και γενικά δεν είναι συμβατές με άλλες ανοικτές άδειες.

Γράφημα 3: Χρήση διαφορετικών δηλώσεων δικαιωμάτων CC στην Europeana (Europeana, 2015 available at: <https://pro.europeana.eu/resources/statistics/enumerate>)

Η Europeana ενθαρρύνει σε μεγάλο βαθμό τα πολιτιστικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν τις άδειες Creative Commons ως εργαλείο για να ανοίξουν τις συλλογές τους. Το θέμα είναι ότι για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τις άδειες CC, πρέπει πρώτα να είναι οι κάτοχοι των δικαιωμάτων (ή πρέπει να έχουν την άδεια από τον κάτοχο των δικαιωμάτων να υποβάλει αίτηση άδειας CC).

Τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς πολύ συχνά δεν είναι δημιουργοί έργων, αλλά συλλέκτες. Αυτό σημαίνει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις είναι οι ιδιοκτήτες του έργου, αλλά όχι οι κάτοχοι των πνευματικών δικαιωμάτων. Αυτό μπορεί να είναι ακόμα στα χέρια του αρχικού δημιουργού ή των κληρονόμων τους. Η εφαρμογή μιας άδειας Creative Commons στην περίπτωση αυτή συνεπάγεται ότι

ο φορέας πολιτιστικής κληρονομιάς ζητά τη ρητή άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πριν να μπορέσουν να εφαρμόσουν άδεια CC (Kennisland, 2018).

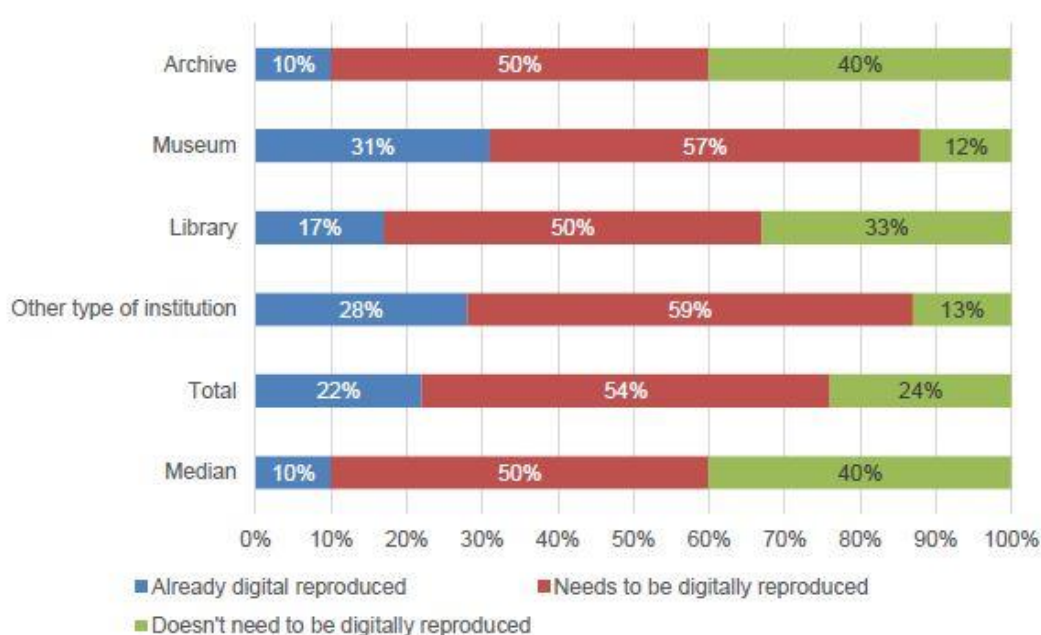
Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, τα πνευματικά δικαιώματα λήγουν 70 χρόνια μετά το θάνατο του συγγραφέα και αυτομάτως εμπίπτουν στον δημόσιο τομέα. Στην Europeana, ένα ίδρυμα μπορεί να υποδείξει ότι ένα έργο είναι δημοσίου τομέα εφαρμόζοντας τη δήλωση Δημοσίας Χρήσης (Public Domain Mark), η οποία είναι ένας σαφής τρόπος για να δηλωθεί ότι δεν υπάρχουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Μόνο εάν ένας πολιτιστικός φορέας είναι ο κάτοχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του ψηφιακού αντικειμένου ή έχει ρητή άδεια από τον κάτοχο των δικαιωμάτων, μπορεί να επιλέξει να χρησιμοποιήσει μια άδεια Creative Commons. Αυτό μπορεί να συμβαίνει επειδή το ίδρυμα δημιούργησε το έργο, όπως μια μετάφραση ενός κειμένου ή όταν τα πνευματικά δικαιώματα έχουν μεταφερθεί ρητά στο ίδρυμα. Παράδειγμα αποτελεί αυτό που συνέβη με μια μεγάλη συλλογή ολλανδικών ειδήσεων που δωρίστηκε στο Ολλανδικό Ινστιτούτο Ήχου και Όρασης. Οι ιδιοκτήτες τόσο των έργων όσο και τα πνευματικά δικαιώματα τους επέτρεψαν να διαθέσουν το υλικό με άδεια CC BY στην πλατφόρμα Open Images και στην Europeana. Για τα περισσότερα οπτικοακουστικά έργα στη συλλογή Sound and Vision αυτό δυστυχώς δεν συνέβη, καθώς υπάρχουν κάτοχοι δικαιωμάτων τρίτων. Για να δηλωθεί, χρησιμοποιήθηκε η δήλωση δικαιωμάτων χρήσης χωρίς δικαίωμα επαναχρησιμοποίησης.

Η πλειονότητα των ιδρυμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν δημόσια αποστολή ή καθήκον να συλλέγουν και να διατηρούν καθώς και να παρέχουν στο κοινό πρόσβαση σε αντικείμενα, δεδομένα και γνώσεις πολιτιστικής κληρονομιάς. Με την έλευση της ψηφιακής επανάστασης, αυτή η αποστολή γίνεται όλο και πιο απαιτητική, όπου υπάρχει η προσδοκία ότι τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς επεκτείνουν την εμβέλειά τους από το φυσικό πεδίο στο εικονικό.

Τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς επιθυμούν να εξασφαλίσουν ότι τα οφέλη της ψηφιοποίησης υπερτερούν του κόστους. Παρόλο που έγιναν αρκετές μελέτες

σχετικά με την αξία της ψηφιοποίησης περιεχομένου και οι νέες δυνατότητες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν φόβο παραμένει ότι το κόστος που θα προκύψει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δεν θα ανακτάται ποτέ. Αυτά τα ζητήματα οδηγούν στην επιθυμία για άνοιγμα των συλλογών στο διαδίκτυο, αλλά σε μεγάλο χάσμα μεταξύ φιλοδοξίας και πραγματικότητας. Αυτό αποδεικνύεται σε μια έκθεση ENUMERATE σχετικά με την κατάσταση της ψηφιοποίησης στην Ευρώπη (Nauta & Heuvel, 2017).

Γράφημα 4: Εκτιμώμενο ποσό αναλογικής συλλογής που έχει αναπαραχθεί ψηφιακά ή χρειάζεται να αναπαραχθεί (Europeana, 2015 available at: <https://pro.europeana.eu/resources/statistics/enumerate>)

Επιπλέον, το ακριβές ποσοστό ψηφιοποίησης της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς δεν μπορεί να υπολογιστεί με βάση τις τρέχουσες πληροφορίες και εκτιμήσεις. Το 2017 οι τιμές ήταν ακριβώς οι ίδιες με αυτές του 2015:

- Το 10% των συλλογών αναλογικής κληρονομιάς έχει ήδη αναπαραχθεί ψηφιακά
- Το 50% πρέπει να αναπαραχθεί ψηφιακά
- 40% δεν χρειάζεται να αναπαραχθεί ψηφιακά

Η Europeana, η οποία παρέχει πρόσβαση στη μεγαλύτερη συλλογή δεδομένων πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλη την Ευρώπη, το 2017 είχε στην πλατφόρμα της περίπου 30 εκατομμύρια ψηφιοποιημένα αντικείμενα. Ωστόσο, από ότι δείχνουν

τα αποτελέσματα της έρευνας ENUMERATE, αυτό είναι μόνο ένα μικρό ποσοστό από ό, τι είναι στην πραγματικότητα ψηφιοποιημένο. Τα 30 εκατομμύρια της Europeana αποτελούσαν περίπου το 10% των 300 εκατομμυρίων αντικειμένων που ψηφιοποιήθηκαν έως και τότε (Pekel, Fallon, & Kamenov, 2015).

Τα παραδείγματα δείχνουν τρόπους για τη συμμετοχή των χρηστών στην ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά με τη χρήση των αδειών CC. Με τη χρήση μια άδειας CC, ο συγγραφέας σηματοδοτεί ότι υπάρχει συγκατάθεση για την πραγματοποίηση ενός αντιγράφου για συντήρηση ή για να καταστεί το έργο προσβάσιμο. Μέσω των μεταδεδομένων οι άδειες είναι μηχανικά αναγνώσιμες ώστε ο χρήστης να μπορεί να βρει ποια δικαιώματα έχει για να χρησιμοποιήσει το έργο. Περαιτέρω χρήση των αδειών CC σηματοδοτεί κοινωνικούς κανόνες για την ανταλλαγή, που μπορεί να συμπίπτουν με το ήθος του πολιτισμού, ή των βιβλιοθηκών ή των μουσείων και των αρχείων. Τα δικαιώματα επαναχρησιμοποίησης ενός έργου υπό CC αδειών μπορούν να περιοριστούν, αφήνοντας έτσι περιθώρια για διαπραγματεύσεις σχετικά με τις αμοιβές για χρήση με εμπορικούς σκοπούς. Η δομή χρηματοδότησης για τις υπηρεσίες των ιδρυμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς επί του παρόντος, προϋποθέτει μερικές φορές την πληρωμή για τη πρόσβαση. Αυτό οδηγεί στα ακόλουθα ερωτήματα σχετικά με τη πιθανή χρήση των αδειών CC (GuiBault & Angelopoulos, 2015).

- Αποσκοπεί η χρήση των CC στην τόνωση της παραγωγής έργων σε πολιτιστικά ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς;
- Βοηθά η χρήση των αδειών CC τους χρήστες να εμπλακούν στην πολιτιστική κληρονομιά;
- Η ψηφιοποίηση οδηγεί σε νέα καθήκοντα ή σε νέες μορφές συνεργασίας που μπορεί να εκπληρωθούν από τη χρήση των αδειών CC;
- Οι άδειες CC μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αύξηση της διαθεσιμότητας των συλλογών των οποίων τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς είναι οι κάτοχοι των δικαιωμάτων;
- Μπορούν οι άδειες CC να χρησιμοποιηθούν για την εξασφάλιση βιώσιμης, μόνιμης πρόσβασης;

Μια πλήρη απάντηση σε ορισμένες από αυτές τις ερωτήσεις μπορεί να δοθεί μόνο από εκείνους που εμπλέκονται στο πεδίο. Το Commons Information Environment (CIE)³ για παράδειγμα, μια ομάδα βασικών φορέων του δημόσιου τομέα του Ηνωμένου Βασιλείου, ανέθεσε μια μελέτη ώστε να διερευνήσει τη δυνατότητα των αδειών CC να διευκρινίσουν και να απλοποιήσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για επαναχρησιμοποίηση των διαθέσιμων ψηφιακών πόρων. Οι συμμετέχοντες στο εργαστήριο, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι CC άδειες είναι κατάλληλες για τη δημοσίευση πολλών πόρων που παράγονται από οργανισμούς δημοσίων φορέων. Η μελέτη συνιστά σε κάθε οργανισμό της CIE να λάβει ενεργό απόφαση σχετικά με το κατά πόσο θα υιοθετήσει μια πολιτική για την ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης των πόρων του. Οι άδειες CC μπορεί να είναι καθοριστικής σημασίας για μια τέτοια πολιτική (van Eechoud & van der Wal, 2008).

Στην ευρωπαϊκή στρατηγική 'i2010: Ψηφιακές Βιβλιοθήκες', οι βιβλιοθήκες είχαν το προβάδισμα για ευρύτερη πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά. Έξι εκατομμύρια βιβλία, έγγραφα και άλλα πολιτιστικά έργα, έγιναν διαθέσιμα ηλεκτρονικά στα πλαίσια της ψηφιακής πρόσβασης της κληρονομιάς της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη, αποτέλεσε το εμβληματικό έργο. Με βάση την οργανωτική δομή, το έργο στοχεύει πρώτα στην πλήρη συνεργασία των βιβλιοθηκών. Αυτή η συνεργασία αργότερα επεκτείνεται σε αρχεία και μουσεία. Ωστόσο, οι πιεστικές ερωτήσεις σχετικά με την πρόσβαση, πρέπει να αντιμετωπισθούν στον τομέα των αρχείων. Κάθε χρόνο, τα οπτικοακουστικά αρχεία της Ευρώπης χάνουν 10.000 ώρες από τα παλαιότερα τμήματα των συλλογών της, εξαιτίας της τεχνικής απαξίωσης και της φυσικής υποβάθμισης. Απαιτείται ψηφιοποίηση για να εξασφαλιστεί η επιβίωση των αναλογικών υλικών. Η χρηματοδότηση και οι διαπραγματεύσεις των δικαιωμάτων είναι τα βασικά προβλήματα. Η ευρύτερη πρόσβαση θεωρείται ως ένας τρόπος για να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση της απαραίτητης ψηφιοποίησης. Τα αρχεία ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών αναλαμβάν-

³

<https://creativecommons.org/2005/10/13/commoninformationenvironmentshouldbeccllicense/>

νουν ενεργό ρόλο σε θέματα δικαιωμάτων. Τα μουσεία θεωρούνται οι πιο ενεργείς φορείς για να διερευνήσουν το νέο τρόπο συνεργασίας και τη συμμετοχή των χρηστών στο ψηφιακό περιβάλλον. Συνεργάζονται με καλλιτέχνες οι οποίοι συχνά δεν εξαρτώνται από πιθανή εκμετάλλευση βάσει αποκλειστικότητας, όπως προσφέρεται από τα πνευματικά δικαιώματα (European Commission, 2006).

5.1 Μεθοδολογία Έρευνας

Η παρούσα έρευνα, αποσκοπεί να εξετάσει την αξιοποίηση των αδειών CC στα πολιτιστικά ιδρύματα της Ευρώπης. Το εργαλείο που επιλέχθηκε είναι η ψηφιακή πλατφόρμα της “Europeana”, καθώς όπως αναφέρθηκε, αποτελεί την μεγαλύτερη βάση δεδομένων ψηφιοποιημένων τεκμηρίων πολιτιστικής κληρονομιάς για την Ευρώπη για τα τέσσερα διαφορετικά θεματικά πεδία που εξετάζει η παρούσα εργασία (Γκαλερί, Βιβλιοθήκες, Μουσεία και Αρχεία). Η Europeana δημοσιεύει πάνω από 50 εκατομμύρια αρχεία που περιγράφουν αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς. Υπάρχουν επί του παρόντος 11 δηλώσεις δικαιωμάτων που χρησιμοποιούνται ενεργά στη βάση δεδομένων της Europeana:

- Public Domain Mark (PDM)
- Όχι Πνευματικά δικαιώματα - μη εμπορική επαναχρησιμοποίηση (NoCC-NC)
- Δημιουργία κοινόχρηστου χώρου δημόσιου τομέα (CC0) Creative Commons CC0
- Creative Commons - Άδεια χρήσης (CC BY)
- Creative Commons - Αναφορά, Άδεια ShareAlike (CC BY-SA)
- Creative Commons - Αναφορά, Χωρίς Άδεια Παραγώγων (CC BY-ND)
- Creative Commons - Άδεια χρήσης, μη εμπορική (CC BY-NC)
- Creative Commons - Αναφορά, Μη Εμπορική, Άδεια ShareAlike (CC BY-NC-SA)
- Creative Commons - Αναγνώριση, Μη Εμπορική, Χωρίς Άδεια Παραγώγων (CC BY-NC-ND)
- Σε πνευματικά δικαιώματα (InC)
- Δεν έχει γίνει αξιολόγηση πνευματικών δικαιωμάτων (CNE)

Υπάρχουν τρεις διαθέσιμες δηλώσεις δικαιωμάτων που δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί σε κανένα αντικείμενο:

- Δεν υπάρχουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας - Άλλοι γνωστοί νομικοί περιορισμοί (NoC-OKLR)
- Σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας - Επιτρεπόμενη εκπαιδευτική χρήση (InC-EDU)
- Στην πνευματική ιδιοκτησία - ορφανή εργασία της ΕΕ (InC-EU-OW)

Για την ανάκτηση των δεδομένων συλλέχθηκαν οι ακόλουθες πληροφορίες για κάθε αντικείμενο:

- Ο τρόπος αξιοποίησης του των τεκμηρίων που αφορά τα πνευματικά δικαιώματα.
 - Ναι με απόδοση των πνευματικών δικαιωμάτων
 - Ναι με περιορισμούς
 - Μόνο με άδεια

Έπειτα έγινε ο διαχωρισμός των δικαιωμάτων για κάθε επιμέρους κατηγορία αξιοποίησης που αφορούν τις άδειες CC και που παρέχει η Europeana με την επιλογή φίλτρου.

- Ναι με απόδοση πνευματικών δικαιωμάτων
 - Public Domain
 - CC
 - CC BY
 - CC BY-SA
- Ναι με περιορισμούς
 - Χωρίς πνευματικά δικαιώματα – Άλλοι γνωστοί νομικοί περιορισμοί
 - CC BY-NC-SA
 - CC BY-NC-ND
 - CC BY-NC
 - Χωρίς πνευματικά δικαιώματα – Μόνο για εμπορική χρήση
- Μόνο με άδεια
 - Με πνευματικά δικαιώματα
 - Χωρίς αξιολόγηση Copyright
 - Rights reserved – Free access

Η αναζήτηση που περιγράφεται παραπάνω υλοποιήθηκε σε 48 χώρες της Ευρώπης που παρέχουν υλικό στην Europeana. Στο σύνολό τους τα τεκμήρια ξεπερνούν τα 50 εκατομμύρια.

Στη συνέχεια καταγράφηκε το ίδρυμα που δημοσίευσε υλικό στην Europeana. Έπειτα κατηγοριοποιήθηκε σε ένα τα τέσσερα πεδία που εξετάζει η εργασία του τομέα GLAM. Για την καλύτερη κατηγοριοποίηση των συλλεγόμενων αποτελεσμάτων, κρίθηκε απαραίτητο να προστεθεί ακόμη ένας κλάδος στην έρευνα ο οποίος αφορά ερευνητικούς οργανισμούς ή εταιρείες που πραγματεύονται ερευνητικά ζητήματα για τον πολιτισμό, την πολιτιστική διαχείριση και την διάδοση τεκμηρίων.

Οι περιορισμοί που εφαρμόστηκαν κατά την διάρκεια της έρευνας αφορούν την χώρα προέλευσης του παρόχου των ψηφιακών τεκμηρίων καθώς η εργασία εξετάζει τις χώρες της Ευρώπης. Κατ' αυτόν τον τρόπο αποκλείστηκαν χώρες όπως η Η.Π.Α. και το Ισραήλ.

Τέλος, έγινε περιορισμός που αφορά τον αριθμό των παρόχων που επιλέχθηκαν ως δείγμα. Κρίθηκε απαραίτητο να επιλεγεί ένας συγκεκριμένος αριθμός παρόχων από κάθε χώρα και ανάλογα με τον αριθμό των τεκμηρίων που διαθέτει στην ψηφιακή πλατφόρμα της Europeana. Αποφασίστηκε να καταγραφούν οι 20 μεγαλύτεροι σε αριθμό τεκμηρίων πάροχοι ανά χώρα.

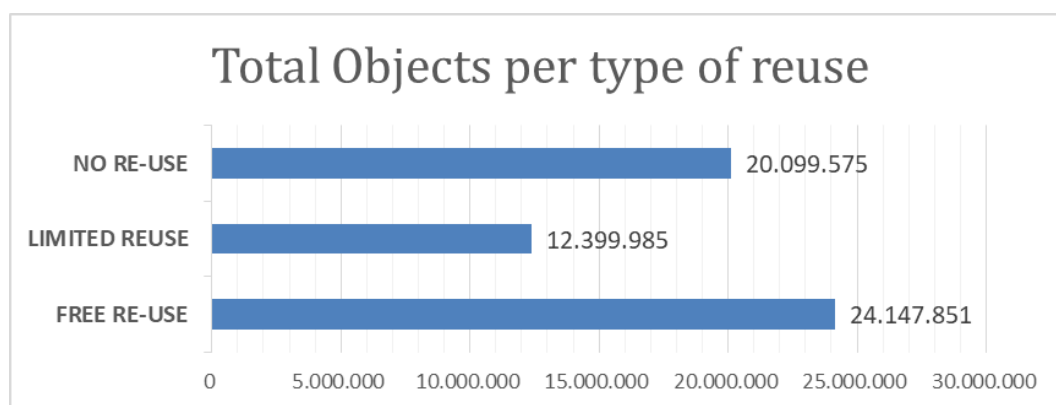
Ορισμένες χώρες, (βλ. Γεωργία, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Κύπρος κ.ά.) όπου τα ιδρύματα που δημοσιεύουν υλικό είναι λιγότερα από 20, καταγράφηκαν όλοι οι διαθέσιμοι οργανισμοί.

5.2 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

Στα αποτελέσματα παρουσιάζονται με συνδυαστικά γραφήματα και πίνακες, ποσοστά και αριθμοί που αφορούν τους τύπους των αδειών ανά κατηγορία (ελεύ-

θερη, περιορισμένη, μη επιτρεπτή) και τις υποκατηγορίες τους, τα ποσοστά αξιοποίησης της κάθε άδειας ανά χώρα και το είδος των οργανισμών που δημοσιεύουν τις συγκεκριμένες άδειες.

Το παρακάτω σχεδιάγραμμα φανερώνει τον αριθμό των ψηφιοποιημένων συλλογών των πολιτιστικών οργανισμών της Ευρώπης που διαθέτουν στην Europeana. Από το σύνολο των 50 και πλέον εκατομμυρίων τεκμηρίων σχεδόν τα 25 εκατομμύρια παρέχονται με άδειες ελεύθερης χρήσης. Επιπλέον, στην αντίθετη περίπτωση σχεδόν 20 εκατομμύρια διατίθενται χωρίς δυνατότητα χρήσης ενώ το 1/3 του συνόλου είναι διαθέσιμα με περιορισμένη πρόσβαση.

Γράφημα 5: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού ανά τύπο επαναχρησιμοποίησης (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Country	FREE RE-USE	LIMITED RE-USE	NO RE-USE	Total of licences
ALBANIA	50%	0%	50%	2
AUSTRIA	39%	30%	30%	23
BELGIUM	23%	31%	46%	26
ND HERZEGOVINA	0%	100%	0%	1
BULGARIA	55%	18%	27%	22
CROATIA	20%	15%	65%	20
CYPRUS	11%	22%	67%	9
CZECH REPUBLIC	28%	32%	40%	25
DENMARK	15%	45%	40%	20
ESTONIA	38%	8%	54%	24
FINLAND	38%	8%	54%	13
FRANCE	30%	22%	48%	23
FYROM	0%	50%	50%	2
GEORGIA	0%	0%	100%	1
GERMANY	35%	25%	40%	20
GREECE	20%	30%	50%	20
TICAN CITY STATE)	0%	0%	100%	1
HUNGARY	18%	18%	64%	22
ICELAND	40%	0%	60%	5
IRELAND	17%	42%	42%	24
ISRAEL	0%	0%	100%	3
ITALY	10%	5%	85%	20
LATVIA	5%	0%	95%	21
LITHUANIA	39%	0%	61%	23
LUXEMBOURG	38%	13%	50%	8
MALTA	23%	8%	69%	13
MOLDOVA	100%	0%	0%	1
MONTENEGRO	100%	0%	0%	1
NETHERLANDS	75%	0%	25%	20
NORWAY	35%	19%	46%	26
POLAND	59%	0%	41%	27
PORTUGAL	35%	10%	55%	20
ROMANIA	60%	30%	10%	20
RUSSIA	70%	0%	30%	10
SERBIA	56%	11%	33%	9
SLOVAKIA	70%	20%	10%	10
SLOVENIA	17%	17%	67%	24
SPAIN	36%	41%	23%	22
SWEDEN	46%	38%	15%	26
SWITZERLAND	10%	50%	40%	20
TURKEY	0%	25%	75%	4
UKRAINE	100%	0%	0%	5
UNITED KINGDOM	16%	24%	60%	25
Σύνολο	33%	20%	47%	661

Πίνακας 1: Ποσοστά αδειών επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα (Δεδομένα από την συλλογή της Ευρορεαπα, Σεπτέμβριος, 2018)

Σύμφωνα με τα ποσοστά που φαίνονται στον παραπάνω πίνακα για το σύνολο των αδειών χρήσης που εφαρμόζει κάθε χώρα, το 47% φαίνεται να μην προσφέρει τις συλλογές του για επαναχρησιμοποίηση. Αντίθετα το 33% των συλλογών διατίθεται προς ελεύθερη χρήση του περιεχομένου και το 20% διατίθεται με περιορισμούς.

Στον παρακάτω πίνακα αναγράφονται οι χώρες που παρέχουν το ψηφιοποιημένο υλικό τους μέσα από άδειες ελεύθερης χρήσης και συγκεκριμένα ο συνολικός αριθμός τεκμηρίων που διαθέτουν με τον ανάλογο τύπο άδειας. Όπως φαίνεται η Ολλανδία και οι Μεγάλη Βρετανία είναι οι χώρες (1^η και 3^η αντίστοιχα) που παρέχουν το μεγαλύτερο σε όγκο ψηφιοποιημένο υλικό και το μεγαλύτερο μέρος του υλικού τους το παρέχουν μέσω αδειών CC0. Αντίθετα η Νορβηγία που έρχεται δεύτερη, το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής που διαθέτει είναι με άδεια Public Domain. Έπειτα ακολουθούν και άλλες χώρες που στο σύνολό τους φαίνεται να χρησιμοποιούν τις άδειες Public Domain.

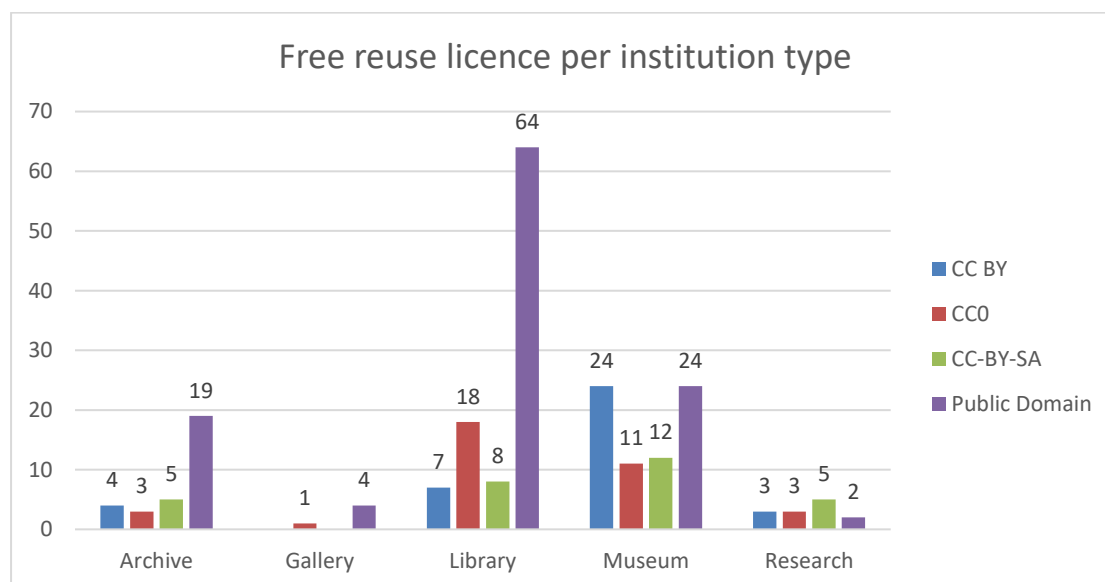
Country	Total	Public Domain	CC BY SA	CC0	CC BY
NETHERLANDS	7.343.055	1.289.114	671.647	5.057.234	671.547
NORWAY	3.408.324	2.568.147	230.572	505.526	104.079
UNITED KINGDOM	2.727.037	100.708	26.286	14.016	2.586.027
SPAIN	1.924.199	1.651.121	15.929	256.695	82.322
SWEDEN	1.880.229	1.111.800	308.190	40.790	419.449
POLAND	1.783.261	1.780.979	674	197	1.411
GERMANY	1.109.340	442.178	444.211	23.386	201.166
DENMARK	848.700	185.513	2	143.947	519.238
AUSTRIA	691.023	431.398	198.221	41.652	41.652
FINLAND	558.719	33.260	0	558.719	10

Πίνακας 2: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού με άδειες ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Το PDM και το CC0 διαφέρουν σε σημαντικά σημεία και έχουν ξεχωριστούς σκοπούς. Το CC0 προορίζεται για χρήση μόνο από δημιουργούς ή κατόχους πνευματικών δικαιωμάτων και συγγενικών ή γειτονικών δικαιωμάτων. Το PDM, από την άλλη πλευρά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε και προορίζεται για χρήση σε έργα που είναι ήδη απαλλαγμένα από γνωστούς περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο.

Τα εργαλεία διαφέρουν επίσης ως προς την επίδρασή τους όταν εφαρμόζονται σε μια εργασία. Το CC0 είναι νομικά λειτουργικό υπό την έννοια ότι όταν εφαρμόζεται, αλλάζει την κατάσταση πνευματικών δικαιωμάτων του έργου, αποσύροντας ουσιαστικά όλα τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συναφή ή γειτονικά δικαιώματα σε όλο τον κόσμο. Το PDM δεν λειτουργεί από νομικής πλευράς, λειτουργεί δηλαδή ως ετικέτα, επισημαίνοντας ένα έργο που είναι ήδη απαλλαγμένο από γνωστούς περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων παγκοσμίως.

Όσον αφορά το είδος των οργανισμών που παρέχουν το υλικό τους με άδειες ελεύθερης χρήσης, στη πλειοψηφία τους φαίνεται πως οι βιβλιοθήκες είναι αυτές που διαθέτουν τις συλλογές τους ελεύθερες, και συγκεκριμένα με άδειες Public Domain.

Γράφημα 6: Τύπος άδειας ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης ανά τύπο οργανισμού (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Έπειτα ακολουθούν τα μουσεία που φαίνεται να αξιοποιούν εξίσου τις άδειες CC BY που θεωρείται η πιο αποδοτική από τις άδειες που προσφέρονται, από την άποψη του τι μπορούν να κάνουν οι άλλοι με το έργο κάποιου άλλου αφού έχουν άδεια χρήσης υπό την απόδοση.

COUNTRIES	CC BY	CC BY-NC	CC0	CC-BY-SA	Public Domain
ALBANIA					1
AUSTRIA	1		1	3	4
BELGIUM	1			2	3
BULGARIA	3		6		3
CROATIA					4
CYPRUS				1	
CZECH REPUBLIC	4			2	1
DENMARK	1		1		1
ESTONIA			7	1	1
FINLAND			2		3
FRANCE	2		2		3
GERMANY	2			4	1
GREECE	1			1	2
HUNGARY	1				3
ICELAND	2				
IRELAND			1	1	2
ITALY				2	
LATVIA					1
LITHUANIA	4				5
LUXEMBOURG			1		2
MALTA			2		1
MOLDOVA					1
MONTENEGRO			1		
NETHERLANDS	3		1	5	6
NORWAY	2			4	3
POLAND					16
PORTUGAL	2				5
ROMANIA			4	1	7
RUSSIA					7
SERBIA	2		2		1
SLOVAKIA			1	1	5
SLOVENIA		1			3
SPAIN	1		2		5
SWEDEN	3			2	7
SWITZERLAND			2		
UKRAINE					5
UNITED KINGDOM	3				1
Grand Total	37	1	36	30	113

Πίνακας 3: Αριθμός πολιτιστικών οργανισμών ανά τύπο ελεύθερης άδειας CC (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Σύμφωνα με την ανάλυση της έρευνας 113 πολιτιστικοί οργανισμοί από όλες τις χώρες της Ευρώπης που παρέχουν ψηφιοποιημένο υλικό στην Ψηφιακή Πλατφόρμα της Europeana, παρέχουν άδειες ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης των συλλογών τους. Ξεχωρίζει η περίπτωση της Πολωνίας ή οποία έχει τους περισσότερους οργανισμούς που παρέχουν τις συλλογές τους σε ελεύθερη χρήση μέσω Public Domain.

Όσον αφορά την αξιοποίηση των δεδομένων υπό περιορισμούς φαίνεται να ξεχωρίζει και σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα η περίπτωση της Ισπανίας, όπου

από τα σχεδόν 2 εκ. τεκμήρια το 1εκ. είναι μέσω αδειών CC BY NC ND. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, η συγκεκριμένη άδεια είναι η πιο περιοριστική από τις έξι κύριες άδειες CC, επιτρέποντας την αναδιανομή αλλά όχι την εμπορική χρήση και υποχρεωτικά πρέπει να αναφέρεται ο δημιουργός.

Σε άλλη περίπτωση η Γαλλία, από το σύνολο των 2.8 εκ. τεκμηρίων, επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση της πλειοψηφίας των συλλογών της ακολουθώντας διαφορετικούς νομικούς περιορισμούς. Επίσης η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, προσφέρουν έναν αριθμό τεκμηρίων για επαναχρησιμοποίηση που αφορά μόνο εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Country	Total	CC BY NC SA	CC BY NC ND	CC BY ND	CC BY NC
FRANCE	2.861.657	119.749	58.886	619	6.997
SPAIN	1.975.983	715.088	1.075.737	24.792	144.263
GERMANY	1.828.402	704.739	72.072	361	32.324
SWEDEN	1.306.187	39.776	983.082	66	283.263
UNITED KINGDOM	757.964	687.307	2.132	0	10.815
NETHERLANDS	686.848	491.929	20.664	692	173.563
DENMARK	668.804	23.197	645.607	0	0
NORWAY	502.973	34.825	458.006	458.006	5.750
AUSTRIA	476.103	44.511	12.584	7.848	4.763
BELGIUM	317.189	228.739	77.620	0	10.830

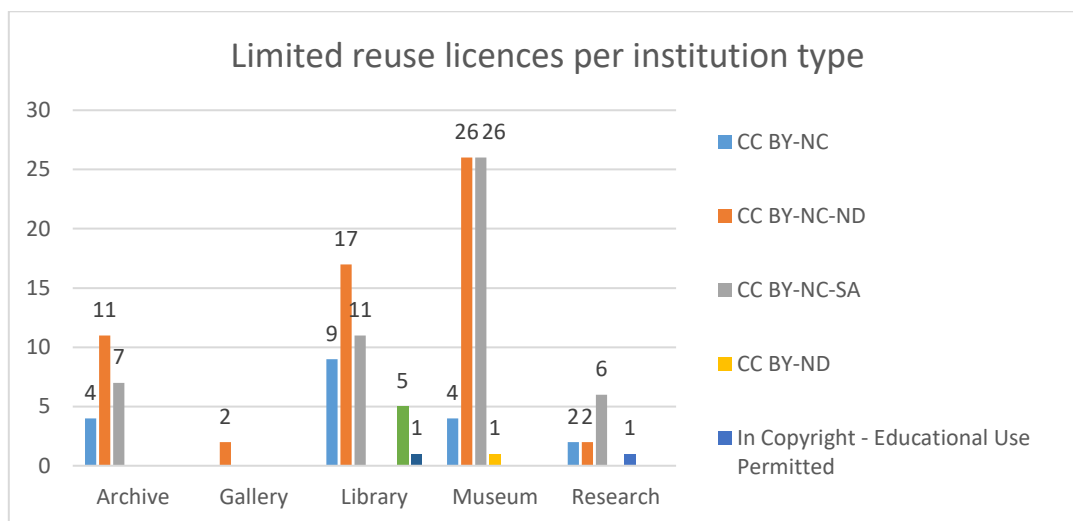
Πίνακας 4: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού με άδειες περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Country	Total	No Copyright - Other Legal	No Copyright - Non-Commerical Use Only	In Copyright - Educational Use
FRANCE	2.861.657	2.708.499	0	0
SPAIN	1.975.983	0	0	160.241
GERMANY	1.828.402	0	1.018.906	0
SWEDEN	1.306.187	0	0	0
UNITED KINGDOM	757.964	0	0	57.710
NETHERLANDS	686.848	0	0	0
DENMARK	668.804	0	0	0
NORWAY	502.973	0	2.726	0
AUSTRIA	476.103	0	401.845	0
BELGIUM	317.189	0	0	0

Πίνακας 5: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα - 2 (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Οι άδειες CC BY-NC-ND καθώς και η άδεια CC BY-NC-SA είναι αυτές που επιλέγονται περισσότερο στις περιπτώσεις των βιβλιοθηκών και των μουσείων. Επιτρέ-

που την ανακατασκευή και την τροποποίηση των συλλογών, η πρώτη όπως εξηγήθηκε παραπάνω όχι για εμπορική χρήση ενώ η δεύτερη υποχρεούται να φέρει την ίδια άδεια σε περίπτωση αναδιανομής.

Γράφημα 7: Τύπος άδειας περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης ανά τύπο οργανισμού (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

COUNTRIES	CC BY-NC	CC BY-NC-ND	CC BY-NC-SA	CC BY-ND
AUSTRIA	1	2	3	
BELGIUM	1	2	5	
ND HERZEGOVINA		1		
BULGARIA		1	3	
CROATIA		3		
CYPRUS		2		
CZECH REPUBLIC	2		4	
DENMARK		8	1	
ESTONIA	2			
FINLAND				1
FRANCE		2	2	
FYROM		1		
GERMANY		1	2	
GREECE	1	4	1	
HUNGARY	1	3		
IRELAND	2	3	5	
ITALY			1	
LUXEMBOURG		1		
MALTA		1		
NORWAY		3	2	
PORTUGAL		1	1	
ROMANIA		1	5	
SERBIA		1		
SLOVAKIA	1		1	
SLOVENIA	2	2		
SPAIN	2	6	1	
SWEDEN	2	8		
SWITZERLAND	1		9	
TURKEY	1			
UNITED KINGDOM		1	4	
Grand Total	19	58	50	1

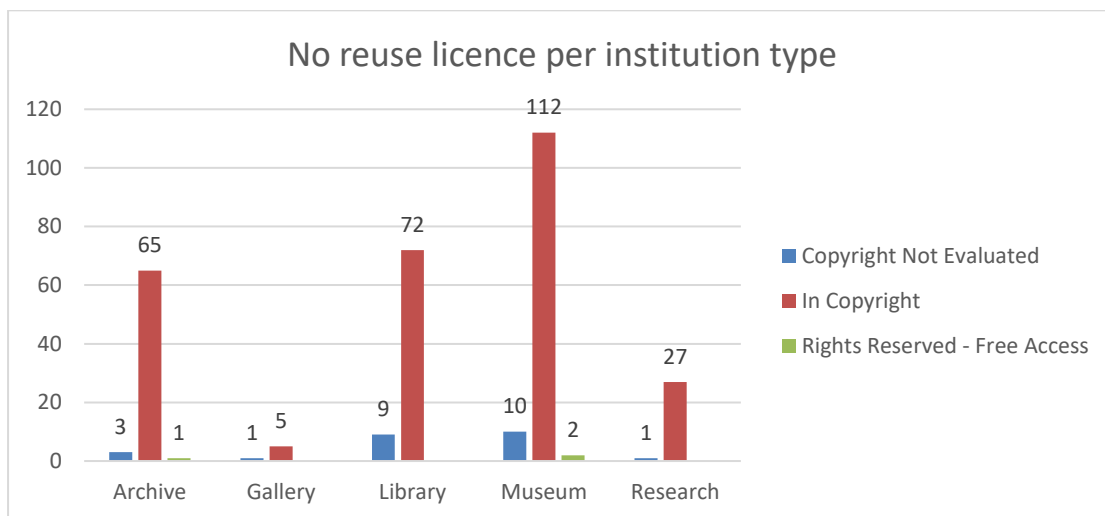
Πίνακας 6: Αριθμός πολιτιστικών οργανισμών ανά τύπο περιορισμένης άδειας CC (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Η άδεια CC BY-NC-ND είναι αυτή που χρησιμοποιούν οι περισσότεροι οργανισμοί της Ευρώπης για να παρέχουν περιορισμένη πρόσβαση στο υλικό τους. Πιο συγκεκριμένα 8 οργανισμοί στην Δανία και την Σουηδία επιλέγουν την συγκεκριμένη άδεια ενώ λίγο λιγότεροι σε Ισπανία και Ελλάδα. Η Ελβετία η Ιρλανδία, το Βέλγιο και η Ρουμανία είναι οι χώρες με τους περισσότερους οργανισμούς που χρησιμοποιούν την άδεια CC BY-NC-SA για την επαναχρησιμοποίηση των συλλογών τους.

Country	Total	COPYRIGHT NOT EVALUATED	IN COPYRIGHT
ITALY	2756052	8	2765044
GERMANY	2713739	18582	2695157
NETHERLANDS	2408561	752	2407807
UNITED KINGDOM	1528012	132124	1395888
FRANCE	1461867	0	1461866
POLAND	1278214	0	1278214
NORWAY	1200938	581	1199812
AUSTRIA	1113701	652800	460901
BELGIUM	1087487	116	1087371
SPAIN	889186	26810	858131

Πίνακας 7: Συνολικός αριθμός ψηφιακού υλικού μη επιτρεπόμενης επαναχρησιμοποίησης ανά χώρα (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Στις περιπτώσεις που δεν επιτρέπεται η χρήση του ψηφιοποιημένου υλικού ξεχωρίζουν οι περιπτώσεις της Ιταλίας, της Γερμανίας και της Ολλανδίας, όπου το μεγαλύτερο μέρος των συλλογών τους προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα και δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε επεξεργασία ή διανομή τους.

Γράφημα 8: Μη επιτρεπόμενη επαναχρησιμοποίηση ανά τύπο οργανισμού (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Σύμφωνα με το παραπάνω γράφημα, συνολικά 112 μουσεία, 62 βιβλιοθήκες, 65 αρχεία και 27 ερευνητικοί οργανισμοί από όλες τις χώρες της Ευρώπης, δεν επιτρέπουν κάποιου είδους επαναχρησιμοποίησης του υλικού τους. Ξεχωρίζουν οι περιπτώσεις της Λετονίας και της Ιταλίας όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα, αφού 20 και 17 οργανισμοί τους αντίστοιχα κρατούν τις συλλογές τους κλειστές, μέσω πνευματικών δικαιωμάτων.

COUNTRIES	Copyright Not Evaluated	In Copyright	Rights Reserved - Free Access
ALBANIA		1	
AUSTRIA		7	
BELGIUM		12	
BULGARIA	5	1	
CROATIA		12	1
CYPRUS		6	
CZECH REPUBLIC		10	
DENMARK		8	
ESTONIA	10	3	
FINLAND		7	
FRANCE		11	
FYROM		1	
GEORGIA		1	
GERMANY	1	7	
GREECE		10	
VATICAN CITY STATE)		1	
HUNGARY	2	12	
ICELAND		3	
IRELAND		10	
ISRAEL		3	
ITALY		17	
LATVIA		20	
LITHUANIA		14	
LUXEMBOURG		2	2
MALTA		9	
NETHERLANDS		5	
NORWAY		12	
POLAND		11	
PORTUGAL		11	
ROMANIA		2	
RUSSIA		3	
SERBIA		3	
SLOVAKIA		1	
SLOVENIA	3	13	
SPAIN		5	
SWEDEN	1	3	
SWITZERLAND		8	
TURKEY		3	
UNITED KINGDOM	2	13	
Grand Total	24	281	3

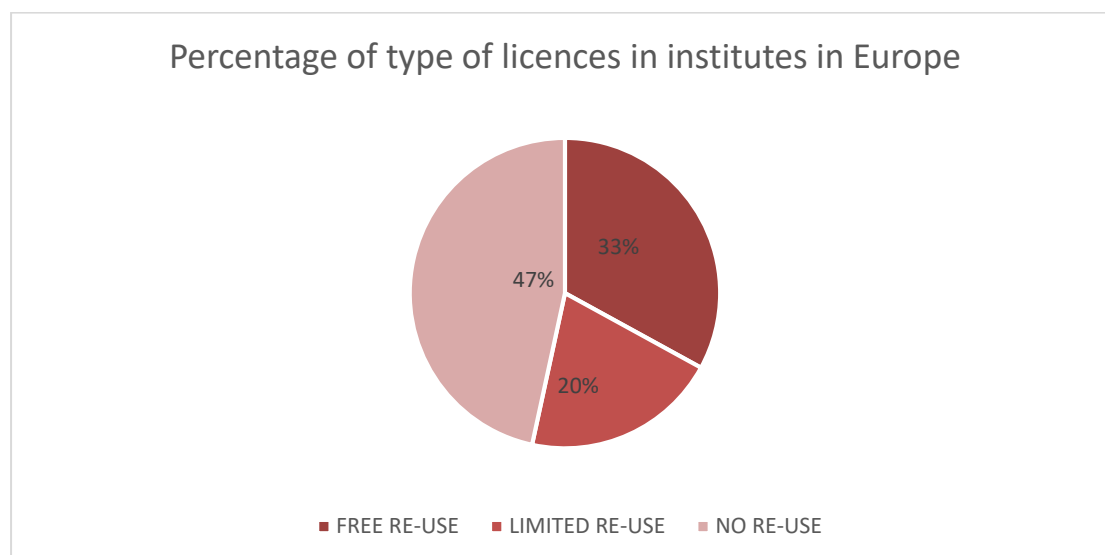
Πίνακας 8: Αριθμός πολιτιστικών οργανισμών που δεν επιτρέπουν την επαναχρησιμοποίηση (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

TYPE OF INSTITUTIONS	NO RE-USE	FREE RE-USE	LIMITED RE-USE	Total of licences
Archive	57%	25%	18%	122
Gallery	46%	38%	15%	13
Library	36%	44%	19%	222
Museum	49%	28%	23%	252
Research	54%	25%	21%	52
Grand Total	47%	33%	20%	661

Πίνακας 9: Ποσοστό αδειών χρήσης ανά τύπο οργανισμού (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Συνολικά από τους 661 οργανισμούς που διαθέτουν ψηφιοποιημένο υλικό, οι 252 είναι Μουσεία, οι 222 Βιβλιοθήκες και ακολουθούν 122 Αρχεία, 52 Ερευνητικοί οργανισμοί και 13 Γκαλερί τέχνης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το υλικό των βιβλιοθηκών όπου στη πλειοψηφία τους προσφέρουν ελεύθερα τις συλλογές τους προς επαναχρησιμοποίηση, με ένα ποσοστό 44% έναντι 36% που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα. Το 19% των συλλογών τους επιτρέπει περιορισμένη επαναχρησιμοποίηση.

Στα μουσεία αντίθετα, σχεδόν το 50% δεν επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση των συλλογών τους ενώ το 23% την επιτρέπει με τους σχετικούς περιορισμούς. Αντίστοιχα ποσοστά ισχύουν και για τους υπόλοιπους φορείς των πολιτιστικών οργανισμών που δείχνει να υπερισχύει η μη επαναχρησιμοποίηση των συλλογών όπως δείχνει ο παραπάνω πίνακας.

Γράφημα 9: Συνολικό ποσοστό χρήσης αδειών στην Ευρώπη (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Στο σύνολο τους, δεν επιτρέπεται η επαναχρησιμοποίηση στο 47% του ψηφιοποιημένου υλικού της Europeana σε αντίθεση με το 33% που είναι επιτρεπτή. Ένα 20% είναι αυτό που επιτρέπει οποιαδήποτε επεξεργασία του υλικού με σχετικούς περιορισμούς.

Η Συμφωνία Ανταλλαγής Δεδομένων της (DEA) αποτελεί το κεντρικό στοιχείο του ευρωπαϊκού πλαισίου αδειοδότησης. Η DEA διαρθρώνει τη σχέση μεταξύ της Europeana και των παρόχων δεδομένων της. Καθορίζει δύο βασικούς κανόνες

σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στα μεταδεδομένα και το περιεχόμενο που παρέχονται στην Europeana:⁴

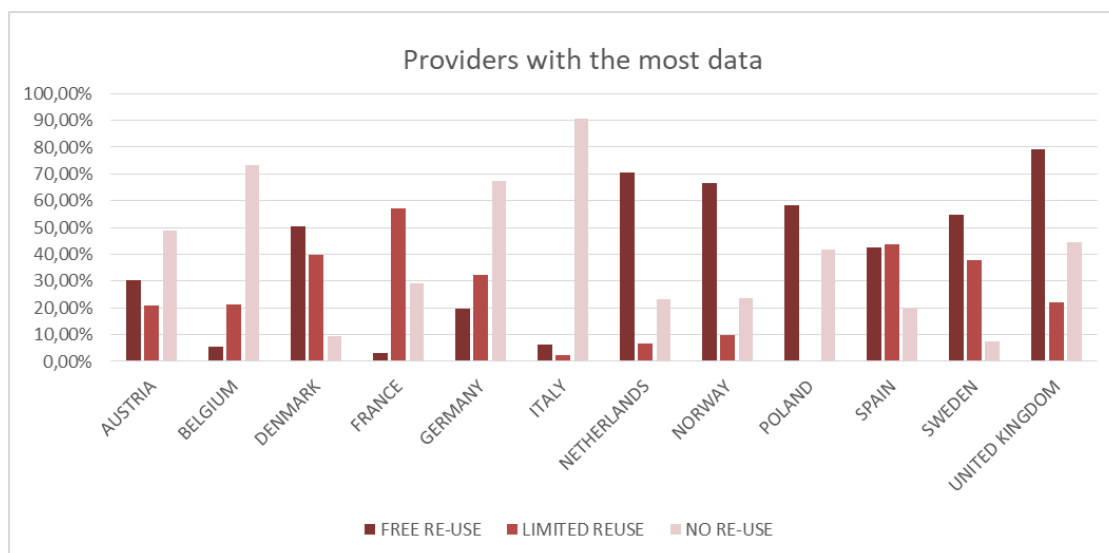
- Για όλα τα περιγραφικά μεταδεδομένα που παρέχεται στην Europeana, οι πάροχοι δεδομένων εγγυώνται στην Europeana το δικαίωμα να δημοσιεύσει τα μεταδεδομένα σύμφωνα με τους όρους της άδειας CC0. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα μεταδεδομένα που παρέχονται στην Europeana μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκ νέου από τρίτους χωρίς περιορισμούς.
- Κάθε ψηφιακό αντικείμενο (και η σχετική προεπισκόπηση) που είναι διαθέσιμο μέσω της Europeana πρέπει να φέρει ετικέτα δικαιωμάτων που να περιγράφει την κατάσταση των πνευματικών δικαιωμάτων του. Οι πάροχοι δεδομένων εγγυώνται στην Europeana το δικαίωμα να δημοσιεύει προεπισκοπήσεις που παρέχονται στην Europeana. Προεπισκοπήσεις δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν από τρίτους, εκτός εάν η ετικέτα δικαιωμάτων που σχετίζονται με το αντικείμενο επιτρέπει τέτοια επαναχρησιμοποίηση.

Η εφαρμογή της συμφωνίας DEA είναι υποχρεωτική για τα ιδρύματα που συμβάλλουν στην Europeana. Ωστόσο, αυτό δεν τους εμποδίζει να σχεδιάσουν στρατηγικές προστασίας. Στο παρελθόν προτάθηκαν τροποποιήσεις στην οδηγία 2003/98/EK σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα (European Commission, 2011). Δημοσιεύθηκαν ορισμένα έγγραφα που αντιστέκονταν στην συμπερίληψη των βιβλιοθηκών των μουσείων και των αρχείων στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα που αναλύονται στην παρούσα εργασία, δείχνουν ότι δεν υπάρχει πλήρης αποδοχή της ελεύθερης χρήσης των πολιτιστικών δεδομένων. Η Europeana, προτείνει μια ενιαία εφαρμογή, σύμφωνα με τις δικές της απόψεις για την αξιοποίηση των δεδομένων, ωστόσο αναγνωρίζει ότι δεν συμφωνούν όλα τα μέλη του δικτύου.

Για παράδειγμα, το παρακάτω γράφημα συγκεντρώνει τις χώρες οι οποίες δημοσιεύουν το μεγαλύτερο σε αριθμό υλικό στην Europeana. Χώρες όπως το Βέλγιο,

⁴ <https://pro.europeana.eu/page/the-data-exchange-agreement>

η Ιταλία και η Γερμανία η απροθυμία τους να ανοίξουν τις συλλογές τους είναι φανερή. Θεωρούν ότι η εφαρμογή της συμφωνίας DEA, δεν έχει εισαχθεί με έναν ιδανικά δημοκρατικό τρόπο και έτσι έχουν περιορίσει τον εφιαδιασμό τους με ανοιχτά μεταδεδομένα (van der Linden, 2013).

Γράφημα 10: Οι χώρες με τα περισσότερα δημοσιευμένα δεδομένα στην Ευρορεανα (Δεδομένα από την συλλογή της Ευρορεανα, Σεπτέμβριος, 2018)

Η επιφυλακτικότητα δεν έχει σταματήσει τις ανοιχτές πολιτικές δεδομένων. Παρόλο που τα ιδρύματα δεν υποχρεούνται να συνεισφέρουν στην Ευρορεανα, πολλοί από αυτούς επιθυμούν να το κάνουν για μεγαλύτερη προβολή, οπότε η άδεια ανοιχτών δεδομένων καθίσταται υποχρεωτική (Pekel et al., 2015).

5.3 Η Περίπτωση της Ελλάδας

Οι συλλογές της Ευρορεανα ξεπερνούν τα 55 εκατομμύρια. Από το σύνολό της, τα περίπου 770.000 χιλιάδες τεκμήρια, ανήκουν σε ελληνικούς οργανισμούς. Συνολικά, 94 πολιτιστικοί οργανισμοί στην Ελλάδα παρέχουν ψηφιοποιημένο υλικό στην Ευρορεανα εκ των οποίων παρατίθενται αυτοί με το περισσότερο υλικό:

- Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών
- Το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ)
- Το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος
- Το Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας Θράκης
- Η BiblioNet

- Το Μουσείο Μπενάκη
- Η Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος
- Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα
- Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη
- Τα Αρχεία Σύγχρονης Ιστορίας
- Το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων
- Η Εθνική Γλυπτοθήκη - Εθνική Πινακοθήκη
- Το Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος
- Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας
- Η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών
- Και η Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ)

Από τις 770 χιλιάδες τεκμήρια, το 34% είναι διατεθειμένο με άδειες ελεύθερης χρήσης. Πιο συγκεκριμένα το 20.3% παρέχεται μέσω Δημοσίου Τομέα, το 5,8% μέσω CC BY-SA και το 7.8% μέσω CC BY. Συγκριτικά με τις πρώτες 10 χώρες που διαθέτουν το μεγαλύτερο σε αριθμό υλικό ψηφιακών τεκμηρίων στην Ευροpeana, αποτελεί χαρακτηριστικό της Ελλάδας, το υψηλό ποσοστό ελεύθερων αδειών που διαθέτει στις συλλογές της την ίδια στιγμή που χώρες όπως η Γαλλία και η Ιταλία επιτρέπουν την χρήση των συλλογών τους με περιορισμούς ή και καθόλου.

Γράφημα 11: Η περίπτωση της Ελλάδας (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

Κύριος εκπρόσωπος που συγκεντρώνει το πολιτιστικό περιεχόμενο της Ελλάδας, φαίνεται να είναι η πλατφόρμα SearchCulture.gr⁵ του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Η πλατφόρμα αυτή, συγκεντρώνει περισσότερα από 430.000 αρχεία της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και είναι διαθέσιμα στον ιστότοπό της από 63 πολιτιστικές συλλογές 52 ιδρυμάτων. Έχει ήδη συνεισφέρει 100.000 αντικείμενα στην Europeana, αυξάνοντας τον όγκο του ελληνικού πολιτιστικού περιεχομένου που διατίθεται στο διεθνές κοινό. Επίσης, στο SearchCulture.gr διατίθεται περιεχόμενο άυλης κληρονομιάς, από τις συλλογές της Ελληνικής Ακαδημίας Λαογραφικών Ερευνών Ακαδημίας Αθηνών.

Στόχος του SearchCulture.gr αποτελεί η συγκέντρωση όλων των ελληνικών ψηφιακών πολιτιστικών περιεχομένων που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο ώστε να τα προσφέρει στο κοινό και να τα αξιοποιήσει κατάλληλα. Μέσω του SearchCulture.gr, το ΕΚΤ συγκεντρώνει το εθνικό πολιτιστικό περιεχόμενο, εξασφαλίζει συνεχή πρόσβαση σε αυτό και το τροφοδοτεί στην Europeana, αυξάνοντας έτσι τη δυνατότητα εύρεσης, την επαναχρησιμοποίηση και τη διεθνή προσφορά ποιοτικού ελληνικού ψηφιακού περιεχομένου. Το ΕΚΤ εμπλουτίζει, ομογενοποιεί και οργανώνει το συγκεντρωτικό περιεχόμενο του SearchCulture.gr χρησιμοποιώντας τύπους στοιχείων και χρονικές πληροφορίες αναπτύσσοντας λεξιλόγια και προηγμένα εργαλεία εξόρυξης δεδομένων και σημασιολογικού εμπλουτισμού.

Οι συμμετέχοντες οργανισμοί στο SearchCulture.gr έχουν το πρόσθετο πλεονέκτημα της ευρύτερης έκθεσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς το περιεχόμενό τους αποστέλλεται στην Europeana και έτσι κερδίζει ορατότητα και ευρύτερη εμβέλεια. Η επισκεψιμότητα στο χώρο αποθήκευσης και στον ιστότοπο του οργανισμού αυξάνεται με συνδέσμους ανακατεύθυνσης. Οι πόροι που απαρτίζουν τις συλλογές μπορούν να είναι κείμενο, ήχος, εικόνα, βίντεο, χάρτης ή ψηφιακό περιεχόμενο (π.χ. διαδραστικό παιχνίδι) και χρονολογικά θα μπορούσαν να προέρχονται από οποιαδήποτε περίοδο της ελληνικής ιστορίας και τέχνης.

⁵ <https://www.searchculture.gr/>

Στόχοι του εγχειρήματος είναι η ελεύθερη κεντρική πρόσβαση και ενιαία διάθεση ψηφιακών πολιτιστικών πόρων -στο πλαίσιο των πολιτικών που ακολουθούν οι φορείς παραγωγής τους- η ανάδειξη και διασύνδεση τους, η ασφαλής διαφύλαξή τους και η ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Europeana σε συμφωνία με εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες.

Χιλιάδες τεκμήρια, ενός μεγάλου αριθμού και εύρους δραστηριότητας φορέων πολιτιστικού περιεχομένου της Ελλάδας, όπως μουσεία, αρχεία, εφορείες αρχαιοτήτων, δήμοι, πολιτιστικοί οργανισμοί, διατίθενται στο πλήρως οργανωμένο ψηφιακό περιβάλλον ενιαίας πρόσβασης και προηγμένης αναζήτησης SearchCulture, διατηρώντας συνδέσμους στον δικτυακό τόπο των συλλογών του κάθε φορέα. Το ψηφιακό περιεχόμενο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων αρχαιολογικά μνημεία, ιστορικά έγγραφα και χειρόγραφα, λαογραφικά αντικείμενα και κειμήλια, έργα καλών τεχνών, θρησκευτικά έργα τέχνης, χαρτογραφικό υλικό, τεκμήρια άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και βιβλία. Τα τεκμήρια διατίθενται με ανοικτές άδειες Creative Commons ή άλλες άδειες με τους όποιους περιορισμούς θέτουν η νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (Europeana, 2018b).

Οι φορείς, που εντάσσουν τα μεταδεδομένα τους στο SearchCulture εξασφαλίζουν διεθνή διαχρονική προβολή και ανάδειξη του πολιτιστικού τους πλούτου και ως εκ τούτου τοποθετούνται με εξέχοντα τρόπο στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον του ψηφιακού πολιτισμού. Αξιοποιώντας τις εθνικές υποδομές του που εκ του ρόλου του διασφαλίζει το ΕΚΤ, αυξάνουν την ευρεσιμότητα του περιεχομένου τους, ενισχύουν την αξία της τεκμηρίωσής του και εξασφαλίζουν τις βέλτιστες προϋποθέσεις επανάχρησής του.

Στο SearchCulture.gr μπορεί να διαθέσει περιεχόμενο κάθε οργανισμός της χώρας που διαθέτει ανοικτό πολιτιστικό περιεχόμενο, υποβάλλοντας εκδήλωση ενδιαφέροντος. Οι φορείς που διαθέτουν το περιεχόμενο τους μπορούν ταυτόχρονα να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Europeana. Το ΕΚΤ, ως Εθνικός Συσσωρευτής (National Aggregator) για την Europeana, έχει αναπτύξει πρότυπες

διαδικασίες για την κατάλληλη προετοιμασία και απρόσκοπτη διάθεση του υλικού των φορέων στην Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη. Η συμμετοχή στη Europeana, εξασφαλίζει κύρος για τους φορείς και ακόμη μεγαλύτερη προβολή και αξιοποίηση του έργου τους στον πολιτισμό. Μέχρι στιγμής το ΕΚΤ έχει διαθέσει στη Europeana τις συλλογές 33 φορέων συνεισφέροντας συνολικά με 119.310 τεκμήρια.

Για το χώρο του πολιτισμού λειτούργησε καταλυτικά, τόσο διαμοιράζοντας καλές πρακτικές και τεχνογνωσία σχετικά με τη συσσώρευση περιεχομένου, όσο και συμμετέχοντας σε παν-ευρωπαϊκά έργα πολλαπλών εταίρων με θεματική έμφαση στη μόδα, τη μουσική, τη φωτογραφία και την κοινή Ευρωπαϊκή κληρονομιά. Για τους φορείς μνήμης λειτούργησε ως μοντέλο για την υιοθέτηση προτύπων τεκμηρίωσης και διαλειτουργικότητας, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Παράλληλα, ώθησε τη δημιουργία νέων θεματικών συσσωρευτών ενισχύοντας την προβολή, ανάδειξη και χρήση επιστημονικού ή εκπαιδευτικού περιεχομένου. Η αδειοδοτική της πολιτική, σε συνδυασμό με το κίνημα της ανοικτής πρόσβασης και τη χρήση αδειών «Creative Commons» συνέβαλαν τόσο στη κυκλοφορία του υλικού όσο και στη προστασία των δικαιωμάτων των δημιουργών από αθέμιτη ή μη εξουσιοδοτημένη χρήση.

Το ΕΚΤ προωθεί ενεργά και υποστηρίζει το κίνημα Ανοικτής Πρόσβασης, ενημερώνοντας το κοινό για πολιτικές περί χρυσής ή πράσινης πρόσβασης (Gold Access & Green Access), με έναν αποκλειστικό ιστότοπο και blog openaccess.gr. Διοργανώνει σεμινάρια και εκδηλώσεις υποστηρίζοντας έτσι την ιδέα ότι τα πολιτιστικά δεδομένα που παράγονται με δημόσια χρηματοδότηση, παραμένουν ανοιχτά, ελεύθερα και προσιτά από τους χρήστες για εκπαίδευση, δημιουργική απασχόληση, επαγγελματική επαναχρησιμοποίηση και δια βίου μάθηση (Stamou, Patronos, & Sfakakis, 2017).

Επιπλέον, μια σειρά από άλλες υπηρεσίες έχει αναπτυχθεί και προσφέρονται ως δημόσιες υπηρεσίες σε οργανισμούς του δημοσίου αλλά και ιδιωτικού τομέα, των παρόχων περιεχομένου και του κοινού για την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα

ψηφιοποιημένα υλικά καθώς και την ευρύτερη δυνατή επαναχρησιμοποίηση του υλικού σύμφωνα με τους πνευματικούς όρους. Τα πιο σημαντικά είναι τα εξής:

- Ο ιστότοπος SearchCulture.gr όπως περιεγράφηκε προηγουμένως, που εγγυάται τη διαρκή διεθνή προβολή και προώθηση της ελληνικού ψηφιακού περιεχομένου.
- Ψηφιακά αποθετήρια που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ερευνητικών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών πεδίων που προσφέρουν δωρεάν πρόσβαση στα δεδομένα τους και στα ψηφιακά τους αρχεία.
- Το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών που παρέχει πρόσβαση σε περισσότερες από 37.500 χιλιάδες διδακτορικές διατριβές από όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.⁶
- Η υπηρεσία ePublishing που αποσκοπεί στην διάδοση της επιστημονικής παραγωγής με αρχές ανοικτής πρόσβασης.
- Ο οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών (ΕΕΛΛΑΚ) που ιδρύθηκε το 2008 στην Ελλάδα και σήμερα έχει μετόχους 36 Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα και κοινωνικές φορείς, και αποτελεί τον κύριο εκπρόσωπο των Creative Commons στην Ελλάδα.⁷
- Ο οργανισμός Open Knowledge Foundation, που είναι ένα μη κερδοσκοπικό παγκόσμιο δίκτυο ανθρώπων με πάθος για την ανοιχτότητα, που αξιοποιούν την τεχνολογία και την εκπαίδευση για να εντοπίζουν πληροφορίες και να ενθαρρύνουν όλους μας να τις επεξεργαστούμε, να δημιουργήσουμε καινούριες πληροφορίες – γνώση και να τις μοιραστούμε με την κοινωνία.
- Το Ίδρυμα Ανοικτής Γνώσης Ελλάδος (Open Knowledge Greece) ιδρύθηκε το 2012 και είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος λειτουργεί με σκοπό να διαδώσει την ανοικτή γνώση, τα ανοικτά δεδομένα, τη διαφάνεια και τη συμμετοχή. Από τον Απρίλιο του 2013 είναι επίσημο παράρτημα του Open Knowledge International.⁸

⁶ <https://www.didaktorika.gr/eadd/>

⁷ <http://wiki.creativecommons.org/Greece>

⁸ <https://okfn.gr/>

Η συμμετοχή πολλών ελληνικών ερευνητικών, εκπαιδευτικών, πολιτιστικών και ιδιωτικών και δημόσιων οργανισμών στις εξελίξεις των έργων της Europeana και των σχετικών δραστηριοτήτων διάδοσης της Ανοιχτής Επιστήμης καθώς και η ευρεία χρήση των εθνικών διαρθρωτικών ταμείων για την ψηφιοποίηση του πολιτιστικού περιεχομένου στις δύσκολες οικονομικές περιόδους που διανύει η χώρα τα τελευταία χρόνια δείχνει πως είναι αρκετά ικανοποιητική.

5.4 Η περίπτωση της Κύπρου

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού σε συνεργασία με την Εθνική Βιβλιοθήκη και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Κύπρου, ανέλαβε ένα ερευνητικό πρόγραμμα για να εντοπίσει και να εκτιμήσει το ύψος του πολιτιστικού υλικού όλων των θεσμικών οργάνων της χώρας. Παράλληλα το Υπουργικό Συμβούλιο της Κύπρου, διόρισε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ως τον συντονιστή οργανισμό για την τεκμηρίωση της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς. Το τμήμα πολιτιστικών υπηρεσιών μαζί με την Εθνική Βιβλιοθήκη ανέλαβε την ευθύνη για την θέσπιση του προγράμματος αυτού του νομικού πλαισίου. Από την 1^η Δεκεμβρίου του 2017 η Κύπρος διαθέτει Εθνική Επιτροπή και στρατηγική ψηφιοποίησης Ψηφιακής Κληρονομιάς και Συντήρησης. (Europeana, 2018a)

Η Κύπρος διαθέτει στην Europeana 42.713 τεκμήρια. Συνολικά 7 οργανισμοί συμμετέχουν ενεργά, συνεισφέροντας με ψηφιοποιημένο υλικό στην πλατφόρμα της Europeana.

- Η Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου
- Το Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
- Η Κυπριακή Βιβλιοθήκη
- Το Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής
- Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου
- Και το Το Ερευνητικό Κέντρο Επιστήμης και Τεχνολογίας στην Αρχαιολογία (EKETA)

Ωστόσο, η πλειοψηφία των τεκμηρίων όπως δείχνει το παρακάτω γράφημα δεν προσφέρεται για επανάχρηση, προστατεύοντας τις συλλογές τους με πνευματικά δικαιώματα. Παρ'όλο που όλα τα ιδρύματα στην Κύπρο που διαθέτουν ψηφιακές συλλογές συνίσταται να εκθέτουν τα σύνολα των δεδομένων τους σε ψηφιακά περιβάλλοντα ανοικτής πρόσβασης, σε μια προσπάθεια να αυξήσουν τα στοιχεία προσβασιμότητάς τους και συνεπώς να προσελκύσουν περισσότερους χρήστες τα αποτελέσματα δείχνουν ότι δεν ανταποκρίνονται.

Γράφημα 12: Η περίπτωση της Κύπρου (Δεδομένα από την συλλογή της Euroreana, Σεπτέμβριος, 2018)

Η στρατηγική που ενθαρρύνει τα συμμετέχοντα θεσμικά όργανα να διατηρήσουν τα πρότυπα προσβασιμότητάς τους διατηρώντας παράλληλα έγκυρα και σταθερά τα δεδομένα στους τομείς τους δεν εφαρμόζεται.

Παρ'όλο που τα ποσοστά των αδειών ελεύθερης χρήσης δεν είναι ενθαρρυντικά, μια σειρά από εκδηλώσεις διεξάγονται συνεχώς προκειμένου να δημιουργηθεί ευαισθητοποίηση για την Euroreana και την σημασία της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς στην Κύπρο. Παράλληλα με την υλοποίηση διαφόρων έργων όπως Euroreana Awareness, Euroreana 1914-1918, LoCloud, Euroreana 280 κ.ά., η Κύπρος έχει πλέον δημιουργήσει περισσότερους μηχανισμούς για να υποστηρίξει τους πολιτιστικούς θεσμούς να συμμετέχουν στην Euroreana μέσω του πολιτιστικού τους υλικού. (Polyνίου, 2017)

Η προώθηση της ευρύτερης δυνατής πρόσβασης και επανάχρησης του υλικού στην Κύπρο, επιτυγχάνεται με την χρήση συνεχόμενων ενημερώσεων για τα δημοσιευμένα δεδομένα. Μια ψηφιακή συλλογή που αποτελείται από ένα σημαντικό όγκο δεδομένων, πρέπει να ενημερώνεται διαρκώς, σε μια προσπάθεια να εμπλουτιστεί η τεκμηρίωση αξιοποιώντας άλλες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που προέρχονται από το κοινό.

Όλα τα όργανα στην Κύπρο, συμβουλεύονται να αφαιρέσουν ψηφιακά υδατογραφήματα και άλλα μέτρα προστασίας από τα τεκμήριά τους, καθώς μειώνουν το επίπεδο ενδιαφέροντος των χρηστών και μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα στις διαδικασίες επαναχρησιμοποίησης.

Η προσαρμογή των αδειών CC για την Κύπρο έχει ξεκινήσει ως μια κοινή προσπάθεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου και της δικηγορικής εταιρίας Ιωαννίδης και Δημητρίου Δ.Ε.Π.Ε.

Επιπλέον, το 2015 σχηματίστηκε στο Πανεπιστήμιο Κύπρου η επιστημονική/ερευνητική ομάδα η οποία ανέλαβε την μετάφραση/μεταφορά των αδειών Creative Commons 4.0 στην ελληνική γλώσσα, κατόπιν υπογραφής σχετικής συμφωνίας (Memorandum of Understanding) με τη μη κερδοσκοπική οργάνωση Creative Commons. Αποτελεί τον επίσημο φορέα Creative Commons στην Κύπρο, τα αποτελέσματα και οι δράσεις του οποίου θα φανούν τα επόμενα χρόνια.

Κεφάλαιο 6

Συμπεράσματα

Ο δισταγμός των πολιτιστικών οργανισμών να συμμετέχουν στο ανοιχτό κίνημα δεδομένων, οφείλεται είτε στην έλλειψη γνώσης είτε στον φόβο για τις συνέπειες του τρόπου λειτουργίας τους. Επικρατεί η αντίληψη ότι το επιχειρησιακό τους μοντέλο θα μπορούσε να απειληθεί και ο φόβος για κακομεταχείριση των δεδομένων τους ή την επαναχρησιμοποίησή τους για σκοπούς με τους οποίους δεν συμφωνούν, όπως η εσφαλμένη παρουσίαση των δεδομένων. Αυτοί οι φόβοι δεν βασίζονται στην πραγματικότητα και την εμπειρία και παρακρατούν τα θεσμικά όργανα από το τι μπορούν να κερδίσουν ανοίγοντάς τα, όπως το πειραματισμό με καινοτόμες έννοιες για νέες υπηρεσίες ή εφαρμογές. Θέτοντας στην πράξη ανοιχτά δεδομένα για τον πολιτισμό και ενθαρρύνοντας ενεργά την επαναχρησιμοποίησή τους, τα πολιτιστικά ιδρύματα μπορούν να πεισθούν να ενταχθούν στο κίνημα.

Η αξιοποίηση των ανοιχτών δεδομένων, επιτρέπει τη δημιουργία νέων υπηρεσιών και υποστηρίζει τη δημιουργική επαναχρησιμοποίηση υλικού σε νέες παραγωγές. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η ενθάρρυνση για την επαναχρησιμοποίηση των διαθέσιμων στο κοινό πηγών, διεγείρει την καινοτομία των πολιτιστικών ιδρυμάτων και οδηγεί σε υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας και ποικιλομορφίας που συμβάλλουν στην δημόσια αποστολή της ευρείας διάθεσης των συλλογών.

6.1 Επιμέρους συμπεράσματα

Η πλειοψηφία του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν έχει ακόμη εφαρμόσει αυτή τη νέα μορφή διαφάνειας και δημόσιας πρόσβασης στις πολιτικές τους.

Σύμφωνα με την ανάλυση του προηγούμενου κεφάλαιου, ο αριθμός των ψηφιοποιημένων συλλογών των πολιτιστικών οργανισμών στην Ευρώπη αποτελείται από παραπάνω από 50 εκατομμύρια τεκμήρια, αλλά μόνο το 50% αυτών παρέχονται με άδειες ελεύθερης χρήσης. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Europeana αυτά τα τεκμήρια αντιπροσωπεύουν μόλις το 20-30% των συνολικών τεκμηρίων που παρέχεται στις συλλογές της, ενώ υπάρχει τουλάχιστον ένα ακόμα 50% που χρήζει ψηφιοποίησης.

Χώρες όπως η Πολωνία, η Ολλανδία, Σουηδία ή Αγγλία φαίνεται συνειδητοποιούν ότι η ανοικτή πρόσβαση στα δεδομένα τους βοηθά στην εκπλήρωση της δημόσιας αποστολής τους για να ανοίξουν την πρόσβαση στη συλλογική τους κληρονομιά, όχι μόνο μέσω δικών τους καναλιών, αλλά και εκτός. Παρόλα αυτά μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2018 το 47% των πολιτιστικών οργανισμών στην Ευρώπη χρησιμοποιούν άδειες μη επιτρεπτής αξιοποίησης του υλικού τους.

Ωστόσο, οι διαφορετικοί τρόποι χρήσης ανοικτών αδειών είναι ένα σημάδι ότι ο πολιτιστικός τομέας μπαίνει σε άγνωστο έδαφος, κάνοντας την πρόοδό του μέσω δοκιμών και σφαλμάτων - όπως συμβαίνει στην περίπτωση των ψηφιακών τεχνολογιών εν γένει. Μέχρι σήμερα, δεν υπάρχει καθιερωμένη πρακτική για τον τρόπο κατά τον οποίο τα πολιτιστικά ιδρύματα διαχειρίζονται την αδειοδότηση ψηφιακών έργων στο δημόσιο τομέα και όπως αποδείχθηκε παραπάνω, οι ανοικτές άδειες εφαρμόζονται και ταξινομούνται με ποικίλους τρόπους.

Στην Ευρώπη, οι βιβλιοθήκες είναι αυτές που διαθέτουν τις συλλογές τους ελεύθερες, και συγκεκριμένα με άδειες Δημοσίου Τομέα. Ακολουθούν τα μουσεία που φαίνεται να αξιοποιούν εξίσου τις άδειες CC BY. Τον μικρότερο αριθμό αδειών διαθέτουν οι γκαλερί, ωστόσο ο συνολικός αριθμός καταγραφής τους δεν είναι επαρκής για ασφαλή συμπεράσματα και αυτό υπάγεται στους περιορισμούς της παρούσας έρευνας. Η σύνδεση των πολιτιστικών ιδρυμάτων με τον "εξωτερικό κόσμο" είναι επίσης μια πολύ χρήσιμη πολιτική για τα ιδρύματα, που εξυπηρετεί την εύρεση νέων τρόπων να καταστεί η τέχνη και ο πολιτισμός σημαντικός στην

ψηφιακή εποχή. Στα επόμενα χρόνια, ίσως εμφανιστεί μια μεγάλη αύξηση συλλογών ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης που να εμπνέουν μια συνεχώς αναπτυσσόμενη και συνδεδεμένη κοινότητα πολιτιστικών ιδρυμάτων.

Τα μουσεία φαίνεται να προτιμάνε σε μεγαλύτερο ποσοστό άδειες περιορισμένης πρόσβασης όπως η CC-BY-NC και η CC-BY-NC-SA. Οι ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες από την άλλη, αξιοποιούν περισσότερο την άδεια CC-BY-NC-SA-ND. Συγκεκριμένα η Δανία, η Σουηδία και η Ισπανία διαθέτουν από 6 και πάνω οργανισμούς που χρησιμοποιούν τέτοιου είδους άδεια και περίπου 60 είναι στο σύνολο για όλη την Ευρώπη. Είναι σημαντικό η χρήση και η αξιοποίηση του περιεχομένου καθώς και η πρόσβαση σε αυτό να πραγματοποιείται με πλήρη σεβασμό στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων.

Μέσα από την χρήση της Europeana στην παρούσα εργασία, προκύπτει η ανάγκη να ενισχυθούν ορισμένες τεχνολογικές πτυχές της πλατφόρμας. Μια από αυτές είναι η σημασιολογική διαλειτουργικότητα, επιτρέποντας στα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς να συνδέονται, να ανταλλάσσουν και να ενημερώνουν το περιεχόμενό τους και τα μεταδεδομένα με εύηλο, εύκολο και βιώσιμο τρόπο. Ως ένα από τα σημεία εισόδου στην ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά, το πολύγλωσσο σημείο πρόσβασης της Europeana θα πρέπει να καταστεί περισσότερο φιλικό προς το χρήστη, ιδίως με τη βελτίωση της ποιότητας και της εύρεσης του περιεχομένου και την περαιτέρω ανάπτυξη σημασιολογικών και πολυγλωσσικών λειτουργιών αναζήτησης σύμφωνα με τις βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές. Για την καλύτερη προσέγγιση και συμμετοχή των τελικών χρηστών, το περιεχόμενο που μοιράζεται μέσω της Europeana πρέπει να παρουσιαστεί με ελκυστικούς και ποικίλους τρόπους, ιδίως με τη συμμετοχή των ιδρυμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η Κύπρος, είναι από τις χώρες με τη μικρότερη διάθεση δεδομένων στην Europeana και μόλις 11% των αδειών των πολιτιστικών της οργανισμών είναι ελεύθερης επαναχρησιμοποίησης. Η Εθνική Επιτροπή για τη στρατηγική ψηφιοποίησης της κληρονομιάς και συντήρησης συστάθηκε το 2017, και τα αποτελέ-

σματά της αναμένονται να φανούν σύντομα. Καλούνται οι φορείς της να αναπτύξουν σύγχρονες τεχνικές διαλειτουργικότητας καθώς και καθεστώτα πνευματικών δικαιωμάτων, τα οποία θα αναδείξουν την ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου και θα ενισχύσουν την επιστημονική έρευνα. Οι πολιτιστικοί οργανισμοί επίσης, καλούνται να ενθαρρύνουν τους ερευνητές και τους κατόχους πολιτιστικής κληρονομιάς να υποστηρίξουν την Ανοιχτή Πρόσβαση παρέχοντας το υλικό τους στο Διαδίκτυο.

Επιπρόσθετα, οι υπεύθυνοι χάραξης ερευνητικών πολιτικών, τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα, καλούνται να λάβουν μέτρα, τα οποία θα ενισχύουν τη χρήση της Europeana ως πηγή για την επιστημονική έρευνα και να ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ παρόμοιων πρωτοβουλιών, υποδομών και εμπλεκόμενων φορέων σε όλα τα επίπεδα. Οφείλουν να συνεργαστούν στενά, ώστε να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν συντονισμένες πολιτικές, στρατηγικές και έργα, τα οποία θα οδηγήσουν στη μεγαλύτερη δυνατή ανοιχτότητα των δεδομένων τους και παράλληλα στην καλύτερη αξιοποίηση της ψηφιακής πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Το κίνημα του Ανοιχτού Περιεχομένου έρχεται να βοηθήσει τη δημιουργικότητα και να δώσει έναυσμα στους παρόχους να διαθέσουν το έργο τους στο κοινό, με τον τρόπο που οι ίδιοι επιλέγουν. Στην Ελλάδα και την Κύπρο, η Ανοιχτή Αδειοδότηση γίνεται όλο και περισσότερο αποδεκτή τα τελευταία χρόνια μέσα από τη χρήση των αδειών Creative Commons.

Καταλήγοντας, μέσα από την παρούσα εργασία έγινε η προσπάθεια σύνοψης των θεωρητικών και πρακτικών εφαρμογών την ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς, της διαχείρισης και επανάχρησής της. Η δυνατότητα της ελεύθερης επανάχρησης της πολιτιστικής πληροφορίας αποτελεί ένα από τα πιο καινοτόμα και ριζοσπαστικά βήματα στο χώρο του πολιτισμού και οι μέθοδοι υλοποίησής του ποικίλουν. Επειτα από την ανάλυση και αξιολόγηση της παρουσας κατάστασης τόσο στην Ευρώπη όσο και πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα και στην Κύπρο, έγινε η προσπάθεια σύνταξης προτάσεων και νέων κατευθύνσεων προς την εύρεση λύσεων, μέσω της πλατφόρμας της Europeana, που θα υποστηρίζουν την ανάπτυξη

των υφιστάμενων νομικών και οικονομικών πλαισίων, προκειμένου να διευκολύνουν την βέλτιστη χρήση και πρόσβαση.

Βιβλιογραφία

- Adam Smith. (2015). Alternative Open Access Publishing Models: Exploring New Territories in Scholarly Communication. *Digital Agenda for Europe*, (October), 22.
- Bourcier, D. (2010). *Series in Legal Information and Communication Technologies* (Vol. 8).
- Bourcier, D., & Dulong de Rosnay, M. (2004). *International commons at the digital age - la création en partage*. Retrieved from <http://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00666304/>
- Brightenburg, C. (2016). The digitization of early English books: A database comparison of Internet Archive and Early English Books. *Online, Journal of Electronic Resources Librarianship*, 28(1), 1–8.
- Caffo, R. (2014). Digital cultural heritage projects: Opportunities and future challenges. *Procedia Computer Science*, 38(C), 12–17. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.10.003>
- Chiou, T. (2015). Pan-Hellenic Conference on Digital Cultural Heritage-2015. University of Piraeus; Cyprus university of technology.
- Chowdhury, G., & Ruthen, I. (2015). Cultural Heritage Information: Artefacts and Digitization Technologies. In *Cultural Heritage information: Access and Management*.
- Corbet, S. & Boddington, M. . (2011). Copyright Law and the Digitisation of Cultural Heritage, (77), 4. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1806809>
- Deegan, M. (2002). Digital Futures: Strategies for the Information Age. *D-Lib Magazine*, 8(4).
- Dempsey, L. (2000). Scientific, Industrial, and Cultural Heritage: A Shared Approach. *Web Magazine for Information Professionals*, (22). Retrieved from <http://www.ariadne.ac.uk/issue22/dempsey>
- Dietrich, D., & Pekel, J. (2012). Open Data in Cultural Heritage Institutions, (April), 1–19.
- Education Audiovisual and Culture Executive Agency. (2017). “Support for European Cooperation Projects 2018” and “Support for cooperation projects related to the European Year of Cultural Heritage 2018.” Retrieved from <https://eacea.ec.europa.eu/node/2099>
- Elkin-Koren, N. (2006). Creative Commons: A Skeptical View of a Worthy Pursuit. *THE FUTURE OF THE PUBLIC DOMAIN*, P. Bernt Hugenholtz & Lucie Guibault, Eds., *Kluwer Law International*, 2006, 101(2005), 1–21. <https://doi.org/10.2139/ssrn.885466>

- Ernst & Young. (2011). The digitisation of everything: “How organisations must adapt to changing consumer behaviour.” *Ernst & Young LLP*, 14. Retrieved from [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/The_digitisation_of_everything_-_How_organisations_must_adapt_to_changing_consumer_behaviour/\\$FILE/EY_Digitisation_of_everything.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/The_digitisation_of_everything_-_How_organisations_must_adapt_to_changing_consumer_behaviour/$FILE/EY_Digitisation_of_everything.pdf)
- Estermann, B. (2017). Swiss Open Cultural Data Hackathon 2017 : Final Report, 1–15.
- European Commission. Committee of the Regions. (2014). Digitisation and online accessibility of Europe’s cultural heritage and digital preservation: report on the Implementation of Commission Recommendation 2011/711/EU 2011-2013, 66. Retrieved from <http://www.worldcat.org/oclc/870633257>
- European Commission. (2006). Commission Recommendation of 24 August 2006 on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation. *Communication*, (7).
- European Commission. (2011). Proposal for a Directive of the European Parliament and the Council.
- European Commission. (2014a). *Digital Memories : Ethical Perspectives*. <https://doi.org/10.2788/8472>
- European Commission. (2014b). Mapping of Cultural Heritage actions in European Union policies, programmes, and activities, (August), 1–27. Retrieved from <papers3://publication/uuid/A90DBBF2-5390-4626-8235-E0702F6AAFFB>
- European Commission. (2016a). Cultural heritage Digitisation , online accessibility and digital preservation, 74. Retrieved from http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-43/2013-2015_progress_report_18528.pdf
- European Commission. (2016b). H2020 Programme Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020, (August), 1–10.
- European Union. (2011). Digitised Manuscripts to Europeana - Final Public Report, 1–56.
- Europeana. (2018a). Cyprus and Europeana: an overview, (July).
- Europeana. (2018b). Greece and Europeana: an overview, (June).
- Europeana Foundation. (2015). Transforming the world with culture : research , education , tourism and the creative industries.
- Fischman Afori, O. (2014). Proportionality – A New Mega Standard in European Copyright Law. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 45(8), 889–914. <https://doi.org/10.1007/s40319-014->

0272-1

- GuiBault, & Angelopoulos, C. (2015). Open Content Licensing. *Amsterdam University Press*, 1, 7–20. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>
- Guibault, L., & Angelopoulos, C. (2011). Contributing to Conversational Copyright: Creative Commons Licences and Cultural Heritage Institutions. *Open Content Licensing: From Theory to Practice*. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/j.ctt46mtjh.10>
- Hagedorn, G., Mietchen, D., Morris, R. A., Agosti, D., Penev, L., Berendsohn, W. G., & Hobern, D. (2011). Creative Commons licenses and the non-commercial condition: Implications for the re-use of biodiversity information. *ZooKeys*, (150), 127–49. <https://doi.org/10.3897/zookeys.150.2189>
- Hoorn, E. (2006). *Creative Commons Licences for cultural heritage institutions- A Dutch perspective*.
- Hua, J. J. (2014). *Toward a more balanced approach: Rethinking and readjusting copyright systems in the digital network era. Toward a More Balanced Approach: Rethinking and Readjusting Copyright Systems in the Digital Network Era*. <https://doi.org/10.1007/978-3-662-43517-5>
- Ibrahim, A. B. (2004). *Book deep in knowledge*. New Sunday Times.
- Kennisland, J. B. (2018). The Accuracy of Rights Statements on Europeana.
- Kim, M. (2007). The creative commons and copyright protection in the digital era: Uses of creative commons licenses. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 187–209. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00392.x>
- Kuhlen, R. (2013). Copyright Issues in the European Union – Towards a science- and education-friendly copyright Introduction - Institutional background for copyright regulation in the, (0503), 1–20.
- Lamlert, W. (2014). Creative Commons License: Can Educators Gain Benefits in the Digital Age? *International Association for Development of the Information Society*, 277–282.
- Loach, K. Roweley, J. Griffiths, J. (2016). Cultural sustainability as a strategy for the survival of museums and libraries. *International Journal of Cultural Policy*, 23(2), 186–198. <https://doi.org/10.1080/10286632.2016.1184657>
- Lotts, M. (2011). Copyright, Fair Use and the Creative Commons in the 21st century, 7(2). Retrieved from http://opensiuc.lib.siu.edu/morris_articles
- Morell, M. F. (2012). The Free Culture and 15M Movements in Spain: Composition, Social Networks and Synergies. *Social Movement Studies*, 11(3–4), 386–392. <https://doi.org/10.1080/14742837.2012.710323>
- Nauta, G. J., & Heuvel, W. Van Den. (2017). Europeana DSI 2 – Access to Digital Resources of European Heritage.

- Open Knowledge Foundation. (2018). Digital meets Culture, 9–10.
- Open Policy Network. (2016). Global Open Policy Report, 1–83.
- Pekel, J. (2014). Democratising the Rijksmuseum: Why Did the Rijksmuseum Make Available their Highest Quality Material without Restrictions, and What are the Results?, 15. Retrieved from <https://pro.europeana.eu/post/democratising-the-rijksmuseum>
- Pekel, J., Fallon, J., & Kamenov, L. (2015). Public Sector Information in Cultural Heritage Institutions. European Public Sector Information Platform.
- Purday, J. (2009). Think culture: Europeana.eu from concept to construction. *Electronic Library*, 27(6), 919–937.
- Ross, S., Sharp, R., McKinney, P., Gow, A., Economou, M., Duffy, C., ... The, N. W. G. O. B. P. (2002). Guide to Good Practice in the Digital Representation and Management of Cultural Heritage Materials, 237. <https://doi.org/10.1515/MFIR.2002.131>
- Saleh, F. (2014). Cultural Heritage in the Digital Age. *Encyclopedia of Global Archaeology*, (October), 1864–1867. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-0465-2_1922
- Sanderhoff, M. (2014). Sharing is Caring: Openness and sharing in the cultural heritage sector.
- Sartori, A. (2016). Towards an intellectual history of digitization: Myths, dystopias, and discursive shifts in museum computing. *Digital Scholarship in the Humanities*, 31(2), 428–440.
- Schmidt, A. (2018). MGK Collection Online: The potential of Open Museum Collections. *Hamburger Journal Für Kulturanthropologie (HJK)*, 0(7), 25–39. Retrieved from <https://journals.sub.uni-hamburg.de/hjk/article/view/1191>
- Solodovnik, I., & Budroni, P. (2015). Preserving digital heritage: At the crossroads of Trust and Linked Open Data. *IFLA Journal*, 41(3), 251–264. <https://doi.org/10.1177/0340035215600453>
- Stamou, G., Patronos, S., & Sfakakis, M. (2017). Progress report for Greece 2015-2017 Digitisation : Organisation and funding, 1–19.
- Terras, M. (2015a). Cultural Heritage Information: Artefacts and Digitization Technologies. *Cultural Heritage Information*, 63–88.
- Terras, M. (2015b). Opening Access to Collections: the Making and Using of Open Digitised Cultural Content, 1–30.
- The National Archives. (2016). UK Government Licensing Framework for public sector information.
- UNESCO. (2011). Introduction to open access, 8688, 4–9.

<https://doi.org/10.3390/molecules170x0000x>

- UNESCO. (2016). Proceedings of the international symposium on the measurement of digital cultural products. Quebec.
- van der Linden, H. (2013). De impact van Europeana. In *Informatie aan Zee* (pp. 12–13). Oostende: Europeana.
- van Eechoud, M., & van der Wal, B. (2008). Creative Commons Licensing for Public Sector Information Opportunities and Pitfalls, 1–89. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1096564>
- Weber, R. H., & Chrobak, L. (2016). Legal Implications of Digital Heritagization. *Reset*, (6). <https://doi.org/10.4000/reset.826>
- Wu, M. M. (2017). Piece-by-piece review of digitize-and-lend projects through the lens of copyright and fair use. *Legal Reference Services Quarterly*, 36(2), 51–73. <https://doi.org/10.1080/0270319X.2017.1359059>
- Zuraidah, A. M. (2008). Establishing the national digital cultural heritage repository in Malaysia. *Library Review*, 57(7), 537–548. <https://doi.org/10.1108/00242530810894059>

Παραρτήματα

COUNTRY PROVIDER	FREE RE-USE				
	TOTAL OBJECTS	Public Domain	CC BY SA	CC0	CC BY
ALBANIA	12	12	0	0	0
AUSTRIA	691.023	431.398	198.221	41.652	41.652
BELGIUM	82.182	9.380	66.998	0	5.814
BOSNIA AND HERZEGOVINA	0	0	0	0	0
BULGARIA	86.842	21.844	0	55.715	9.283
CROATIA	19.235	19.216	0	0	19
CYPRUS	9	0	8	1	0
CZECH REPUBLIC	37.126	907	91	2	36.126
DENMARK	848.700	185.513	2	143.947	519.238
ESTONIA	305.245	93.129	151.264	60.852	0
FINLAND	558.719	33.260	0	558.719	10
FRANCE	166.490	36.286	0	108.884	503.144
FYROM	0	0	0	0	0
GEORGIA	0	0	0	0	0
GERMANY	1.109.340	442.178	444.211	23.386	201.166
GREECE	263.612	157.025	44.798	1	61.788
HOLY SEE (VATICAN CITY STATE)	0	0	0	0	0
HUNGARY	56.344	41.720	1.250	1.167	13.121
ICELAND	1.114	443	0	4	667
IRELAND	7.864	3.645	2.015	2.204	0
ISRAEL	1.592	1.592	0	0	0
ITALY	190.819	43.113	135.208	11.552	946
LATVIA	71.073	70.281	58	0	734
LITHUANIA	48.665	30.202	220	164	18.069
LUXEMBOURG	27.283	27.278	0	5	0
MALTA	75	66	0	9	0
MOLDOVA	4.300	4.300	0	0	0
MONTENEGRO	79	1	0	78	0
NETHERLANDS	7.343.055	1.289.114	671.647	5.057.234	671.547
NORWAY	3.408.324	2.568.147	230.572	505.526	104.079
POLAND	1.783.261	1.780.979	674	197	1.411
PORTUGAL	105.876	99.484	0	12	6.380
ROMANIA	122.060	110.290	2.057	9.711	2
RUSSIA	28.778	28.778	0	0	0
SERBIA	23.205	22.327	0	642	236
SLOVAKIA	56.449	24.194	25.782	6.473	0
SLOVENIA	153.409	153.254	5	148	2
SPAIN	1.924.199	1.651.121	15.929	256.695	82.322
SWEDEN	1.880.229	1.111.800	308.190	40.790	419.449
SWITZERLAND	12.532	76	0	12.456	0
TURKEY	0	0	0	0	0
UKRAINE	1.694	1.694	0	0	0
UNITED KINGDOM	2.727.037	100.708	26.286	14.016	2.586.027

Πίνακας 10: Ελεύθερη χρήση τεκμηρίων ανά χώρα προέλευσης

COUNTRY PROVIDER	LIMITED REUSE				
	TOTAL OBJECTS	CC BY NC SA	CC BY NC ND	CC BY ND	CC BY NC
ALBANIA	0	0	0	0	0
AUSTRIA	476.103	44.511	12.584	7.848	4.763
BELGIUM	317.189	228.739	77.620	0	10.830
BOSNIA AND HERZEGOVINA	27	0	27	0	0
BULGARIA	14.257	14.183	72	0	0
CROATIA	11.306	6	11.037	0	263
CYPRUS	1.381	0	1.381	0	0
CZECH REPUBLIC	154.113	31.276	9.860	1	33.388
DENMARK	668.804	23.197	645.607	0	0
ESTONIA	26.785	3	7	0	26.775
FINLAND	58.210	0	0	58.210	0
FRANCE	2.861.657	119.749	58.886	619	6.997
FYROM	331	0	331	0	0
GEORGIA	0	0	0	0	0
GERMANY	1.828.402	704.739	72.072	361	32.324
GREECE	251.685	19.771	90.999	10.153	131.577
HOLY SEE (VATICAN CITY STATE)	0	0	0	0	0
HUNGARY	179.682	4.677	168.821	12	6.172
ICELAND	662	662	0	0	0
IRELAND	28.544	18.560	9.589	0	395
ISRAEL	0	0	0	0	0
ITALY	70.447	42.696	23.969	0	3.812
LATVIA	73	0	4	0	69
LITHUANIA	0	0	0	0	0
LUXEMBOURG	98	97	91	0	0
MALTA	994	0	994	0	0
MOLDOVA	0	0	0	0	0
MONTENEGRO	0	0	0	0	0
NETHERLANDS	686.848	491.929	20.664	692	173.563
NORWAY	502.973	34.825	458.006	458.006	5.750
POLAND	713	106	390	112	105
PORTUGAL	95.299	2.621	2.646	0	1.020
ROMANIA	5.419	5.240	741	0	115
RUSSIA	0	0	0	0	0
SERBIA	36.762	4.437	31.286	0	1.039
SLOVAKIA	17.345	1.056	0	0	16.289
SLOVENIA	28.551	0	2.951	2.257	23.343
SPAIN	1.975.983	715.088	1.075.737	24.792	144.263
SWEDEN	1.306.187	39.776	983.082	66	283.263
SWITZERLAND	34.951	33.297	0	100	1.554
TURKEY	240	0	0	0	240
UKRAINE	0	0	0	0	0
UNITED KINGDOM	757.964	687.307	2.132	0	10.815

Πίνακας 11: Περιορισμένη χρήση τεκμηρίων ανά χώρα προέλευσης

COUNTRY PROVIDER	NO RE-USE			
	TOTAL OBJECTS	COPYRIGHT NOT EVALUATED	IN COPYRIGHT	RIGHTS RESERVED FREE ACCESS
ALBANIA	302	0	302	0
AUSTRIA	1.113.701	652.800	460.901	0
BELGIUM	1.087.487	116	1.087.371	0
BOSNIA AND HERZEGOVINA	0	0	0	0
BULGARIA	15.359	14.534	825	0
CROATIA	85.346	0	85.336	10
CYPRUS	41.284	0	41.284	0
CZECH REPUBLIC	673.643	0	673.643	0
DENMARK	160.815	0	160.815	0
ESTONIA	199.426	145.737	53.689	0
FINLAND	355.799	0	355.799	0
FRANCE	1.461.867	0	1.461.866	0
FYROM	56	0	56	0
GEORGIA	50	0	50	0
GERMANY	2.713.739	18.582	2.695.157	0
GREECE	257.491	158	256.472	861
HOLY SEE (VATICAN CITY STATE)	199	0	199	0
HUNGARY	613.298	67.085	546.213	0
ICELAND	8.246	0	8.246	0
IRELAND	85.807	0	85.807	0
ISRAEL	19.698	0	19.608	0
ITALY	2.756.052	8	2.765.044	0
LATVIA	72.273	938	71.335	0
LITHUANIA	136.463	0	136.463	0
LUXEMBOURG	38.241	0	38.238	3
MALTA	54.096	0	54.096	0
MOLDOVA	18	0	18	0
MONTENEGRO	4	0	4	0
NETHERLANDS	2.408.561	752	2.407.807	0
NORWAY	1.200.938	581	1.199.812	0
POLAND	1.278.214	0	1.278.214	0
PORTUGAL	95.299	197	95.102	0
ROMANIA	18.499	0	18.499	0
RUSSIA	434	0	434	0
SERBIA	8.222	0	8.222	0
SLOVAKIA	23.221	0	23.216	5
SLOVENIA	360.699	52.671	308.028	0
SPAIN	889.186	26.810	858.131	0
SWEDEN	251.758	49.231	202.124	313
SWITZERLAND	83.398	0	83.398	0
TURKEY	2.352	0	2.352	0
UKRAINE	22	0	22	0
UNITED KINGDOM	1.528.012	132.124	1.395.888	0

Πίνακας 12: Άδειες με προστασία πνευματικών δικαιωμάτων ανά χώρα προέλευσης

COUNTRIES	GLAM PARTNERS	TYPE OF INSTITUTIONS
ALBANIA	AQSHF Albania	Archive
ALBANIA	National Library of Albania	Library

AUSTRIA	Österreichische Nationalbibliothek - Austrian National Library	Library
AUSTRIA	RBB AIT DISMARC	Research
AUSTRIA	Biologiezentrum der Oberoesterreichischen Landesmuseen	Museum
AUSTRIA	University of Vienna	Library
AUSTRIA	Albertina	Museum
AUSTRIA	Vorarlberger Landesbibliothek	Library
AUSTRIA	MAK - Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst	Museum
AUSTRIA	University of Vienna, Institute for Botany - Herbarium WU	Research
AUSTRIA	Ubi erat lupa	Research
AUSTRIA	Kulturpool	Museum
AUSTRIA	Österreichisches Staatsarchiv	Archive
AUSTRIA	Österreichische Mediathek	Library
AUSTRIA	IMAGNO brandstätter images GesmbH	Archive
AUSTRIA	Institut für Realienkunde	Research
AUSTRIA	Theatermuseum Wien	Museum
AUSTRIA	VGA	Archive
AUSTRIA	Faculty of Arts and Humanities at the University of Graz	Research
AUSTRIA	University of Graz, Institute of Plant Sciences - Herbarium GZU	Research
AUSTRIA	Wien Museum	Museum
AUSTRIA	Kunsthistorisches Museum	Museum
BELGIUM	Catwalkpictures	Gallery
BELGIUM	Ghent University Library	Library

BELGIUM	KIK-IRPA, Brussels (Belgium)	Museum
BELGIUM	RTBF (Radio Télévision Belge Francophone)	Archive
BELGIUM	Amsab-Institute of Social History	Museum
BELGIUM	Botanic Garden Meise, Belgium	Museum
BELGIUM	Online catalogus Carmentis	Museum
BELGIUM	KU Leuven	Library
BELGIUM	ModeMuseum Provincie Antwerpen	Archive
BELGIUM	Royal Library of Belgium	Library
BELGIUM	Sportimonium vzw	Museum
BELGIUM	Direction des Monuments et des Sites de la Région de Bruxelles-Capitale	Museum
BELGIUM	Musées Royaux d'Art et d'Histoire	Museum
BELGIUM	KMKG-MRAH	Museum
BELGIUM	Royal Museum for central Africa, Tervuren	Museum
BELGIUM	Royal Museum for Central Africa	Museum
BELGIUM	Museum Plantin-Moretus Prentenkabinet	Museum
BELGIUM	Het Stadsmus, Hasselt	Museum
BELGIUM	Shoes or no shoes	Museum
BELGIUM	Nationaal Jenevermuseum, Hasselt	Museum
BOSNIA AND HERZEGOVINA	National Library of Bosnia and Herzegovina	Library
BULGARIA	Public Library - Varna	Library
BULGARIA	NALIS Foundation	Library
BULGARIA	WebFolk Bulgaria	Research
BULGARIA	Central Library of the Bulgarian Academy of Sciences	Library

BULGARIA	Bulgariana	Research
BULGARIA	Централна библиотека на БАН	Library
BULGARIA	National Library of Bulgaria	Library
BULGARIA	Регионална библиотека ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ - Русе / Public Library - Rousse	Library
BULGARIA	National Institute of Archaeology and Mu- seum	Museum
BULGARIA	Библиотека РОДИНА - Стара Загора / Library Rodina - Stara Zagora	Library
BULGARIA	Antient Objects	Museum
BULGARIA	Институт за балканистика с Център по тракология	Research
BULGARIA	Библиотека РОДИНА - Стара Загора	Library
BULGARIA	Public Library - Dobrich	Library
BULGARIA	Регионална библиотека ХРИСТО СМИРНЕНСКИ - Хасково / Public Library - Haskovo	Library
BULGARIA	Bulgaria and the Slavic Peoples - 2	Library
BULGARIA	Art Gallery of Kazanlak	Gallery
BULGARIA	Old Sofia	Museum
BULGARIA	Институт за литература Българска академия на науките	Research
BULGARIA	Институт за български език при БАН	Research
CROATIA	Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb	Museum
CROATIA	National and University Library in Zagreb	Library
CROATIA	Croatian Academy of Sciences and Arts	Research
CROATIA	Gradska knjiznica Rijeka	Library

CROATIA	Ministry of Culture of the Republic of Croatia	Archive
CROATIA	Museum of Contemporary Art Zagreb, Croatia	Museum
CROATIA	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	Library
CROATIA	University of Zagreb	Library
CROATIA	University of Rijeka	Library
CROATIA	The Zagreb City Libraries	Library
CROATIA	Josip Juraj Strossmayer University of Osijek. Faculty of Civil Engineering	Library
CROATIA	University of Split	Library
CROATIA	University of Zadar	Library
CROATIA	University of Dubrovnik	Library
CROATIA	Hrvatski državni arhiv	Archive
CROATIA	University of Zadar. Department of Archaeology	Library
CYPRUS	Library of Cyprus University of Technology	Library
CYPRUS	University of Cyprus	Library
CYPRUS	Press and Information Office, Republic of Cyprus	Archive
CYPRUS	The Cyprus Institute - STARC	Research
CYPRUS	Cyprus Food and Nutrition Museum (Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής)	Museum
CYPRUS	Cyprus Library	Library
CYPRUS	Cyprus Ministry of Education and Culture	Archive
CYPRUS	Press and Information Office	Archive
CZECH REPUBLIC	Národní památkový ústav	Museum

CZECH REPUBLIC	Česká Televize	Archive
CZECH REPUBLIC	Arts and Theatre Institute	Research
CZECH REPUBLIC	Národní knihovna České republiky	Library
CZECH REPUBLIC	eSbírky	Museum
CZECH REPUBLIC	Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty UK v Praze	Archive
CZECH REPUBLIC	National Library of Czech Republic	Library
CZECH REPUBLIC	Národní muzeum	Museum
CZECH REPUBLIC	Universidad Complutense de Madrid	Library
CZECH REPUBLIC	Свято-Троицкая Сергиева Лавра	Museum
CZECH REPUBLIC	Universitätsbibliothek Heidelberg	Library
CZECH REPUBLIC	Bibl. Nazionale Centrale Di Firenze	Library
CZECH REPUBLIC	Národní filmový archiv	Archive
CZECH REPUBLIC	Východočeské muzeum v Pardubicích	Museum
CZECH REPUBLIC	Slezské zemské muzeum	Museum
CZECH REPUBLIC	Uměleckoprůmyslové museum v Praze	Museum
CZECH REPUBLIC	Biblioteca Nacional de España	Library

CZECH REPUBLIC	Virtuální muzeum	Museum
CZECH REPUBLIC	Vilniaus Universiteto Biblioteka	Library
CZECH REPUBLIC	Jewish Museum in Prague	Museum
DENMARK	Kulturarvsstyrelsen	Museum
DENMARK	The Royal Library: The National Library of Denmark and Copenhagen University Library	Library
DENMARK	The Danish Agency for Culture	Museum
DENMARK	Det Danske Filminstitut	Museum
DENMARK	Den Gamle By	Museum
DENMARK	Statens Museum for Kunst	Museum
DENMARK	Arbejdermuseet & ABA	Museum
DENMARK	POLFOTO	Gallery
DENMARK	Danish Broadcasting Corporation	Archive
DENMARK	Natural History Museum of Denmark	Museum
DENMARK	Frederiksberg Stadsarkiv	Archive
DENMARK	Statsbiblioteket	Library
DENMARK	Lokalhistorisk Arkiv Gentofte	Archive
DENMARK	Roskilde lokalhistoriske Arkiv	Archive
DENMARK	Lokalhistorisk Arkiv, Silkeborg	Archive
DENMARK	Aarhus Stadsarkiv	Archive
DENMARK	Midtdjurs Lokalarkiv	Archive
DENMARK	Rødovre Kommunes Lokalhistoriske Samling	Archive
DENMARK	Det Lokalhistoriske Arkiv i Herning	Archive

DENMARK	Vallensbæk Bibliotek	Library
ESTONIA	Rahvusarhiiv	Archive
ESTONIA	National Library of Estonia	Library
ESTONIA	Eesti Rahvusringhääling	Archive
ESTONIA	Institute of Geology at TUT	Research
ESTONIA	Muis -Museums Public Portal	Museum
ESTONIA	University of Tartu	Library
ESTONIA	Muinsuskaitseamet Estonian National Heritage Board	Museum
ESTONIA	Eesti Maanteemuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Põllumajandusmuuseum	Museum
ESTONIA	Hiiumaa Muuseumid SA	Museum
ESTONIA	Eesti Kunstimuuseum	Museum
ESTONIA	Tallinna Linnamuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Spordimuuseum	Museum
ESTONIA	Võrumaa Muuseum	Museum
ESTONIA	Harjumaa Muuseum	Museum
ESTONIA	Dr.Fr.R.Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Tuletõrjemuuseum	Museum
ESTONIA	Eesti Piimandusmuuseum	Museum
FINLAND	National Library of Finland	Library
FINLAND	National Board of Antiquities	Museum

FINLAND	Lusto - The Finnish Forest Museum	Museum
FINLAND	Finnish Museum of Natural History	Museum
FINLAND	The Military Archives of Sweden	Archive
FINLAND	Työväen Arkisto	Archive
FINLAND	Finnish National Gallery	Gallery
FINLAND	Svenska litteratursällskapet i Finland	Archive
FINLAND	Helinä Rautavaaran museo	Museum
FINLAND	Kansallinen Audiovisuaalinen Arkisto	Archive
FINLAND	Museovirasto	Museum
FINLAND	Designmuseo	Museum
FINLAND	Kansallisarkisto	Archive
FRANCE	National Library of France	Library
FRANCE	Ministère de la culture et de la communication, Médiathèque de l'architecture et du patrimoine	Library
FRANCE	Muséum national d'Histoire naturelle	Museum
FRANCE	Institut National de l'Audiovisuel	Research
FRANCE	Ministère de la culture et de la communication, Musées de France	Museum
FRANCE	Ministère de la culture et de la communication, conservations régionales des monuments historiques	Museum
FRANCE	Archives départementales de la Gironde	Archive
FRANCE	Ministère de la culture et de la communication, services régionaux de l'archéologie	Museum
FRANCE	Archives Départementales de la Gironde	Archive
FRANCE	Bibliothèque interuniversitaire de santé, Paris	Library

FRANCE	Parisienne de Photographie	Gallery
FRANCE	Les Arts Décoratifs, Paris, France	Gallery
FRANCE	Bibliothèque de l'Alliance israélite universelle	Library
FRANCE	CNRS-CREM	Archive
FRANCE	National and University Library of Strasbourg	Library
FRANCE	Cité de la musique	Museum
FRANCE	IRCAM-Institut de Recherche et Coordination Acoustique/Musique	Research
FRANCE	Bibliothèque de l'INHA	Library
FRANCE	Bibliothèque Medem - Maison de la Culture Yiddish	Library
FRANCE	Centre Français des Musiques Juives	Museum
FYROM	National and University Library St. Kliment Ohridski	Library
FYROM	Kinoteka na Makedonija	Archive
GEORGIA	The National Parliamentary Library of Georgia	Library
GERMANY	Deutsche Fotothek	Library
GERMANY	Bavarian State Library	Library
GERMANY	Bibliothek der Friedrich-Ebert-Stiftung	Library
GERMANY	Stadtgeschichtliches Museum Leipzig	Museum
GERMANY	German Archaeological Institute	Research
GERMANY	Botanic Garden and Botanical Museum Berlin-Dahlem	Museum
GERMANY	Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz	Library
GERMANY	Archiv der sozialen Demokratie (AdsD)	Archive

GERMANY	Hamburg State Library	Library
GERMANY	Arachne	Research
GERMANY	Architekturmuseum der Technischen Universität Berlin in der Universitätsbibliothek	Museum
GERMANY	Deutsches Filminstitut - DIF	Museum
GERMANY	Universitätsbibliothek JCS Frankfurt am Main	Library
GERMANY	Spielzeugmuseum der Stadt Nürnberg (Museum Lydia Bayer)	Museum
GERMANY	Epigraphische Datenbank Heidelberg	Research
GERMANY	Natural History Museum, Vienna - Herbarium W	Museum
GERMANY	Bildarchiv Foto Marburg	Archive
GERMANY	Landesarchiv Baden-Württemberg	Archive
GERMANY	Deutsche Welle	Archive
GERMANY	Architekturmuseum der Technischen Universität München	Museum
GREECE	University of Patras	Archive
GREECE	Hellenic Literary and Historical Archive (E.L.I.A.)	Library
GREECE	Library and Information Center, University of Patras	Library
GREECE	The Jewish Museum of Greece	Museum
GREECE	ERT SA	Archive
GREECE	Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας Θράκης	Museum
GREECE	BiblioNet	Library
GREECE	Benaki Museum	Museum

GREECE	Music Library of Greece of The Friends of Music Society	Library
GREECE	Peloponnesian Folklore Foundation	Library
GREECE	Aikaterini Laskaridis Foundation	Museum
GREECE	Contemporary Social History Archives (ASKI)	Archive
GREECE	Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων	Archive
GREECE	National Gallery - Alexandros Soutzos Museum, Athens	Gallery
GREECE	Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος	Archive
GREECE	General Secretariat for Culture, Hellenic Ministry of Education and Religious Affairs, Culture and Sports	Archive
GREECE	Σύλλογος Φίλων Ιδρυμάτων Στέφανου Κότσιανου	Archive
GREECE	Veria Central Public Library	Library
GREECE	Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών	Library
GREECE	Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ)	Museum
HOLY SEE (VATICAN CITY STATE)	Biblioteca Apostolica Vaticana	Library
HUNGARY	National Audiovisual Archive of Hungary	Archive
HUNGARY	Open Society Archives at Central European University	Archive
HUNGARY	Hungarian Theatre Museum and Institute, OSZMI	Museum
HUNGARY	Dr. Kovács Pál County Library	Library
HUNGARY	National Széchényi Library - Digital Archive of Pictures	Library

HUNGARY	Balaton Museum – Keszthely	Museum
HUNGARY	National Széchényi Library - Hungarian Electronic Library	Library
HUNGARY	The University and National Library of Debrecen	Library
HUNGARY	Museum of Fine Arts - Hungarian National Gallery, Budapest	Gallery
HUNGARY	Petőfi Literary Museum	Museum
HUNGARY	Thorma János Museum	Museum
HUNGARY	Gróf Esterházy Károly Museum - Pápa	Museum
HUNGARY	Katona József Library	Library
HUNGARY	Békés County Knowledge Centre and Library	Library
HUNGARY	Palóc Museum	Museum
HUNGARY	Museum of Applied Arts, Budapest	Museum
HUNGARY	Hungarian Open Air Museum	Museum
HUNGARY	Domokos Kuny Museum - Tata	Museum
HUNGARY	Csorba Győző Library	Library
HUNGARY	II. Rákóczi Ferenc County Library	Library
ICELAND	National and University Library of Iceland	Museum
ICELAND	The National Architectural Heritage Board	Museum
ICELAND	The Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies	Research
ICELAND	The Archaeological Heritage Agency of Iceland	Museum
ICELAND	The Arnamagnæan Institute	Research
IRELAND	National Inventory of Architectural Heritage	Archive
IRELAND	National Library of Ireland	Library

IRELAND	The Discovery Programme	archive
IRELAND	Comhaltas Traditional Music Archive	Archive
IRELAND	Irish Traditional Music Archive	Archive
IRELAND	University College Dublin, UCD Library	Library
IRELAND	Trinity College Dublin	Library
IRELAND	Local Government Management Agency	archive
IRELAND	The Oireachtas Library & Research Service	Library
IRELAND	Raidió Teilifís Éireann	Archive
IRELAND	Dublin Institute of Advanced Studies	research
IRELAND	The Royal Irish Academy	Research
IRELAND	The Chester Beatty Library	Library
IRELAND	Royal Irish Academy	Research
IRELAND	Crawford Gallery	Gallery
IRELAND	James Hardiman Library, NUI Galway	Library
IRELAND	ICM & Ard-Media	Archive
IRELAND	Comhaltas Ceoltóirí Éireann	Museum
IRELAND	National Print Museum	Museum
IRELAND	Irish Film Archive	Archive
ISRAEL	National Library of Israel	Library
ISRAEL	The Israel Museum, Jerusalem	Museum
ISRAEL	Bezalel Academy of Arts and Design	Research
ITALY	SAN - Sistema Archivistico Nazionale	Archive
ITALY	Cinecittà Luce S.p.A.	Research
ITALY	Internet Culturale	Library
ITALY	Istituto Sturzo, Roma	Research

ITALY	Internet Culturale - Biblioteca Braidense Milano	Library
ITALY	Biblioteca nazionale centrale di Roma	Library
ITALY	Fondazione Biblioteca Europea di Informazione e Cultura (BEIC)	Library
ITALY	Department of Life Sciences, University of Trieste	Library
ITALY	LUCE	Research
ITALY	Central Institute for the Union Catalogue of Italian Libraries	Library
ITALY	Internet Culturale / CulturalItalia	Library
ITALY	Epigraphic Database Roma	Research
ITALY	MuseiD-Italia	Museum
ITALY	Fondazione Luigi Micheletti	Research
ITALY	Regione Piemonte	Archive
ITALY	Dario Fo & Franca Rame Archive, CTFR, Milano, Italia	Archive
ITALY	Epigraphic Dabatase Bari	Research
ITALY	Cineteca di Bologna	Library
ITALY	Archivio Franca Rame - Dario Fo	Archive
ITALY	Archivio di Stato di Venezia - Judaica-europeana	Archive
LATVIA	National Library of Latvia	Library
LATVIA	Latvijas laikmetīgās mākslas centrs (LCCA)	Museum
LATVIA	Turaidas muzejrezervāts	Museum
LATVIA	Ventspils muzejs	Museum
LATVIA	Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs	Museum

LATVIA	Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs	Museum
LATVIA	Viļānu novadpētniecības muzejs	Museum
LATVIA	Latvijas Nacionālais vēstures muzejs	Museum
LATVIA	Latgales kultūrvēstures muzejs	Museum
LATVIA	Salacgrīvas muzejs	Museum
LATVIA	Ainažu jūrskolas muzejs	Museum
LATVIA	Naukšēnu Cilvēkmuzejs	Museum
LATVIA	Latvijas Nacionālais mākslas muzejs	Museum
LATVIA	Valmieras novadpētniecības muzejs	Museum
LATVIA	VA Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs	Museum
LATVIA	Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs	Museum
LATVIA	Aizputes novadpētniecības muzejs	Museum
LATVIA	Jaunpils muzejs	Museum
LATVIA	Pāvilostas Novadpētniecības muzejs	Museum
LATVIA	Mākslas muzejs "Rīgas Birža"	Museum
LITHUANIA	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka / Martynas Mažvydas National Library of Lithuania	Library
LITHUANIA	Vilnius University Faculty of Communication	Library
LITHUANIA	Lietuvos dailės muziejus / Lithuanian Art Museum	Museum
LITHUANIA	Šiaulių „Aušros“ muziejus / Šiauliai Aušros Museum	Museum
LITHUANIA	LMTA (DIZI)	Library
LITHUANIA	Klaipėdos aps. I.Simonaitytės VB / Klaipėda County I. Simonaitytė Public Library	Library

LITHUANIA	Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus / Lithuanian Theatre, Music and Cinema Museum	Museum
LITHUANIA	Šiaulių aps. Povilo Višinskio VB / Povilas Višinskis Šiauliai County Public Library	Library
LITHUANIA	Lietuvos valstybės istorijos archyvas / Lithuanian State Historical Archives	Archive
LITHUANIA	Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka / Library of the Lithuanian Academy Sciences	Library
LITHUANIA	Lietuvos dailės muziejus	Museum
LITHUANIA	Panevėžio aps. Gabrielės Petkevičaitės-Bitės VB / Gabrielė Petkevičaitė-Bitė Panevėžys County Public Library	Library
LITHUANIA	Lietuvos jūrų muziejus / Lithuanian Sea Museum	Museum
LITHUANIA	Maironio lietuvių literatūros muziejus / Maironis Lithuanian Literature Museum	Museum
LITHUANIA	Kauno aps. VB / Kaunas County Public Library	Library
LITHUANIA	Rokiškio krašto muziejus / Rokiškis Area Museum	Museum
LITHUANIA	Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus / M. K. Čiurlionis National Museum of Art	Museum
LITHUANIA	Kauno IX forto muziejus / Kaunas 9th Fort Museum	Museum
LITHUANIA	Lietuvos centrinis valstybės archyvas	Archive
LUXEMBOURG	National Library of Luxembourg	Library
LUXEMBOURG	Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe	Library

LUXEMBOUR G	Musée national d'histoire et d'art Luxembourg	Museum
LUXEMBOUR G	Centre national de littérature	Archive
LUXEMBOUR G	Mudam Luxembourg	Museum
MALTA	Joseph Zammit	Research
MALTA	Heritage Malta	Museum
MALTA	Malta Aviation Museum Foundation	Museum
MALTA	Maltamigration	Museum
MALTA	Alex Vella Gera	Archive
MALTA	National Library of Malta	Library
MALTA	Pubblikazzjonijiet Kamaleontici	Library
MALTA	Expo @ Acrosslimits	Library
MALTA	National Archives of Malta	Archive
MALTA	National Museum of Fine Arts - MUZA (Heritage Malta)	Museum
MALTA	JJP	Research
MALTA	St. John's Co-Cathedral Foundation	Museum
MOLDOVA	National Library of the Republic of Moldova	Library
MONTENEGRO	National library of Montenegro "Đurđe Crnojević"	Library
NETHERLAND S	National Library of the Netherlands	Library
NETHERLAND S	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Museum
NETHERLAND S	Nederlands Instituut voor Militaire Historie	Museum

NETHERLAND S	Haags Gemeentearchief	Archive
NETHERLAND S	Rijksmuseum	Museum
NETHERLAND S	Noord-Hollands Archief	Archive
NETHERLAND S	Regionaal Archief Nijmegen	Archive
NETHERLAND S	Naturalis Biodiversity Center	Research
NETHERLAND S	Zeeuwse Bibliotheek	Library
NETHERLAND S	Vereniging De Hollandsche Molen	Research
NETHERLAND S	Nieuwland Erfgoed Centrum	Museum
NETHERLAND S	Gemeentearchief Zaanstad	Library
NETHERLAND S	Museon	Museum
NETHERLAND S	Het Nationaal Glasmuseum	Library
NETHERLAND S	Gemeentearchief Weert	Archive
NETHERLAND S	NIOD	Archive
NETHERLAND S	Gooi en Vecht Historisch	Archive
NETHERLAND S	Gemeentearchief Roosendaal	Archive
NETHERLAND S	IMSLP/Petrucci Music Library	Library

NETHERLANDS	Nationaal Archief, Den Haag	Archive
NORWAY	The National Archives of Norway	Archive
NORWAY	Norsk Folkemuseum	Museum
NORWAY	Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane	Archive
NORWAY	FylkesFOTOarkivet i Møre og Romsdal	Archive
NORWAY	Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS	Archive
NORWAY	Domkirkeodden	Museum
NORWAY	Romsdalsmuseet	Museum
NORWAY	Oslo Museum	Museum
NORWAY	Sverresborg Trøndelag Folkemuseum	Museum
NORWAY	Akershusbasen	Museum
NORWAY	Norsk Teknisk Museum	Museum
NORWAY	NTNU Vitenskapsmuseet	Museum
NORWAY	Nordlandsmuseet	Museum
NORWAY	Norsk jernbanemuseum	Museum
NORWAY	Telemark Museum	Museum
NORWAY	Stiftelsen Nordmøre Museum	Museum
NORWAY	Nord-Troms Museum	Museum
NORWAY	Norsk Luftfartsmuseum	Museum
NORWAY	Glomdalsmuseet	Museum
NORWAY	Telemuseet	Museum
POLAND	Biblioteka Narodowa	Library
POLAND	e-biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego	Library
POLAND	Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa	Library

POLAND	Śląska Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Małopolska Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Pictures-bank.eu (ICIMSS)	Research
POLAND	Biblioteka Cyfrowa - Regionalia Ziemi Łódzkiej	Library
POLAND	Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"	Museum
POLAND	Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego	Archive
POLAND	Filmoteka Narodowa	Archive
POLAND	Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Bałtycka Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Biblioteka Cyfrowa Ośrodka KARTA	Library
POLAND	Pomorska Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Podlaska Biblioteka Cyfrowa	Library
POLAND	Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa "Pomerania"	Library
POLAND	Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych	Archive
POLAND	Radomska Biblioteka Cyfrowa	Library
PORTUGAL	Instituto de Investigação Científica Tropical	Research
PORTUGAL	Fundação Mário Soares	Museum
PORTUGAL	ECOMUSEU Municipal do Seixal	Museum
PORTUGAL	Biblioteca Nacional de Portugal	Library
PORTUGAL	Direção Regional da Cultura dos Açores	Archive
PORTUGAL	Universidade do Porto	Library

PORTUGAL	Museu do Fado	Museum
PORTUGAL	Fundação Portuguesa das Comunicações	Museum
PORTUGAL	MUDE - Museu do Design e da Moda, Colecção Francisco Capelo	Museum
PORTUGAL	Fundação Calouste Gulbenkian - Portugal	Museum
PORTUGAL	Aveiro City Museum	Museum
PORTUGAL	Fundação Museu Nacional Ferroviário	Museum
PORTUGAL	Escola Superior de Música, Artes e Espectáculo do Porto, ESMAE-IPP, Porto, Portugal	Museum
PORTUGAL	Teatro Nacional D. Maria II - Biblioteca Arquivo	Library
PORTUGAL	Arquivo Municipal de Lisboa	Archive
PORTUGAL	Instituto dos Museus e da Conservação	Museum
PORTUGAL	Fundação Robinson	Museum
PORTUGAL	Município de Aveiro - Biblioteca Municipal	Library
PORTUGAL	Casa Fernando Pessoa	Museum
PORTUGAL	Fundação de Serralves	Museum
ROMANIA	Lucian Blaga Central University Library, Cluj-Napoca, Romania	Library
ROMANIA	INP - National Heritage Institute, Bucharest	Archive
ROMANIA	Biblioteca Academiei Române	Library
ROMANIA	Romanian Television	Archive
ROMANIA	National Library of Romania	Library
ROMANIA	Biblioteca Județeană "Alexandru D. Xenopol" Arad	Library
ROMANIA	Biblioteca Județeană "Panait Istrati" Brăila	Library
ROMANIA	Universitatea Babes Bolyai	Library

ROMANIA	Arhivele Naționale Istorice Centrale	Archive
ROMANIA	Biblioteca Județeană "G. T. Kirileanu" Neamț	Library
ROMANIA	Colecția muzeală a Arhiepiscopiei Ortodoxe - ALBA IULIA	Library
ROMANIA	Muzeul Național al Unirii - ALBA IULIA	Museum
ROMANIA	Biblioteca Județeană "Octavian Goga" Cluj	Library
ROMANIA	The Association of Hungarian Folk Dance from Romania, Sfântu Gheorghe	Archive
ROMANIA	Images of Old Cluj	Archive
ROMANIA	Muzeul Județean Buzău, România	Museum
ROMANIA	Library of the "Lucian Blaga" University of Sibiu	Library
ROMANIA	Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați	Library
ROMANIA	The Romanian Academy Library	Library
RUSSIA	Russian State Library	Library
RUSSIA	The National Library of Russia	Library
RUSSIA	Arkhangelsk Regional Scientific Library	Library
RUSSIA	Саратовский государственный художественный музей имени А.Н. Радищева / Saratov State Art Museum after A.N. Radishev	Museum
RUSSIA	National Library of the Udmurt Republic	Library
RUSSIA	State Leo Tolstoy Museum	Museum
RUSSIA	The National Library of Republic of Karelia	Library
RUSSIA	Merab Mamardashvili Foundation	Museum
RUSSIA	National Library of Russia	Library
RUSSIA	Museum - Cyclorama "Kursk Battle. Belgorod Direction"	Museum

SERBIA	National Library of Serbia	Library
SERBIA	University of Belgrade	Library
SERBIA	Museum of Applied Art, Belgrade	Museum
SERBIA	University library Svetozar Markovic, Belgrade	Library
SERBIA	БГБ, Одељење периодике	Archive
SERBIA	Biblioteka grada Beograda (Belgrade City Library)	Library
SERBIA	Jugoslovenska Kinoteka	Archive
SERBIA	БГБ, Одељење старе и ретке књиге и књиге о Београду	Library
SERBIA	RTV Vojvodina	Archive
SLOVAKIA	University of Tartu, Natural History Museum	Museum
SLOVAKIA	Museum of Geology, University of Tartu	Museum
SLOVAKIA	Divadelný ústav	Museum
SLOVAKIA	Institute of Botany of Slovak Academy of Sciences	Research
SLOVAKIA	Slovenský národný archív	Archive
SLOVAKIA	SNM - Múzeum Červený Kameň v Častej	Museum
SLOVAKIA	SNM - Múzeum bábkarských kultúr a hračiek hrad Modrý Kameň	Museum
SLOVAKIA	Slovak National Gallery	Gallery
SLOVAKIA	Univerzita Komenského Prírodovedecká fakulta Katedra aplikovanej a environmentálnej geofyziky	Research
SLOVAKIA	Slovak National Library	Library
SLOVENIA	National and University Library of Slovenia	Library
SLOVENIA	Arhiv Republike Slovenije	Archive

SLOVENIA	Narodna in univerzitetna knjižnica	Library
SLOVENIA	dlib.si - Digital Library of Slovenia	Library
SLOVENIA	eheritage.si, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije	Research
SLOVENIA	Slovenski etnografski muzej	Museum
SLOVENIA	Prirodoslovni muzej Slovenije (Slovenian Museum of Natural History)	Museum
SLOVENIA	Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, INDOK center (fototeka - diapozitivi), Slovenija	Archive
SLOVENIA	Slovenski etnografski muzej	Museum
SLOVENIA	Prirodoslovni muzej Slovenije	Museum
SLOVENIA	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije	Research
SLOVENIA	RTV SLO	Archive
SLOVENIA	Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, INDOK center (fototeka - steklene plošče), Slovenija	Archive
SLOVENIA	Osrednja knjižnica Celje	Library
SLOVENIA	Sigledal - portal slovenskega gledališča	Archive
SLOVENIA	Muzeum, Institute of Art Production, Mediation and Publishing, Ljubljana, Slovenia	Museum
SLOVENIA	Culture.si Photo Library	Library
SLOVENIA	Mestna knjižnica Ljubljana	Library
SLOVENIA	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Republike Slovenije	Archive
SLOVENIA	Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika	Library
SPAIN	Biblioteca Virtual de Prensa Histórica	Library

SPAIN	National Library of Spain	Library
SPAIN	Ajuntament de Girona	Gallery
SPAIN	CER.ES: Red Digital de Colecciones de museos de España	Museum
SPAIN	Complutense University Library of Madrid	Library
SPAIN	Galiciana: Biblioteca Digital de Galicia	Library
SPAIN	Instituto del Patrimonio Cultural de España	Museum
SPAIN	Repositorio Biblioteca virtual de Andalucía	Library
SPAIN	Biblioteca Virtual del Ministerio de Defensa	Library
SPAIN	Ayuntamiento de Murcia. Archivo Municipal	Archive
SPAIN	Gredos. Repositorio Documental de la Universidad de Salamanca	Library
SPAIN	TV3 Televisió de Catalunya (TVC)	Archive
SPAIN	Biblioteca Digital Memoria de Madrid	Library
SPAIN	Biblioteca Digital de Madrid	Library
SPAIN	Centro de Estudios de Castilla - La Mancha	Research
SPAIN	Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes	Library
SPAIN	FEDAC: Archivo de Fotografía Histórica de Canarias (BVPB)	Archive
SPAIN	Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura	Archive
SPAIN	Generalitat de Catalunya. Arxiu Nacional de Catalunya	Archive
SPAIN	Biblioteca Digital de Castilla y León	Library
SWEDEN	Riksantikvarieämbetet	Museum
SWEDEN	Världskulturmuseet	Museum
SWEDEN	Etnografiska museet	Museum
SWEDEN	Stiftelsen Nordiska museet	Museum

SWEDEN	Upplandsmuseet	Museum
SWEDEN	Malmö museer	Museum
SWEDEN	Örebro läns museum	Museum
SWEDEN	Bohusläns museum	Museum
SWEDEN	Vänersborgs museum	Museum
SWEDEN	Murberget Läns museet Västernorrland	Museum
SWEDEN	Armémuseum	Museum
SWEDEN	Kulturmagasinet, Helsingborgs museer	Museum
SWEDEN	Tekniska museet	Museum
SWEDEN	Nationalmuseum, Sweden	Museum
SWEDEN	Uppsala University	Library
SWEDEN	Riksarkivet	Archive
SWEDEN	Sjöhistoriska museet	Museum
SWEDEN	Göteborgs stadsmuseum	Museum
SWEDEN	Östasiatiska museet	Museum
SWEDEN	Statens historiska museum	Museum
SWITZERLAN D	Archäologie und Museum Baselland	Museum
SWITZERLAN D	Schweizerisches Sozialarchiv	Archive
SWITZERLAN D	Universität Bern	Library
SWITZERLAN D	Museen Muttenz	Museum
SWITZERLAN D	Médiathèque Valais - Martigny	Library
SWITZERLAN D	Central Library of Zurich	Library

SWITZERLAND	Dichter- und Stadtmuseum Liestal	Museum
SWITZERLAND	Musées lausannois	Museum
SWITZERLAND	Swiss Federal Archives, Bern	Archive
SWITZERLAND	Confederazione Generale Italiana del Lavoro	Research
SWITZERLAND	Ortsmuseum Lausen	Museum
SWITZERLAND	e-codices	Archive
SWITZERLAND	Stiftung Ortssammlung Gelterkinden	Research
SWITZERLAND	Zentralbibliothek Zürich	Library
SWITZERLAND	Musée Romain Lausanne-Vidy	Museum
SWITZERLAND	Dorfmuseum Bottmingen	Museum
SWITZERLAND	Ortsmuseum Binningen	Museum
SWITZERLAND	Ortsmuseum zum Feld, Reigoldswil	Museum
SWITZERLAND	Museum Laufental	Museum
SWITZERLAND	Heimatmuseum Aesch	Museum
TURKEY	Republic of Turkey Prime Ministry General Directorate of State Archives	Archive
TURKEY	Koç University Vehbi Koç Ankara Studies Research Center (VEKAM)	Research

TURKEY	Koç University	Library
TURKEY	National Library of Turkey	Library
UKRAINE	Етнографічна колекція "Кровець"	Archive
UKRAINE	Державний політехнічний музей	Museum
UKRAINE	Scientific and Technical Library of the National Aviation University Научно-техническая библиотека Национального авиационного университета	Library
UKRAINE	National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute», Scientific and Technical Library after G.Denisenko	Library
UKRAINE	The Maksymovych Scientific Library of the Taras Shevchenko Kyiv National University	Library
UNITED KINGDOM	The Trustees of the Natural History Museum, London	Museum
UNITED KINGDOM	Royal Botanic Gardens, Kew	Museum
UNITED KINGDOM	The Portable Antiquities Scheme	Museum
UNITED KINGDOM	The Royal Botanic Garden Edinburgh	Museum
UNITED KINGDOM	Bodleian Libraries, University of Oxford	Library
UNITED KINGDOM	The British Library	Library
UNITED KINGDOM	National Library of Wales	Library
UNITED KINGDOM	The Wellcome Library	Library
UNITED KINGDOM	Picture the Past OAI feed	Research

UNITED KINGDOM	Archaeology Data Service	Research
UNITED KINGDOM	UCL Museums	Museum
UNITED KINGDOM	Fitzwilliam Museum	Museum
UNITED KINGDOM	Royal Museums Greenwich	Museum
UNITED KINGDOM	Kirklees Image Archive OAI Feed	Archive
UNITED KINGDOM	TopFoto.co.uk	Archive
UNITED KINGDOM	Leodis - A photographic archive of Leeds	Archive
UNITED KINGDOM	English Heritage - Viewfinder	Research
UNITED KINGDOM	Sheffield Images	Museum
UNITED KINGDOM	Horniman Museum and Gardens	Museum
UNITED KINGDOM	Tobar an Dualchais/Kist o Riches	Archive

Πίνακας 13: Πολιτιστικά Ιδρύματα ανά χώρα και τύπο οργανισμού (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμβριος, 2018)

GLAM PARTNERS	FREE RE-USE	LIMITED RE-USE	NO RE-USE
AQSHF Albania			In Copyright
National Library of Albania	Public Domain		
Österreichische Nationalbibliothek - Austrian National Library	Public Domain	No Copyright - Non -	

		Commercial Use Only	
RBB AIT DISMARC			In Copyright
Biologiezentrum der Oberoesterreichischen Landesmuseen	CC-BY-SA		
University of Vienna		CC BY-NC	
Albertina	Public Domain	CC BY-NC-ND	In Copyright
Vorarlberger Landesbibliothek	CC-BY	CC BY-NC-SA	
MAK - Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst	Public Domain		
University of Vienna, Institute for Botany - Herbarium WU	CC-BY-SA		
Ubi erat lupa			In Copyright
Kulturpool			In Copyright
Österreichisches Staatsarchiv		CC BY-NC-SA	
Österreichische Mediathek			In Copyright
IMAGNO brandstätter images GesmbH	Public Domain		
Institut für Realienkunde	CC0		
Theatermuseum Wien			In Copyright
VGA			In Copyright
Faculty of Arts and Humanities at the University of Graz		CC BY-NC-ND	

University of Graz, Institute of Plant Sciences - Herbarium GZU	CC-BY-SA		
Wien Museum		CC BY-NC-SA	
Kunsthistorisches Museum			
Catwalkpictures			In Copyright
Ghent University Library	CC-BY-SA		In Copyright
KIK-IRPA, Brussels (Belgium)		CC BY-NC-SA	
RTBF (Radio Télévision Belge Francophone)			In Copyright
Amsab-Institute of Social History	CC-BY-SA		In Copyright
Botanic Garden Meise, Belgium		CC BY-NC-ND	
Online catalogus Carmentis			In Copyright
KU Leuven	Public Domain	CC BY-NC	
ModeMuseum Provincie Antwerpen	Public Domain		In Copyright
Royal Library of Belgium	Public Domain	CC BY-NC-ND	In Copyright
Sportimonium vzw		CC BY-NC-SA	
Direction des Monuments et des Sites de la Région de Bruxelles-Capitale			In Copyright
Musées Royaux d'Art et d'Histoire			In Copyright

KMKG-MRAH			In Copyright
Royal Museum for central Africa, Tervuren		CC BY-NC-SA	
Royal Museum for Central Africa		CC BY-NC-SA	
Museum Plantin-Moretus Prentenkabinet	CC BY		
Het Stadsmus, Hasselt		CC BY-NC-SA	
Shoes or no shoes			In Copyright
Nationaal Jenevermuseum, Hasselt			In Copyright
National Library of Bosnia and Herzegovina		CC BY-NC-ND	
Public Library - Varna	CC0		
NALIS Foundation	Public Domain		
WebFolk Bulgaria			Copyright Not Evaluated
Central Library of the Bulgarian Academy of Sciences	CC BY	CC BY-NC-ND	
Bulgariana		CC BY-NC-SA	
Централна библиотека на БАН	Public Domain	CC BY-NC-SA	
National Library of Bulgaria	Public Domain		

Регионална библиотека ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ - Русе / Public Library - Rousse	CC0		
National Institute of Archaeology and Museum			In Copyright
Библиотека РОДИНА - Стара Загора / Library Rodina - Stara Zagora	CC0		
Antient Objects			Copyright Not Evaluated
Институт за балканистика с Център по тракология	CC BY		
Библиотека РОДИНА - Стара Загора	CC0		
Public Library - Dobrich	CC0		
Регионална библиотека ХРИСТО СМИРНЕНСКИ - Хасково / Public Library - Haskovo	CC0		
Bulgaria and the Slavic Peoples - 2			Copyright Not Evaluated
Art Gallery of Kazanlak			Copyright Not Evaluated
Old Sofia			Copyright Not Evaluated
Институт за литература Българска академия на науките		CC BY-NC- SA	
Институт за български език при БАН	CC BY		
Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb			In Copyright

National and University Library in Zagreb	Public Domain	CC BY-NC-ND	
Croatian Academy of Sciences and Arts	Public Domain		In Copyright
Gradska knjižnica Rijeka		CC BY-NC-ND	
Ministry of Culture of the Republic of Croatia			In Copyright
Museum of Contemporary Art Zagreb, Croatia			Rights Reserved - Free Access
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli			In Copyright
University of Zagreb	Public Domain	CC BY-NC-ND	In Copyright
University of Rijeka			In Copyright
The Zagreb City Libraries			In Copyright
Josip Juraj Strossmayer University of Osijek. Faculty of Civil Engineering			In Copyright
University of Split			In Copyright
University of Zadar			In Copyright
University of Dubrovnik			In Copyright
Hrvatski državni arhiv	Public Domain		
University of Zadar. Department of Archaeology			In Copyright

Library of Cyprus University of Technology			In Copyright
University of Cyprus			In Copyright
Press and Information Office, Republic of Cyprus			In Copyright
The Cyprus Institute - STARC		CC BY-NC-ND	In Copyright
Cyprus Food and Nutrition Museum (Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής)		CC BY-NC-ND	
Cyprus Library			In Copyright
Cyprus Ministry of Education and Culture			In Copyright
Press and Information Office	CC-BY-SA		
Národní památkový ústav			In Copyright
Česká Televize			In Copyright
Arts and Theatre Institute			In Copyright
Národní knihovna České republiky		No Copyright - Non - Commercial Use Only	
eSbírky	CC BY	CC BY-NC	
Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty UK v Praze		CC BY-NC	
National Library of Czech Republic		No Copyright - Non -	

		Commercial Use Only	
Národní muzeum	CC BY		
Universidad Complutense de Madrid		CC BY-NC-SA	In Copyright
Свято-Троицкая Сергиева Лавра		CC BY-NC-SA	
Universitätsbibliothek Heidelberg	CC-BY-SA		
Bibl. Nazionale Centrale Di Firenze	CC-BY-SA	CC BY-NC-SA	
Národní filmový archiv			In Copyright
Východočeské muzeum v Pardubicích			In Copyright
Slezské zemské muzeum			In Copyright
Uměleckoprůmyslové museum v Praze	CC BY		In Copyright
Biblioteca Nacional de España	Public Domain		
Virtuální muzeum	CC BY		In Copyright
Vilniaus Universiteto Biblioteka		CC BY-NC-SA	
Jewish Museum in Prague			In Copyright
Kulturarvsstyrelsen	CC BY		
The Royal Library: The National Library of Denmark and Copenhagen University Library		CC BY-NC-ND	

The Danish Agency for Culture	Public Domain		
Det Danske Filminstitut			In Copyright
Den Gamle By			In Copyright
Statens Museum for Kunst	CC0		
Arbejdermuseet & ABA			In Copyright
POLFOTO			In Copyright
Danish Broadcasting Corporation			In Copyright
Natural History Museum of Denmark		CC BY-NC-SA	
Frederiksberg Stadsarkiv		CC BY-NC-ND	
Statsbiblioteket			In Copyright
Lokalhistorisk Arkiv Gentofte		CC BY-NC-ND	
Roskilde lokalhistoriske Arkiv			In Copyright
Lokalhistorisk Arkiv, Silkeborg			In Copyright
Aarhus Stadsarkiv		CC BY-NC-ND	
Midtdjurs Lokalarkiv		CC BY-NC-ND	
Rødovre Kommunes Lokalhistoriske Samling		CC BY-NC-ND	

Det Lokalhistoriske Arkiv i Herning		CC BY-NC-ND	
Vallensbæk Bibliotek		CC BY-NC-ND	
Rahvusarhiiv	CC-BY-SA		
National Library of Estonia	Public Domain		
Eesti Rahvusringhääling			Copyright Not Evaluated
Institute of Geology at TUT		CC BY-NC	
Muis -Museums Public Portal			In Copyright
University of Tartu		CC BY-NC	Copyright Not Evaluated
Muinsuskaitseamet Estonian National Heritage Board	CC0		
Eesti Maanteemuuseum			In Copyright
Eesti Põllumajandusmuuseum			Copyright Not Evaluated
Hiiumaa Muuseumid SA	CC0		
Eesti Kunstimuuseum	CC0		Copyright Not Evaluated
Tallinna Linnamuuseum			Copyright Not Evaluated

Eesti Spordimuuseum			Copyright Not Evaluated
Võrumaa Muuseum	CC0		
Harjumaa Muuseum	CC0		
Dr.Fr.R.Kreutzwaldi Memoriaal- muuseum			Copyright Not Evaluated
Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum	CC0		
Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum			Copyright Not Evaluated
Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum			Copyright Not Evaluated
Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum			Copyright Not Evaluated
Eesti Tuletõrjemuuseum	CC0		
Eesti Piimandusmuuseum			In Copyright
National Library of Finland	CC0		
National Board of Antiquities			In Copyright
Lusto - The Finnish Forest Museum			In Copyright
Finnish Museum of Natural History		CC BY-ND	
The Military Archives of Sweden			In Copyright
Työväen Arkisto			In Copyright
Finnish National Gallery	CC0		

Svenska litteratursällskapet i Finland	Public Domain		
Helinä Rautavaaran museo	Public Domain		
Kansallinen Audiovisuaalinen Arkisto			In Copyright
Museovirasto			In Copyright
Designmuseo			In Copyright
Kansallisarkisto	Public Domain		
National Library of France		No Copyright - Other Known Legal Restrictions	
Ministère de la culture et de la communication, Médiathèque de l'architecture et du patrimoine			In Copyright
Muséum national d'Histoire naturelle		CC BY-NC-ND	
Institut National de l'Audiovisuel			In Copyright
Ministère de la culture et de la communication, Musées de France			In Copyright
Ministère de la culture et de la communication, conservations régionales des monuments historiques			In Copyright
Archives départementales de la Gironde	CC0	CC BY-NC-SA	
Ministère de la culture et de la communication, services régionaux de l'archéologie			In Copyright

Archives Départementales de la Gironde	CC0	CC BY-NC-SA	
Bibliothèque interuniversitaire de santé, Paris			In Copyright
Parisienne de Photographie			In Copyright
Les Arts Décoratifs, Paris, France	Public Domain		
Bibliothèque de l'Alliance israélite universelle			In Copyright
CNRS-CREM	Public Domain		In Copyright
National and University Library of Strasbourg	CC BY		
Cité de la musique	CC BY		
IRCAM-Institut de Recherche et Coordination Acoustique/Musique			In Copyright
Bibliothèque de l'INHA	Public Domain		
Bibliothèque Medem - Maison de la Culture Yiddish		CC BY-NC-ND	
Centre Français des Musiques Juives			In Copyright
National and University Library St. Kliment Ohridski		CC BY-NC-ND	
Kinoteka na Makedonija			In Copyright
The National Parliamentary Library of Georgia			In Copyright
Deutsche Fotothek			In Copyright

Bavarian State Library		No Copy-right - Non - Commercial Use Only	
Bibliothek der Friedrich-Ebert-Stiftung			In Copyright
Stadtgeschichtliches Museum Leipzig			In Copyright
German Archaeological Institute	CC-BY-SA		
Botanic Garden and Botanical Museum Berlin-Dahlem	CC-BY-SA		
Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz			In Copyright
Archiv der sozialen Demokratie (AdsD)			Copyright Not Evaluated
Hamburg State Library		No Copy-right - Non - Commercial Use Only	
Arachne	CC BY		
Architekturmuseum der Technischen Universität Berlin in der Universitätsbibliothek		CC BY-NC-SA	
Deutsches Filminstitut - DIF			In Copyright
Universitätsbibliothek JCS Frankfurt am Main	Public Domain		
Spielzeugmuseum der Stadt Nürnberg (Museum Lydia Bayer)		CC BY-NC-SA	
Epigraphische Datenbank Heidelberg	CC-BY-SA		

Natural History Museum, Vienna - Herbarium W	CC-BY-SA		
Bildarchiv Foto Marburg			In Copyright
Landesarchiv Baden-Württemberg	CC BY		
Deutsche Welle			In Copyright
Architekturmuseum der Technischen Universität München		CC BY-NC-ND	
University of Patras		CC BY-NC	
Hellenic Literary and Historical Archive (E.L.I.A.)			In Copyright
Library and Information Center, University of Patras	CC BY		
The Jewish Museum of Greece			In Copyright
ERT SA			In Copyright
Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας Θράκης		CC BY-NC-ND	
BiblioNet			In Copyright
Benaki Museum		CC BY-NC-ND	
Music Library of Greece of The Friends of Music Society		CC BY-NC-SA	
Peloponnesian Folklore Foundation			In Copyright
Aikaterini Laskaridis Foundation	Public Domain		
Contemporary Social History Archives (ASKI)			In Copyright

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων		CC BY-NC-ND	
National Gallery - Alexandros Soutzos Museum, Athens			In Copyright
Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος			In Copyright
General Secretariat for Culture, Hellenic Ministry of Education and Religious Affairs, Culture and Sports			In Copyright
Σύλλογος Φίλων Ιδρυμάτων Στέφανου Κότσιανου	CC-BY-SA		
Veria Central Public Library	Public Domain		
Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών		CC BY-NC-ND	
Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ)			In Copyright
Biblioteca Apostolica Vaticana			In Copyright
National Audiovisual Archive of Hungary			In Copyright
Open Society Archives at Central European University			In Copyright
Hungarian Theatre Museum and Institute, OSZMI			In Copyright
Dr. Kovács Pál County Library			In Copyright
National Széchényi Library - Digital Archive of Pictures			Copyright Not Evaluated
Balaton Museum – Keszthely		CC BY-NC-ND	

National Széchényi Library - Hungarian Electronic Library			Copyright Not Evaluated
The University and National Library of Debrecen	Public Domain		
Museum of Fine Arts - Hungarian National Gallery, Budapest			In Copyright
Petőfi Literary Museum			In Copyright
Thorma János Museum			In Copyright
Gróf Esterházy Károly Museum - Pápa		CC BY-NC-ND	
Katona József Library			In Copyright
Békés County Knowledge Centre and Library			In Copyright
Palóc Museum			In Copyright
Museum of Applied Arts, Budapest			In Copyright
Hungarian Open Air Museum			In Copyright
Domokos Kuny Museum - Tata	CC BY		
Csorba Győző Library	Public Domain	CC BY-NC	
II. Rákóczi Ferenc County Library	Public Domain	CC BY-NC-ND	
National and University Library of Iceland			In Copyright
The National Architectural Heritage Board	CC BY		

The Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies			In Copyright
The Archaeological Heritage Agency of Iceland	CC BY		
The Arnamagnæan Institute			In Copyright
National Inventory of Architectural Heritage			In Copyright
National Library of Ireland			In Copyright
The Discovery Programme		CC BY-NC-ND	In Copyright
Comhaltas Traditional Music Archive		CC BY-NC-SA	
Irish Traditional Music Archive	Public Domain	CC BY-NC-ND	In Copyright
University College Dublin, UCD Library		CC BY-NC-SA	
Trinity College Dublin	CC0		
Local Government Management Agency		CC BY-NC-SA	
The Oireachtas Library & Research Service	CC-BY-SA		
Raidió Teilifís Éireann			In Copyright
Dublin Institute of Advanced Studies		CC BY-NC-SA	
The Royal Irish Academy		CC BY-NC	
The Chester Beatty Library			In Copyright
Royal Irish Academy			In Copyright

Crawford Gallery	Public Domain	CC BY-NC-ND	
James Hardiman Library, NUI Galway			In Copyright
ICM & Ard-Media			In Copyright
Comhaltas Ceoltóirí Éireann		CC BY-NC-SA	
National Print Museum			In Copyright
Irish Film Archive		CC BY-NC	
National Library of Israel			In Copyright
The Israel Museum, Jerusalem			In Copyright
Bezalel Academy of Arts and Design			In Copyright
SAN - Sistema Archivistico Nazionale			In Copyright
Cinecittà Luce S.p.A.			In Copyright
Internet Culturale			In Copyright
Istituto Sturzo, Roma			In Copyright
Internet Culturale - Biblioteca Braidense Milano			In Copyright
Biblioteca nazionale centrale di Roma			In Copyright
Fondazione Biblioteca Europea di Informazione e Cultura (BEIC)	CC-BY-SA		

Department of Life Sciences, University of Trieste	CC-BY-SA		
LUCE			In Copyright
Central Institute for the Union Catalogue of Italian Libraries			In Copyright
Internet Culturale / CulturalItalia			In Copyright
Epigraphic Database Roma			In Copyright
MuseiD-Italia			In Copyright
Fondazione Luigi Micheletti			In Copyright
Regione Piemonte			In Copyright
Dario Fo & Franca Rame Archive, CTFR, Milano, Italia			In Copyright
Epigraphic Dabatase Bari		CC BY-NC-SA	
Cineteca di Bologna			In Copyright
Archivio Franca Rame - Dario Fo			In Copyright
Archivio di Stato di Venezia - Judaica-europeana			In Copyright
National Library of Latvia	Public Domain		In Copyright
Latvijas laikmetīgās mākslas centrs (LCCA)			In Copyright
Turaidas muzejrezervāts			In Copyright

Ventspils muzejs			In Copyright
Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs			In Copyright
Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs			In Copyright
Viļānu novadpētniecības muzejs			In Copyright
Latvijas Nacionālais vēstures muzejs			In Copyright
Latgales kultūrvēstures muzejs			In Copyright
Salacgrīvas muzejs			In Copyright
Ainažu jūrskolas muzejs			In Copyright
Naukšēnu Cilvēkmuzejs			In Copyright
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs			In Copyright
Valmieras novadpētniecības muzejs			In Copyright
VA Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs			In Copyright
Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs			In Copyright
Aizputes novadpētniecības muzejs			In Copyright
Jaunpils muzejs			In Copyright
Pāvilostas Novadpētniecības muzejs			In Copyright

Mākslas muzejs "Rīgas Birža"			In Copyright
Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka / Martynas Mažvydas National Library of Lithuania			In Copyright
Vilnius University Faculty of Communication			In Copyright
Lietuvos dailės muziejus / Lithuanian Art Museum			In Copyright
Šiaulių „Aušros“ muziejus / Šiauliai Aušros Museum	Public Domain		In Copyright
LMTA (DIZI)	CC BY		
Klaipėdos aps. I.Simonaitytės VB / Klaipėda County I. Simonaitytė Public Library			In Copyright
Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus / Lithuanian Theatre, Music and Cinema Museum			In Copyright
Šiaulių aps. Povilo Višinskio VB / Povilas Višinskis Šiauliai County Public Library			In Copyright
Lietuvos valstybės istorijos archyvas / Lithuanian State Historical Archives			In Copyright
Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka / Library of the Lithuanian Academy Sciences			In Copyright
Lietuvos dailės muziejus	CC BY		
Panevėžio aps. Gabrielės Petkevičaitės-Bitės VB / Gabrielė Petkevičaitė-Bitė Panevėžys County Public Library			In Copyright
Lietuvos jūrų muziejus / Lithuanian Sea Museum	CC BY		In Copyright

Maironio lietuvių literatūros muziejus / Maironis Lithuanian Literature Museum	Public Domain		
Kauno aps. VB / Kaunas County Public Library			In Copyright
Rokiškio krašto muziejus / Rokiškis Area Museum	Public Domain		
Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus / M. K. Čiurlionis National Museum of Art	Public Domain		In Copyright
Kauno IX forto muziejus / Kaunas 9th Fort Museum	CC BY		
Lietuvos centrinis valstybės archyvas	Public Domain		In Copyright
National Library of Luxembourg	Public Domain		In Copyright
Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe	Public Domain		In Copyright
Musée national d'histoire et d'art Luxembourg	CC0		Rights Reserved - Free access
Centre national de littérature			Rights Reserved - Free access
Mudam Luxembourg		CC BY-NC-ND	
Joseph Zammit			In Copyright
Heritage Malta		CC BY-NC-ND	In Copyright
Malta Aviation Museum Foundation			In Copyright

Maltamigration			In Copyright
Alex Vella Gera			In Copyright
National Library of Malta	Public Domain		
Pubblikazzjonijiet Kamaleontici			In Copyright
Expo @ Acrosslimits			In Copyright
National Archives of Malta			In Copyright
National Museum of Fine Arts - MUZA (Heritage Malta)	CC0		
JJP			In Copyright
St. John's Co-Cathedral Foundation	CC0		
National Library of the Republic of Moldova	Public Domain		
National library of Montenegro "Đurđe Crnojević"	CC0		
National Library of the Netherlands	Public Domain		
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed			In Copyright
Nederlands Instituut voor Militaire Historie			In Copyright
Haags Gemeentearchief			In Copyright
Rijksmuseum	Public Domain		

Noord-Hollands Archief			In Copyright
Regionaal Archief Nijmegen	Public Domain		
Naturalis Biodiversity Center	CC0		
Zeeuwse Bibliotheek	Public Domain		
Vereniging De Hollandsche Molen	CC-BY- SA		
Nieuwland Erfgoed Centrum	CC-BY- SA		
Gemeentearchief Zaanstad	CC-BY- SA		
Museon	CC BY		
Het Nationaal Glasmuseum	CC BY		
Gemeentearchief Weert	CC-BY- SA		
NIOD	CC BY		
Gooi en Vecht Historisch	CC-BY- SA		
Gemeentearchief Roosendaal			In Copyright
IMSLP/Petrucci Music Library	Public Domain		
Nationaal Archief, Den Haag	Public Domain		
The National Archives of Norway	Public Domain		
Norsk Folkemuseum	CC-BY- SA	CC BY-NC- ND	

Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane			In Copyright
FylkesFOTOarkivet i Møre og Romsdal			In Copyright
Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS			In Copyright
Domkirkeodden	Public Domain	CC BY-NC-SA	
Romsdalsmuseet			In Copyright
Oslo Museum	CC-BY-SA		
Sverresborg Trøndelag Folkemuseum			In Copyright
Akershusbasen			In Copyright
Norsk Teknisk Museum	CC BY	CC BY-NC-SA	In Copyright
NTNU Vitenskapsmuseet	CC BY		
Nordlandsmuseet	CC-BY-SA		In Copyright
Norsk jernbanemuseum			In Copyright
Telemark Museum			In Copyright
Stiftelsen Nordmøre Museum			In Copyright
Nord-Troms Museum		CC BY-NC-ND	
Norsk Luftfartsmuseum			In Copyright

Glomdalsmuseet	Public Domain	CC BY-NC-ND	
Telemuseet	CC-BY-SA		
Biblioteka Narodowa	Public Domain		
e-biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego	Public Domain		In Copyright
Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		In Copyright
Śląska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		In Copyright
Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		
Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		
Małopolska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		In Copyright
Pictures-bank.eu (ICIMSS)			In Copyright
Biblioteka Cyfrowa - Regionalia Ziemi Łódzkiej	Public Domain		
Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"			In Copyright
Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego	Public Domain		
Filmoteka Narodowa			In Copyright
Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		
Bałtycka Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		

Biblioteka Cyfrowa Ośrodka KARTA			In Copyright
Pomorska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		In Copyright
Podlaska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		In Copyright
Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa "Pomerania"	Public Domain		
Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych	Public Domain		In Copyright
Radomska Biblioteka Cyfrowa	Public Domain		
Instituto de Investigação Científica Tropical	Public Domain		
Fundação Mário Soares			In Copyright
ECOMUSEU Municipal do Seixal			In Copyright
Biblioteca Nacional de Portugal	Public Domain		
Direção Regional da Cultura dos Açores	Public Domain		
Universidade do Porto	Public Domain		
Museu do Fado			In Copyright
Fundação Portuguesa das Comunicações			In Copyright
MUDE - Museu do Design e da Moda, Colecção Francisco Capelo			In Copyright
Fundação Calouste Gulbenkian - Portugal	CC BY		

Aveiro City Museum	CC BY		
Fundação Museu Nacional Ferroviário		CC BY-NC-SA	
Escola Superior de Música, Artes e Espectáculo do Porto, ESMAE-IPP, Porto, Portugal		CC BY-NC-ND	
Teatro Nacional D. Maria II - Biblioteca Arquivo	Public Domain		
Arquivo Municipal de Lisboa			In Copyright
Instituto dos Museus e da Conservação			In Copyright
Fundação Robinson			In Copyright
Município de Aveiro - Biblioteca Municipal			In Copyright
Casa Fernando Pessoa			In Copyright
Fundação de Serralves			In Copyright
Lucian Blaga Central University Library, Cluj-Napoca, Romania	Public Domain		
INP - National Heritage Institute, Bucharest	Public Domain		
Biblioteca Academiei Române			In Copyright
Romanian Television			In Copyright
National Library of Romania	Public Domain		
Biblioteca Județeană "Alexandru D. Xenopol" Arad	CC0		

Biblioteca Județeană "Panait Istrati" Brăila	Public Domain		
Universitatea Babes Bolyai	CC-BY-SA	CC BY-NC-SA	
Arhivele Naționale Istorice Centrale		CC BY-NC-SA	
Biblioteca Județeană "G. T. Kirileanu" Neamț	CC0		
Colecția muzeală a Arhiepiscopiei Ortodoxe - ALBA IULIA		CC BY-NC-SA	
Muzeul Național al Unirii - ALBA IULIA		CC BY-NC-SA	
Biblioteca Județeană "Octavian Goga" Cluj	CC0		
The Association of Hungarian Folk Dance from Romania, Sfântu Gheorghe		CC BY-NC-SA	
Images of Old Cluj	Public Domain		
Muzeul Județean Buzău, România		CC BY-NC-ND	
Library of the "Lucian Blaga" University of Sibiu	Public Domain		
Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați	CC0		
The Romanian Academy Library	Public Domain		
Russian State Library	Public Domain		
The National Library of Russia	Public Domain		
Arkhangelsk Regional Scientific Library	Public Domain		

Саратовский государственный художественный музей имени А.Н. Радищева / Saratov State Art Museum after A.N. Radishev			In Copyright
National Library of the Udmurt Republic			In Copyright
State Leo Tolstoy Museum	Public Domain		
The National Library of Republic of Karelia	Public Domain		
Merab Mamardashvili Foundation			In Copyright
National Library of Russia	Public Domain		
Museum - Cyclorama "Kursk Battle. Belgorod Direction"	Public Domain		
National Library of Serbia		CC BY-NC-ND	
University of Belgrade	Public Domain		
Museum of Applied Art, Belgrade			In Copyright
University library Svetozar Markovic, Belgrade			In Copyright
БГБ, Одељење периодике	CC0		
Biblioteka grada Beograda (Belgrade City Library)	CC BY		
Jugoslovenska Kinoteka			In Copyright
БГБ, Одељење старе и ретке књиге и књиге о Београду	CC0		
RTV Vojvodina	CC BY		

University of Tartu, Natural History Museum	CC-BY-SA		
Museum of Geology, University of Tartu		CC BY-NC	
Divadelný ústav	Public Domain		In Copyright
Institute of Botany of Slovak Academy of Sciences	CC0		
Slovenský národný archív	Public Domain		
SNM - Múzeum Červený Kameň v Častej	Public Domain		
SNM - Múzeum bábkarských kultúr a hračiek hrad Modrý Kameň			
Slovak National Gallery	Public Domain		
Univerzita Komenského Prírodovedecká fakulta Katedra aplikovanej a environmentálnej geofyziky		CC BY-NC-SA	
Slovak National Library	Public Domain		
National and University Library of Slovenia	Public Domain		Copyright Not Evaluated
Arhiv Republike Slovenije			In Copyright
Narodna in univerzitetna knjižnica	Public Domain		Copyright Not Evaluated
dlib.si - Digital Library of Slovenia	Public Domain		Copyright Not Evaluated

eheritage.si, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije			In Copyright
Slovenski etnografski muzej			In Copyright
Prirodoslovni muzej Slovenije (Slovenian Museum of Natural History)			In Copyright
Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, INDOK center (fototeka - diapozitivi), Slovenija			In Copyright
Slovenski etnografski muzej			In Copyright
Prirodoslovni muzej Slovenije			In Copyright
Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije			In Copyright
RTV SLO			In Copyright
Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, INDOK center (fototeka - steklene plošče), Slovenija			In Copyright
Osrednja knjižnica Celje		CC BY-NC	
Sigledal - portal slovenskega gledališča			In Copyright
Muzeum, Institute of Art Production, Mediation and Publishing, Ljubljana, Slovenia		CC BY-NC-ND	
Culture.si Photo Library		CC BY-NC-ND	
Mestna knjižnica Ljubljana		CC BY-NC	In Copyright

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Republike Slovenije			In Copyright
Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika	CC BY-NC		
Biblioteca Virtual de Prensa Histórica	Public Domain		
National Library of Spain		CC BY-NC-SA	
Ajuntament de Girona	Public Domain	CC BY-NC-ND	
CER.ES: Red Digital de Colecciones de museos de España			In Copyright
Complutense University Library of Madrid		CC BY-NC-ND	
Galiciana: Biblioteca Digital de Galicia	Public Domain		
Instituto del Patrimonio Cultural de España		CC BY-NC-ND	
Repositorio Biblioteca virtual de Andalucía	Public Domain		
Biblioteca Virtual del Ministerio de Defensa	CC0		
Ayuntamiento de Murcia. Archivo Municipal			In Copyright
Gredos. Repositorio Documental de la Universidad de Salamanca		CC BY-NC-ND	
TV3 Televisió de Catalunya (TVC)			In Copyright
Biblioteca Digital Memoria de Madrid		CC BY-NC	
Biblioteca Digital de Madrid		CC BY-NC	

Centro de Estudios de Castilla - La Mancha			In Copyright
Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes			In Copyright
FEDAC: Archivo de Fotografía Histórica de Canarias (BVPB)	CC BY		
Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura		CC BY-NC-ND	
Generalitat de Catalunya. Arxiu Nacional de Catalunya	Public Domain	CC BY-NC-ND	
Biblioteca Digital de Castilla y León	CC0		
Riksantikvarieämbetet	Public Domain		
Världskulturmuseet	Public Domain	CC BY-NC-ND	
Etnografiska museet	CC BY	CC BY-NC-ND	
Stiftelsen Nordiska museet		CC BY-NC-ND	
Upplandsmuseet		CC BY-NC-ND	
Malmö museer		CC BY-NC-ND	
Örebro läns museum	Public Domain	CC BY-NC	
Bohusläns museum	Public Domain	CC BY-NC-ND	
Vänersborgs museum	CC-BY-SA		
Murberget Läns museet Västernorrland		CC BY-NC	
Armémuseum	CC BY		

Kulturmagasinet, Helsingborgs museer	Public Domain		In Copyright
Tekniska museet			In Copyright
Nationalmuseum, Sweden	Public Domain		
Uppsala University			In Copyright
Riksarkivet			Copyright Not Evaluated
Sjöhistoriska museet	CC-BY-SA		
Göteborgs stadsmuseum		CC BY-NC-ND	
Östasiatiska museet	CC BY	CC BY-NC-ND	
Statens historiska museum	Public Domain		
Archäologie und Museum Baselland		CC BY-NC-SA	
Schweizerisches Sozialarchiv			In Copyright
Universität Bern			In Copyright
Museen Muttenz		CC BY-NC-SA	
Médiathèque Valais - Martigny			In Copyright
Central Library of Zurich	CC0		
Dichter- und Stadtmuseum Liestal		CC BY-NC-SA	

Musées lausannois			In Copyright
Swiss Federal Archives, Bern			In Copyright
Confederazione Generale Italiana del Lavoro			In Copyright
Ortsmuseum Lausen			In Copyright
e-codices		CC BY-NC	
Stiftung Ortssammlung Gelterkinden		CC BY-NC-SA	
Zentralbibliothek Zürich	CC0		
Musée Romain Lausanne-Vidy			In Copyright
Dorfmuseum Bottmingen		CC BY-NC-SA	
Ortsmuseum Binningen		CC BY-NC-SA	
Ortsmuseum zum Feld, Reigoldswil		CC BY-NC-SA	
Museum Laufental		CC BY-NC-SA	
Heimatmuseum Aesch		CC BY-NC-SA	
Republic of Turkey Prime Ministry General Directorate of State Archives			In Copyright
Koç University Vehbi Koç Ankara Studies Research Center (VEKAM)			In Copyright
Koç University		CC BY-NC	
National Library of Turkey			In Copyright

Етнографічна колекція "Кровець"	Public Domain		
Державний політехнічний музей	Public Domain		
Scientific and Technical Library of the National Aviation University Научно-техническая библиотека Национального авиационного университета	Public Domain		
National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute», Scientific and Technical Library after G.Denisenko	Public Domain		
The Maksymovych Scientific Library of the Taras Shevchenko Kyiv National University	Public Domain		
The Trustees of the Natural History Museum, London	CC BY		
Royal Botanic Gardens, Kew	CC BY		
The Portable Antiquities Scheme	CC BY		
The Royal Botanic Garden Edinburgh		CC BY-NC-SA	
Bodleian Libraries, University of Oxford		CC BY-NC-SA	Copyright Not Evaluated
The British Library	Public Domain		In Copyright
National Library of Wales			Copyright Not Evaluated
The Wellcome Library		CC BY-NC-ND	In Copyright
Picture the Past OAI feed			In Copyright

Archaeology Data Service		In Copyright - Educa- tional Use Permitted	In Copyright
UCL Museums		CC BY-NC- SA	In Copyright
Fitzwilliam Museum			In Copyright
Royal Museums Greenwich		CC BY-NC- SA	
Kirklees Image Archive OAI Feed			In Copyright
TopFoto.co.uk			In Copyright
Leodis - A photographic archive of Leeds			In Copyright
English Heritage - Viewfinder			In Copyright
Sheffield Images			In Copyright
Horniman Museum and Gardens			In Copyright
Tobar an Dualchais/Kist o Riches			In Copyright

*Πίνακας 14: Πολιτιστικά Ιδρύματα ανά τύπο άδειας CC (Δεδομένα από την συλλογή της Europeana, Σεπτέμ-
βριος, 2018)*